

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОГО КУЛЬТУРНОГО ПОЛІЛОГУ: СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

**Збірник тез
доповідей наукової конференції здобувачів вищої освіти**

12 грудня 2025 року – 24 квітня 2026 року

Електронне наукове видання

Харків – 2026

УДК [342.742:811.161.2]“364”(477)(082)
У45

*Рекомендовано до поширення через мережу «Інтернет»
кафедрою культурології
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 8 від 29.04.2026)*

Р е д а к ц і й н а к о л е г і я

*Пивоваров В. М. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач
кафедри культурології;*

*Прудникова О. В. – доктор філософських наук, професор кафедри
культурології;*

*Меліхова Ю. А. – кандидат юридичних наук, доцент, старший
викладач кафедри культурології;*

*Лисенко О. А. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент
кафедри культурології;*

*Слюсаренко Т. О. – кандидат мистецтвознавства, доцент,
старший викладач кафедри культурології;*

*Уманець О. В. – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент
кафедри культурології;*

*Шумейко О. А. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент
кафедри культурології*

Українська культура в контексті глобалізаційного культурного полілогу:
У45 стратегії розвитку : збірник тез доп. наук. конф. здобувачів вищої
освіти (12 грудня 2025 року – 24 квітня 2026 року). – Харків : Нац.
юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2026. 222 с. Електронне наукове
видання. – <https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/vnd/zbirnyku-naukovyh-konferenczij>.
ISBN 978-617-8198-21-3

Збірник містить тези доповідей, у яких досліджено українську культуру в контексті глобалізаційного культурного полілогу; визначено роль її духовної спадщини у світовій культурі, осмислено умови становлення та розвитку української діаспорної культури; розглянуто питання культурної та національної ідентичності в умовах глобалізаційних викликів.

За достовірність наданих матеріалів відповідають автори.

ISBN 978-617-8198-21-3

УДК [342.742:811.161.2]«364»(477)(082)
© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2026

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	8
<i>Аббасова Нармін</i> УКРАЇНСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ І СУЧАСНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ: СПІВВІДНОШЕННЯ СИНЕРГІЇ ТА КОНФЛІКТУ.....	9
<i>Акіншин Данило</i> ВПЛИВ МУЗИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ МИКОЛИ ЛЕОНТОВИЧА НА СВІТОВУ КУЛЬТУРУ.....	12
<i>Барчан Ілона</i> МОВА ПРАВОТВОРЧОСТІ: ТОЧНІСТЬ І ОДНОЗНАЧНІСТЬ ЮРИДИЧНОГО ТЕКСТУ.....	14
<i>Барчан Ілона</i> ЦИФРОВИЙ ПАТРІОТИЗМ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В МЕДІАПРОСТОРІ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ.....	17
<i>Білецький Ілля</i> ФЕНОМЕН ШЕВЧЕНКІАНИ ТА ВПЛИВ ЦЬОГО ЯВИЩА НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ.....	20
<i>Близнюк Анна</i> ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ І. МАРЧУКА НА ЄВРОПЕЙСЬКЕ МИСТЕЦТВО.....	22
<i>Вацяк Анастасія</i> ПРИЧИНИ ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ.....	24
<i>Ващук Софія, Гадяцька Ілона</i> НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ОСНОВА КУЛЬТУРИ НАРОДУ.....	27
<i>Глушакова Крістіна</i> ПРАВОВИЙ СТАТУС УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В КРАЇНАХ ЄС: КУЛЬТУРНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	30
<i>Голик Богдан</i> ПЕРЕКЛАДНИЙ ПЛАГІАТ ЯК НАСЛІДОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ДЕГРАДАЦІЇ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ.....	33
<i>Голіздра Максим</i> ПРОГАЛИНИ У ВНУТРІШНІХ КОДЕКСАХ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШІ.....	36
<i>Головко Дар'я</i> ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ ЛІНИ КОСТЕНКО НА СВІТОВІ ЛІТЕРАТУРНІ ПРОЦЕСИ.....	41
<i>Грицаєнко Олексій</i> ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ.....	44

<i>Гриценко Карина</i>	УКРАЇНА ЯК НОВИЙ ЦЕНТР ЄВРОПЕЙСЬКОГО ГУМАНІЗМУ: ТРАНСФОРМАЦІЯ СПІЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧЕРЕЗ ДОСВІД ВІЙНИ...	46
<i>Дворнік Софія</i>	ВНЕСОК МАРІЇ ПРИМАЧЕНКО У СВІТОВЕ МИСТЕЦТВО.....	50
<i>Дубинець Софія</i>	СТАНДАРТИЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ МОВИ: ВПЛИВ КАЛЬКУВАННЯ НА ТЕРМІНОЛОГІЮ ЗАКОНОДАВСТВА.....	53
<i>Дубинець Софія</i>	ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	56
<i>Ерінчак Гання</i>	ВНЕСОК СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА У ФОРМУВАННЯ НОВИХ ЦІННІСНИХ ГОРИЗОНТІВ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ.....	58
<i>Жарикова Єлизавета</i>	ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ.....	62
<i>Жолуд Анастасія</i>	УКРАЇНСЬКА АВАНГАРДНА ТРАДИЦІЯ У ГЛОБАЛЬНОМУ МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРИ: ТВОРЧИСТЬ ОЛЕКСАНДРА АРХИПЕНКА...	65
<i>Івахненко Аліна</i>	ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ЯК ЦІННІСНИЙ ВЕКТОР УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ.....	68
<i>Івахненко Аліна</i>	КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЮРИСТА ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	71
<i>Каліберда Дар'я</i>	МИКОЛА ЛЕОНТОВИЧ І МІЖНАРОДНИЙ ФЕНОМЕН «ЩЕДРИКА»: ШЛЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МЕЛОДІЇ У СВІТОВУ КУЛЬТУРУ.....	74
<i>Каменський Владислав</i>	СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МУЗИКА: МІЖ ЕТНОФОЛЬКЛОРОМ ТА ГЛОБАЛЬНИМИ ЕЛЕКТРОННИМИ СЦЕНАМИ.....	76
<i>Каптанна Софія</i>	НОВА РЕДАКЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ: ЗМІНИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ.....	80
<i>Кириленко Дмитрій</i>	НАЦІОНАЛЬНЕ ТА-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	82
<i>Кириленко Дмитрій</i>	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	85
<i>Кібець Марк</i>	САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ ЯК ІНДИКАТОР АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	89
<i>Ковтушенко Єлизавета</i>	НАЦІОНАЛЬНІ ВИТОКИ ТВОРЧОСТІ ЯКОВА ГНІЗДОВСЬКОГО.....	91

<i>Козін Іван</i>	КОНЦЕПТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ ЯК СИНТЕЗ МІФУ, РЕАЛЬНОСТІ ТА ПРОЄКТУ.....	94
<i>Колесова Варвара</i>	УКРАЇНСЬКА МУЗИКА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ТА СВІТОВИХ КУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ.....	98
<i>Колишкін Владислав</i>	КОСПОЛІТИЧНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ВИКЛИК ПАТРІОТИЧНИМ НАРАТИВАМ.....	101
<i>Колишкін Владислав</i>	ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ.....	104
<i>Константинов Єгор</i>	АНГЛІЦИЗМИ ЯК МАРКЕР ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВНИЧІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	107
<i>Константиновська Ірина</i>	ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА НА РОЗВИТОК СВІТОВОГО КІНЕМАТОГРАФА.....	109
<i>Кушей Кирил</i>	ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ.....	112
<i>Леонтьєва Олеся</i>	КУЛЬТУРА ПАМ'ЯТІ: ЯК УКРАЇНА ГОВОРИТЬ ЗІ СВІТОМ ЧЕРЕЗ МИСТЕЦТВО.....	114
<i>Литвиненко Олеся</i>	ЧУЖОМОВНА ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ Й ПЕРЕПОНА В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ УКРАЇНИ.....	116
<i>Ліхтанська Анастасія</i>	ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАВЧАННІ: МЕЖА МІЖ ДОПОМОГОЮ І ПОРУШЕННЯМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	122
<i>Луценко Олександра</i>	ТРИПІЛЬСЬКА КЕРАМІКА ЯК КОНЦЕНТРОВАНЕ ВТІЛЕННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО СВІТ В ЕРУ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	126
<i>Майструк Михайло</i>	КУЛЬТУРОТВОРЧА РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	130
<i>Макаренко Дмитро</i>	«М'ЯКА СИЛА» УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ЯК СТРАТЕГІЯ ПЕРЕОСМИЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ.....	132
<i>Марченко Злата</i>	МИКОЛА ЛИСЕНКО ТА ЙОГО СПАДЩИНА: ОСНОВНІ ВЕКТОРИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	136

<i>Метелюк Дмитро</i>	РОЛЬ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПРОЦЕСАХ СВІТОВОГО КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ.....	138
<i>Метелюк Дмитро</i>	ДВОМОВНІСТЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА.....	142
<i>Музиченко Назар</i>	АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПРАЦІВНИКА СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ.....	145
<i>Мушкет Маргарита</i>	МОВНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: УКРАЇНІЗАЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ КУЛЬТУРНОЇ БЕЗПЕКИ.....	147
<i>Наумова Єва</i>	ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОГО «ЩЕДРИКА» ЯК СВІТОВОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ.....	150
<i>Нестеренко Анна</i>	АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТ ЯКІСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	153
<i>Німчук Софія</i>	ВНЕСОК ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА В РОЗВИТОК СВІТОВОГО КІНОМИСТЕЦТВА.....	156
<i>Німчук Софія</i>	ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ Й КАНАДІ: СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ.....	158
<i>Новікова Мілана</i>	СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МОВНОГО ПРОСТОРУ	162
<i>Онацька Златослава</i>	ЕТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	164
<i>Подгорна Вікторія</i>	ЗНАЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ АРХИПА КУЇНДЖІ ДЛЯ СВІТОВОГО МИСТЕЦТВА.....	167
<i>Полумисна Марія</i>	КУЛЬТУРНА І ДУХОВНА СПАДЩИНА УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В КАНАДІ.....	170
<i>Полумисна Марія</i>	ТРАНСФОРМАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ.....	172
<i>Памазан Аліна</i>	АНГЛІЦИЗМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ: ЗАГРОЗА ЧИ ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ?.....	175
<i>Прібилова Варвара</i>	РЕГУЛЮВАННЯ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ.....	180

<i>Прібилова Варвара</i>	ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА НА РОЗВИТОК СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ.....	183
<i>Пузанова Вікторія</i>	СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ВИЩА ОСВІТА: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..	186
<i>Рудік Євгенія</i>	ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	188
<i>Рудницька Катерина</i>	МОРАЛЬНА АВТОНОМІЯ ГЕРОЯ У ВОЄННІЙ ПРОЗІ ХХІ СТОЛІТТЯ: АНАЛІЗ ЗБІРКИ АРТЕМА ЧЕХА «ТОЧКА НУЛЬ».....	191
<i>Аліна Скаб'як</i>	УКРАЇНІЗАЦІЯ ЄВРОПИ: МИСТЕЦЬКИЙ ОБМІН ПІСЛЯ 2022 РОКУ	196
<i>Смоляннінова Уляна</i>	ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В УКРАЇНІ.....	199
<i>Сокур Софія</i>	КОМУНІКАТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ ЧИ МОДА: АНГЛІЦИЗМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	201
<i>Стеценко Ян</i>	ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: МЕЖА МІЖ ДОПОМІЖНИМ ІНСТРУМЕНТОМ І ПЛАГІАТОМ.....	203
<i>Талашко Дарина</i>	УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ КОД ВІД ЛОКАЛЬНОГО ДОСВІДУ ДО ГЛОБАЛЬНОГО ДІАЛОГУ.....	207
<i>Таран Єгор</i>	СИНТЕЗ УКРАЇНСЬКИХ І ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ РІЗДВЯНИХ ПРАКТИК.....	210
<i>Усенко Софія</i>	ФЕНОМЕН М. ПРИМАЧЕНКО ТА АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОГО МИСТЕЦТВА.....	212
<i>Хрол Поліна</i>	АНГЛІЦИЗМИ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ПРОЯВИ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОЇ ДИНАМІКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	216
<i>Шевченко Поліна</i>	«САМОПЛАГІАТ» АБО ПАСТКА ПЕРЕРОБКИ: АКАДЕМІЧНИЙ РЕСАЙКЛІНГ МІЖ РОЗВИТКОМ ІДЕЇ ТА ДУБЛЮВАННЯМ ПРАЦЬ.....	219

ПЕРЕДМОВА

Сучасний світ дедалі більше визначається процесами глобалізації, що охоплюють економічну, політичну, інформаційну та культурну сфери суспільного життя. У цих умовах культура постає не тільки як засіб збереження історичної пам'яті та національної ідентичності, а також як активний учасник міжкультурного діалогу, простір взаємодії традиційних й інноваційних тенденцій. Тож українська культура, перебуваючи в полі глобалізаційних трансформацій, водночас зберігає власну самобутність і відкривається світовому культурному видноколу. Саме осмисленню цих актуальних проблем і присвячений збірник наукових тез здобувачів вищої освіти Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Дослідження висвітлюють широкий спектр питань – від збереження культурної спадщини та національної ідентичності до інтеграції українського культурного простору в міжнародний контекст.

Особливу увагу автори приділяють осмисленню феномену культурного полілогу як форми взаємодії різних культурних традицій, цінностей і практик; вивченню інтенсивного інформаційного обміну та міжкультурної комунікації, у яких українська культура адаптується до нових викликів та формує власні стратегії розвитку, спрямовані на зміцнення духовного потенціалу суспільства; дослідженню національної ідентичності та мультикультурного простору.

Матеріали збірника репрезентують сучасні підходи до аналізу культурних процесів, відбивають прагнення здобувачів вищої освіти до міждисциплінарного характеру наукового пошуку та сприяють глибшому розумінню ролі культури в умовах глобалізаційних змін.

Є всі підстави сподіватися, що збірник стане вагомим внеском у розвиток майбутніх наукових дискусій і відкриє нові перспективи для дослідження української культури в глобальному культурному просторі.

Василь Пивоваров,
завідувач кафедри культурології,
доцент, кандидат філологічних наук

Нармін Аббасова,
факультет міжнародного та європейського права,
1 курс, 4 група

УКРАЇНСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ І СУЧАСНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ: СПІВВІДНОШЕННЯ СИНЕРГІЇ ТА КОНФЛІКТУ

Сьогодні Україна проходить надзвичайно важливий етап розвитку – утвердження патріотичної, рівноправної, демократичної держави, яка прагне до європейської спільноти. З географічного погляду Україна – європейська країна. Але чи європейська вона з погляду культури та цінностей?

Важливі аспекти цієї проблеми стали об'єктом уваги багатьох політичних, громадських діячів на різних етапах національного культуру та державотворення (М. Грушевський, В. Винниченко, Д. Донцов, В. Стус, Л. Костенко, В. Зеленський та ін.)

«Український народ належить до західноєвропейського чи, коротше кажучи, – просто-таки європейського кругу не силою тільки історичних зв'язків, які протягом століть зв'язали українське життя з західним, а й самим складом народного характеру» – читаємо у праці М. Грушевського «Хто такі українці і чого вони хочуть» [1]. В іншій праці «На порозі нової України» він наголосить, що український народ історично був тісно пов'язаний із Західною Європою і Україна переймала європейські культурні зразки, але не механічно, а творила на їхній основі власну оригінальну культуру. Тобто мала основу для розвитку демократії, гідності, свободи, освіти та національної самостійності. Такі риси, як: повага до людської гідності, свобода, верховенство права, толерантність, рівність, тощо – це європейські цінності [2].

Ці погляди М. Грушевського не поділяв Д. Донцов, який начебто й прихильно ставився до європейських цінностей, але вважав, що властива Європі демократичність, гуманізм, толерантність та надмірний лібералізм

послаблюють націю. Він передусім наполягав на необхідності позбавитися від так званої «московської орієнтації», Тому у своїй праці «Дух нашої давнини» наголосив, що населення, яке не має єдності через Батьківщину, своїх унікальних цінностей та шанування своїх предків, легше піддається впливу чужих ідеологій. Тобто він не був «за» чи «проти» в питаннях європейськості, але мав радикальні погляди. Збереження національної культури, цінностей та історичної пам'яті, на думку Д. Донцова, є важливим у процесі інтеграції, щоб не втрати своєї самобутності [3]

Однак важливо наголосити, попри те, що Д. Донцов не міг оперувати сучасними поняттями, наприклад, «євроінтеграція», у його творчості присутня послідовна європейська орієнтація. Він протиставляв український розвиток російському впливу й апелював до європейської культурної, інтелектуальної та політичної традиції, яку розумів як альтернативу російському тоталітаризму. Тому й надавав перевагу цінностям боротьби, волі, гідності та водночас самостійності, поміркованої демократії, тощо [4].

Знаковою в цьому контексті стала «Революція Гідності» 2013–2014 рр., яка продемонструвала прагнення народу України йти шляхом євроінтеграції, надаючи перевагу західним цінностям у політичному та суспільному житті. Питання самобутності національної культури щодо європейських цінностей обговорювалося менш активно [5].

Слід наголосити, що суспільна думка в Україні має різні орієнтири, загалом за регіональним поділом. Західні та центральні регіони характеризуються значно вищим рівнем прихильності до євроінтеграції, тоді як у східних областях спостерігається більша частка скептиків або громадян з невизначеною позицією, але важливо зазначити, що значну роль у формуванні таких орієнтирів та розбіжностей щодо регіональних факторів, відіграє тривалий вплив російської пропаганди та дезінформаційних кампаній, дискредитацій ЄС [6].

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Ще дуже цікавим є те, що значна частина народу України є прихильниками консерватизму. Тому повстає ще одне питання – існування культурно-ціннісних диспропорцій та проблеми імплементації. У полі його зору є демонстрація критичного ставлення до певних аспектів ліберальної ціннісної моделі Європейського Союзу. Частина суспільства сприймає такі європейські цінності як загрозу втрати традиційних, релігійних та моральних якостей [7].

Отже, народ України орієнтований на євроінтеграцію, але певний його відсоток не сповідує надто ліберальні європейські цінності. Проте все ж переважає синергія при необхідному розв'язанні проблеми імплементації, тобто реалізації деяких європейських цінностей в українському просторі.

Список використаних джерел

1. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. Київ :Товариство «Знання». 1991. С. 147–149. URL: https://shron2.chtyvo.org.ua/Hrushevskiy/Khto_taki_ukraintsi_i_choho_vony_khochut_zb.pdf (дата звернення: 12.11.2025).
2. Грушевський М. На порозі нової України. Київ: Наукова думка. 1918, репринтне видання 1991. С. 13–16. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009_2/GRUSHEVSKIY_1991.pdf (дата звернення: 13.11.2025).
3. Донцов Д. Дух нашої давнини. 2-е видання. Мюнхен. 1951. С. 270–271. URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/3517/file.pdf> (дата звернення: 11.11.2025).
4. Донцов Д. Націоналізм. Львів. 1926. С. 73–80. URL: https://mnk.org.ua/media/filer_public/55/ed/55eda776-6171-4b87-a01f-bc5becfb33dc/dmytro-doncov-nacionalizm.pdf (дата звернення: 13.11.2025).
6. Євромапа України: як окремі регіони інтегруються до ЄС. *Європейська правда*. 11 листопада 2019. URL: [Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку](#)

<https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/11/11/7102881/> (дата звернення: 17.11.2025).

7. Сахань О. М., Шевчук Н. В. До проблеми імплементації європейських цінностей в Україні. Харків. 2018. С. 126–127. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/17599/3/Sakhan_Shevchuk_126_142.pdf (дата звернення: 16.11.2025).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Данило Акіншин,
факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група

ВПЛИВ МУЗИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ МИКОЛИ ЛЕОНТОВИЧА НА СВІТОВУ КУЛЬТУРУ

Постать Миколи Леонтовича серед широкого загалу насамперед відома завдяки геніальній хоровій мініатюрі «Щедрик» «Carol of the Bells» (Колядка Дзвонів). Мільйони людей, щороку відчують дух Різдва завдяки цій мелодії, не завжди усвідомлюючи її українське походження. Саме «Щедрик» став символом того, що українська культура є співтворцем світових традицій.

У багатьох країнах світу «Щедрик» постійно звучить у різному виконанні: від класичних хорів та оркестрів до рок-гуртів, джазових колективів та електронних реміксів. Його виконують у Карнегі-Холі (де відбулася його світова прем'єра у 1922 році), на фестивалях та на телебаченні. Завдяки цій пісні українська музична ідея – використання мотиву остинато (багаторазового повторення короткої мелодії) стала популярним композиційним прийомом у сучасній світовій музиці. Вплив

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

«Щедрика» є настільки значним, що він інтегрувався у голлівудську кіноіндустрію: його можна почути у таких фільмах, як «Сам удома», «Гаррі Поттер», «Міцний горішок 2», що закріпило його статус як глобального культурного коду.

Крім композиції «Щедрика», М. Леонтович вплинув і на академічну хорову музику. Усі хорові твори М. Леонтовича відрізняються драматургічною завершеністю, тонкою проробкою кожної деталі образу, сюжету. Тому обробки цього композитора завжди приваблювали виконавців своєю яскравістю та філігранністю народної пісні, але в той же час навіть камерні твори мають певні виконавські труднощі, особливо для диригентів-початківців і молододосвідчених хорових колективів [1].

Композиторська техніка М. Леонтовича, що поєднує народну мелодію з витонченою європейською поліфонією, підняла мистецтво обробки фольклору на новий рівень. Він зробив кожен голос у хорі самостійним, часто порівнюють з Бахом за філігранну роботу. Цей підхід надихнув багатьох композиторів-фольклористів у Європі, показавши, як можна зберегти автентичність народної пісні, водночас інтегруючи її у складну, сучасну музичну форму [2].

Отже, можна сказати, що Микола Леонтович та його мистецтво стали містком, який поєднав український фольклор із масовою світовою культурою. Він навчив світ цінувати не лише масштабні твори, а й ідеально відшліфовану, глибоко національну мініатюру. Підтвердженням його визнання як видатного композитора, громадського діяча, педагога на всесвітньому рівні, стало проголошення UNESCO 1977 року – роком М. Леонтовича.

Список використаних джерел

1. Гордійчук М. Микола Леонтович. Київ : Муз. Україна, 1974. 61 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0002125> (дата звернення: 23.11.2025).

2. Гулеско І. Національний хорівий стиль. Харків : ХДАК, 2011. С. 17 – 23.

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Ілона Барчан,
*факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група*

МОВА ПРАВОТВОРЧОСТІ: ТОЧНІСТЬ І ОДНОЗНАЧНІСТЬ ЮРИДИЧНОГО ТЕКСТУ

Якість формулювань правових норм безпосередньо впливає на ефективність правового регулювання та стабільність правопорядку. З ухваленням Закону України «Про правотворчу діяльність» від 24 серпня 2023 року питання точності юридичної мови, за ст. 5122, стало практичною вимогою [3]. Метою роботи є дослідити механізми забезпечення однозначності юридичного тексту, вплив іншомовних запозичень, типові мовні бар'єри та розробити практичні рекомендації для підвищення мовної якості нормативно-правового акта.

Юридичний текст є специфічним продуктом офіційно-ділового стилю, де мова виступає матеріальним носієм державної волі. Головною характеристикою є правова визначеність, що ґрунтується на термінологічній єдності, логічній прозорості синтаксису та стилістичній нейтральності. Досягнення термінологічної точності є одним з найскладніших завдань. Як зазначає М. Любченко, системність юридичної термінології передбачає сувору моносемічність терміна в межах конкретної галузі права. Проблема полісемії виникає, коли один термін у різних законодавчих актах має різний зміст. Наприклад, «власність» у *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

цивільному та конституційному праві може мати різні відтінки обсягу, що ускладнює уніфіковане розуміння норми [4, с. 45].

Точність тексту порушується через синтаксичну амфіболію – двозначність, спричинену невдалою побудовою речення. Наприклад, «заборона використання техніки та обладнання, що потребує ліцензування» створює питання: ліцензуванню підлягає лише «обладнання» чи також «техніка». Такі «мовні пастки» змушують суддів інтерпретувати текст, що породжує неоднозначності в судових рішеннях [1, с. 114].

Особливу увагу варто приділити неконтрольованому запозиченню іншомовних термінів, що виникає через процеси євроінтеграції. Терміни «бенефіціар», «комплаєнс», «дискреція» чи «пропорційність» потрібні для гармонізації з правом ЄС, проте часте використання запозичень без адаптації або наявності українського відповідника створює «термінологічний шум». Наприклад, «пріоритетний» замість «першочерговий» або «верифікація» замість «перевірка» ускладнює сприйняття тексту [2, с. 48]. Справжня точність запозиченого терміна досягається лише за наявності чіткої легальної дефініції.

Для однозначності слід уникати оціночних понять, таких як «достатні підстави», «своєчасні заходи», «істотна шкода», без уточнення кількісних чи якісних критеріїв. У цих «мовно-сірих зонах» часто виникають корупційні прояви, оскільки посадова особа отримує можливість трактувати їх на власний розсуд [4, с. 45].

Міжнародний досвід показує, що країни ЄС і США активно використовують уніфіковані юридичні словники, стандартизовані шаблони для НПА та обов'язкову лінгвістичну експертизу текстів, що значно зменшує судові колізії та підвищує довіру до закону. Українська практика потребує впровадження подібних методів.

Забезпечення мовної якості правотворчої діяльності вимагає обов'язкової лінгвістичної експертизи. Філолог-правник перевіряє текст на

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

логічну несуперечність, термінологічну відповідність у різних статтях і правильне використання іншомовних запозичень. Лише такий системний підхід створює текст, який є не набором слів, а чітким алгоритмом дій для суспільства. Мовна точність та однозначність є лінгвістичними й юридичними гарантіями захисту прав людини і верховенства права.

Лінгвістичний аналіз полягає у комплексному розгляді засобів забезпечення точності та однозначності юридичного тексту в умовах євроінтеграції та активного запозичення термінів. Необхідно поєднувати аналіз термінологічної моносемічності, синтаксичної прозорості та стилістичної нейтральності з оцінкою впливу іншомовних запозичень і виробляти практичні механізми підвищення лінгвістичної якості нормативних документів.

Отже, для вдосконалення правотворчої діяльності в Україні необхідно суворо дотримуватися вимог ст. 35 Закону «Про правотворчу діяльність», уніфікувати термінологію, уникати полісемії та невиправданих запозичень, оптимізувати синтаксичну структуру норм та залучати професійних лінгвістів до редакційного опрацювання законопроектів.

Список використаних джерел

1. Лисенко О. А. Лінгвістичні аспекти юридичної термінології сучасного законодавства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 14(82). С. 139–142. [https://doi.org/10.25264/2519-2558-2022-14\(82\)-139-142](https://doi.org/10.25264/2519-2558-2022-14(82)-139-142).
2. Лисенко О. А. Юридична термінологія як система. Мова української юриспруденції : навч. посіб. / В. М. Пивоваров, О. М. Єрахторіна, О. А. Лисенко [та ін.]. Харків, 2020. С. 161–190.
3. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24.08.2023 № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20> (дата звернення: 12.11.2025).

4. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види : монографія. Харків. 2015. 280 с. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2bd6b930-b712-41a1-995a-7a16ffedc7e1/content> (дата звернення: 12.11.2025).

Науковий керівник: доц. Лисенко О. А.

Ілона Барчан,
*факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група*

ЦИФРОВИЙ ПАТРІОТИЗМ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В МЕДІАПРОСТОРІ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Повномасштабна російсько-українська війна, що поєднує конвенційні військові дії з інструментами гібридної війни, актуалізувала проблему інформаційної безпеки та ролі молоді в цифровому просторі. За цих умов цифровий патріотизм постає не лише емоційною лояльністю до держави, а комплексом практик, спрямованих на підтримку обороноздатності, збереження національної ідентичності та утвердження України як суб'єкта європейського ціннісного буття.

Цифровий простір набуває рис «поля битви за смисли», де інформаційні потоки, візуальні наративи, меми та короткі відеоформати стають інструментами впливу на громадську думку. Молодь змушена поєднувати жорстку інформаційну відсіч агресору з орієнтацією на права людини, толерантність і недискримінацію. За відсутності медіаграмотності цифровий патріотизм легко перероджується в поверхневий «кліктивізм», мову ворожнечі й некритичне поширення чуток, що підриває внутрішню солідарність і шкодить міжнародному іміджу України [1, с. 3].

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

У роботі зосереджена увага на з'ясуванні специфіки цифрових практик української молоді, які одночасно підвищують стійкість суспільства до гібридних загроз, підтримують національну ідентичність і інтегруються в європейський ціннісний простір. Цифровий патріотизм, спираючись на напрацювання сучасних науковців, таких як: Н. Череповська, Л. Найдьонова та А. Нечитайло, пропонується розглядати як діяльнісний феномен, тобто як сукупність усвідомлених дій у медіапросторі, що реалізуються в межах цифрового громадянства й електронної демократії [1; 4].

На основі узагальнення сучасних досліджень запропоновано трирівневу типологію цифрово-патріотичних практик української молоді в медіапросторі війни: інформаційно-оборонні – участь у кіберволонтерстві, фактчекінгу (тобто «перевірка фактів»), масові скарги на проросійські акаунти, підтримка OSINT-проектів, протидія дезінформації; репрезентативні (іміджеві) – створення контенту про українську культуру, волонтерство, фронт і тил, участь у кампаніях на кшталт «Be Brave Like Ukraine», звернення до іноземної аудиторії в TikTok та Instagram; громадянсько-учасницькі – цифрові збори для ЗСУ, благодійні стріми, онлайн-аукціони, електронні петиції та звернення до міжнародних і європейських інституцій [1].

Ключовим ризиком є вразливість молоді до маніпуляцій і емоційних провокацій у стані тривалого стресу й інформаційного перенасичення. Участь у токсичних «хейтерських» кампаніях, тиражування неперевіраних новин чи мови агресора суперечить європейським цінностям і може бути використана противником у межах гібридної війни [3].

Рішення проблеми полягає в реалізації трьох стратегій: упровадження програм медіаграмотності та цифрової безпеки (вже вищезгаданий фактчекінг, розпізнавання маніпуляцій, етика онлайн-комунікації); інституційна підтримка молодіжних цифрових ініціатив як складової національно-патріотичного виховання; вироблення та *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

популяризація етичних стандартів цифрового патріотизму, узгоджених із європейськими цінностями прав людини та поваги до гідності [4].

Таким чином, уперше в дослідженні порушується питання трактування цифрового патріотизму української молоді як діяльнісного феномену цифрового громадянства та запропонована трирівнева типологія цифрово-патріотичних практик із окресленням комплексної стратегії їх інституційної підтримки.

Отже, цифровий патріотизм української молоді в медіапросторі війни є важливим ресурсом культурної, інформаційної та політичної стійкості суспільства, що потребує більш детального та ґрунтовного підходу щодо вивчення та значення зазначеної проблеми в мережевому контенті в контексті гібридної війни.

Список використаних джерел

1. Череповська Н. І. Медіаосвітні практики розвитку інформаційного патріотизму молоді. *Проблеми політичної психології* : зб. наук. пр. Вип. 9(23), 2020. С. 241–254. <https://doi.org/https://doi.org/10.33120/popp-Vol23-Year2020-55>.
2. Череповська Н. І. Патріотизм молоді цифрової доби : навч.-метод. посіб. Київ : ІСПП НАПН України, 2023. 155 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739285/1/Cherepovska%20N.I.%20Information%20age%20youth%20patriotism%20%28manual-2023%29.pdf> (дата звернення: 12.11.2025).
3. Найдьонова Л. А. Картина світу і офлайн-першість ставлень до життя. Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі. Київ : ІСПП НАПН України, 2021. С. 11–12. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733449/1/Концепція%20вих.%20в%20цифр.%20просторі.pdf> (дата звернення: 20.11.2025)
4. Нечитайло А. А. Патріотичне виховання молоді засобами соціальних мереж у глобальному інформаційному суспільстві. *Правова Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

інформатика. № 4. 2014. С. 28–33.
URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pinform_2014_4_7 (дата звернення:
12.11.2025).

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

*Ілля Білецький,
факультет прокуратури,
1 курс 11 група*

ФЕНОМЕН ШЕВЧЕНКІАНИ ТА ВПЛИВ ЦЬОГО ЯВИЩА НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Тарас Григорович Шевченко – визначна постать не лише української культури, а й історії світової літератури. Він постає як поет, художник, прозаїк, громадський діяч [1; 2]. Поет народився в селі Моринці, Київської губернії у сім'ї кріпака та пізнав гноблення імперського панування ще з дитинства [1]. Тому дослідження спадщини Т. Шевченка необхідне для розуміння його статусу як глобального феномена – постаті, яка була проти диктаторської імперії і внесла свій внесок у формування національної самосвідомості не тільки українців, а й інших залежних народів [2; 4], адже ідея соціальної справедливості поета знаходить резонанс у визвольних та правозахисних рухах світу [2]. Його творчість стала вирішальним етапом у формуванні української національної ідентичності та слугувала маніфестом для антиколоніальних та визвольних рухів у світі [4].

Поезія Т. Шевченка визнана світом як творчість, яка поєднує глибоку національну сутність із загальнолюдськими цінностями свободи й справедливості [2]. Коли Шевченко здобув свободу, за підтримки художників Карла Брюллова і Василя Жуковського, він присвятив своє

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

життя творчості і боротьбі за свободу та гідність людини [1]. Його перша поетична збірка «Кобзар» стала знаковою подією в історії української та світової літератури [1].

У своїх творах поет закликав до боротьби проти поневолення за власну свободу та незалежність [2]. Через перо він звертався до залежних народів, підіймаючи їх національну самосвідомість та жагу до свободи. Він закликав «порвати кайдани», критикував несправедливу політику імперії щодо селянства та писав про тяжку долю раба [6].

Проте Т. Шевченко – це не лише національний поет. Його всесвітнє значення підтверджується тим, що твори поета перекладались більш ніж 130 мовами в 40 країнах світу. Також йому встановлено близько 1100 пам'ятників, адже його ім'я асоціюється з ідеями свободи [5]. Культурна спадщина поета перекладається та вивчається у всьому світі, закріплюючи його статус одного з найвідоміших поетів світу, який став символом боротьби за незалежність для різних народів та у різних політичних та історичних контекстах [2].

Отже, постать Т. Шевченка – глобальний феномен, поезії якого вплинули на національну свідомість українців у XIX ст. та продовжують впливати на свідомість усіх народів світу і в наші дні. Сьогодні, коли українській народ виборює свою свободу, його ідеї мають особливий вплив – надихають нове покоління українців боротися до кінця, захищати свою гідність та цінність людської особистості.

Список використаних джерел

1. Britannica. Taras Hryhorovych Shevchenko. URL: <https://www.britannica.com/biography/Taras-Hryhorovych-Shevchenko> (last accessed: 14.12.2025).

2. New World Encyclopedia. Taras Shevchenko. URL: https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Taras_Shevchenko (last accessed: 14.12.2025).

3. Encyclopedia of Ukraine. Shevchenko, Taras. URL:<https://www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pages%5CS%5CH%5CShevchenkoTaras.htm> (last accessed: 15.12.2025)

4. Український інтерес. Тарас Шевченко як символ нації. URL: <https://uain.press/blogs/taras-shevchenko-yak-symvol-natsiyi-1191845> (дата звернення 15.12.2025)

5. Ukrainian World Congress. On the Bicentennial of the birth of Taras Shevchenko. URL: <https://www.ukrainianworldcongress.org/on-the-bicentennial-of-the-birth-of-taras-shevchenko/> (last accessed: 15.12.2025).

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

Анна Близнюк,
факультет міжнародного та європейського права,
1 курсу, 4 групи

ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ І. МАРЧУКА НА ЄВРОПЕЙСЬКЕ МИСТЕЦТВО

Іван Марчук – український живописець, член Національної спілки художників України (1988), Заслужений художник України (1996), Лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка (1997), народний художник України (2002) та членом «Золотої гільдії» Міжнародної академії сучасного мистецтва у Римі [1]. За версією британського видання The Daily Telegraph Іван Марчук увійшов до 100 найвидатніших діячів нашого часу [2]. Митець провів понад 150 персональних та 50 колективних виставок в Україні й за її межами (з 1979). Його роботи в музеях п'яти континентів світу. Український митець отримав відзнаку від Президента України «Національна легенда України» (2021). 12 червня 2021 року Президент України В. Зеленський підписав указ «Про створення музейно-

культурного центру сучасного мистецтва Івана Марчука». Майстер створив близько 5000 картин. Полотна художника експонувалися переважно за кордоном (Литва, Німеччина, Польща), виконуючи функцію народної дипломатії: утверджуючи місце України в європейському просторі, а європейського мистецтва в контексті світового.

Талановитий митець винайшов цілком оригінальну техніку «пльонтанізм» (від слова «пльонтати» – плести, переплітати), яка балансує на межі рукотворного і технологічного і через складність філігранного виконання і трудомісткість практично не підлягає повторенню.

Творчості Івана Марчука присвячена низка книг та альбомів, а саме: «Іван Марчук. Живопис. Каталог виставки». Львів, Атлас, 1990; «Іван Марчук. Життя і творчість». Київ, Мистецтво, 1996; «Іван Марчук. Живопис». Київ, PC World Ukraine, 2000; Тарас Унгурян «Одкровення від Івана. Фрагмент життєпису художника Івана Марчука: есеї, поезії, ілюстрації». Київ, Такі справи, 2001; «Іван Марчук. Альбом-каталог». Київ, ТОВ «Атлант ЮЕМСІ», 2004; «Іван Марчук. Творчий період 1965-2005. Альбом». Київ, ТОВ «Атлант ЮЕМСІ», 2005.

«Девіз моєї творчої діяльності наступний: Люди спішіть робити добро! Все своє життя я присвятив творчості. Кожен робить добро, як може», – каже Іван Марчук в інтерв'ю для ватиканських медіа [3]. Саме у Ватикані 10 лютого 2025 року відбулося відкриття його персональної виставки в Palazzo della Cancelleria, яка була організована з ініціативи Посольства України при Святому Престолі. На ній було представлено близько 60 робіт художника. Також український митець мав аудієнцію Папи Франциска.

Іван Марчук, який своїми творами відкриває вікно на Україну для різних країн світу, часто говорить про важливість дивитися на горизонт: «Хто оглядається назад, той ніколи не сягне горизонту, – каже він. – От я дивився тільки вперед» [1]. На власне життя художник теж дивиться із *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

вдячністю: «Я життя жертвне прожив, кажу прожив... Але те, що я зробив, як то кажуть, виправдовує, всі ці жертви. Я втішаюся тим, що я зробив» [1].

Мистецтвознавці намагаються збагнути секрет феномену відомого художника І. Марчука і сили його таланту. Вплив його полотен на глядача можна порівняти з дією 25 кадру, що передусім діє на підсвідомість. Завдяки своєму таланту митець зміг прославитися не тільки в Україні, а й за кордоном та представити українську культуру всьому світу.

Список використаних джерел

1. Духович С. Український художник Іван Марчук: Моє гасло – спішіть робити добро. *Vatican news*. 13.02.2025. URL: <https://www.vaticannews.va/uk/world/news/2025-02/hudozhnyk-ivan-marchuk-moye-haslo-spishit-robyty-dobro.html> (дата звернення: 28.11.2025).
2. Топ-100 геніїв сучасності від The Daily Telegraph. Management. URL: <https://www.management.com.ua/news/?id=974> (дата звернення: 28.11.2025).
3. Хто такий Іван Марчук? *Ukrainer*. 30.08.2025. URL: <https://www.ukrainer.net/ivan-marchuk/> (дата звернення: 28.11.2025).

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

Анастасія Вацяк,

здобувач вищої освіти,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ПРИЧИНИ ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Академічна доброчесність – це про чесність у навчанні, про те як здобувач вищої освіти виконує поставлене перед ним завдання. Тобто, коли він самостійно виконує, не списує, не копіює чужі роботи і не видає їх за свої. Але, на жаль, на практиці це працює не завжди. Сьогодні списування стало дуже поширеним явищем. Багато досліджень показують, що більшість здобувачів вищої освіти хоча б раз протягом навчання списували або користувалися сторонньою допомогою. Важливо наголосити, що це не тільки «ледачі» здобувачі, чи байдужі. Часто серед них трапляються й відповідальні. Тож виникає питання: чому так відбувається? Чому навіть нормальні студенти іноді не цураються цього? Насправді причина не тільки в самих людях, а й у тому, як працює психологія в стресових ситуаціях і як влаштована система навчання.

Одна з головних – це страх отримати погану оцінку, не скласти іспит або розчарувати батьків і викладачів. Із психологічної точки зору це називається страхом невдачі. У такі моменти мозок людини не фокусується на чесності чи важливості самостійного виконання завдання, а на тому як швидше зняти тривогу та полегшити моральний стан. Саме тому з'являється думка: «Краще списати, ніж переживати цей стрес» [1, с. 12].

Ще однією важливою причиною може стати постійний психологічний тиск на здобувача, оцінювання його знань іншими та страх засудження при здійсненні помилки. Коли людину постійно порівнюють із іншими, а деколи й принижують за певні невдачі чи неправильно виконанні завдання, тоді важливими стають не знання, а результат. Це створює тривожність і відчуття конкуренції, де найменша помилка сприймається як щось небезпечне. У такій атмосфері списування може виглядати як спосіб уникнути поразки, осуду, а не як щось «неправильне» [2, с. 13].

Також велике значення має перевантаження і вигорання. Коли здобувач вищої освіти тривалий час працює в режимі дедлайнів і постійного стресу, у нього знижується здатність ухвалювати зважені

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

рішення. Це називається когнітивним виснаженням. У такому стані важче думати про довгострокові наслідки, і він частіше обирає найпростіший варіант – списати.

Окрему роль відіграє психологічний механізм самовиправдання. Люди не люблять відчувати провину, тому підсвідомо шукають пояснення своїм діям. Звідси з'являються думки: «Усі так роблять», «Це неважливо», або «Мене змусили обставини» – так звана раціоналізація, коли здобувач пояснює собі порушення так, щоб воно виглядало менш серйозним [1].

Ще однією причиною є слабка внутрішня мотивація. Якщо у здобувача вищої освіти немає особистого розуміння, для чого йому вивчати цей предмет, навіть якщо йому чесне навчання, то його поведінка сильно залежить від зовнішнього контролю.

Впливовим чинником списування є сучасні технології. Інтернет і штучний інтелект, наприклад ChatGPT чи Gemini, значно спростили доступ до готових відповідей. Але важливо розуміти, що з психологічної точки зору – вони «інструмент спокуси», часте використання якого призводить до поступового виникнення звички уникати складних завдань, у них знижується впевненість у власних силах та розвитку залежності від сторонньої допомоги. Це може впливати і на майбутню професійну поведінку, коли людині складно брати відповідальність і діяти самостійно [1].

Щоб змінити ситуацію, важливо враховувати психологічні причини, а не лише карати за порушення. Потрібно зменшувати надмірний стрес, змінювати підхід до оцінювання і формувати у здобувачів вищої освіти усвідомлене розуміння цінності академічної доброчесності. Також важливо створювати середовище, де помилка не сприймається як катастрофа, а тільки як момент навчання [2, с. 11].

Отже, списування – це не просто поведінкова проблема. Це результат поєднання страху, тиску, перевантаження і відсутності

внутрішніх орієнтирів. І поки ці психологічні фактори не будуть враховані, проблема академічної недобросовісності залишатиметься актуальною.

Список використаних джерел

1. Кертіс Г. Чи можуть негативні емоції збільшити плагіат чи шахрайство серед учнів? *Про суспільство : веб-сайт*. 16 грудня 2021, URL: <https://blogs.biomedcentral.com/on-society/author/guycurtis1/> (дата звернення: 24.04.2026).

2. Isabeau K. Tindall, Kit Wing, Kell Tremayne and Guy J. Curtis. Can negative emotions increase students' plagiarism and cheating? Tindall et al. *International Journal for Educational Integrity*, 2021. P. 2–16. <https://doi.org/10.1007/s40979-021-00093-7>.

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Софія Ващук, Ілона Гадяцька,

факультет прокуратури,

1 курс, 10 група

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ОСНОВА КУЛЬТУРИ НАРОДУ

Національна ідентичність – це не абстрактне поняття і не набір символів. Це спосіб існування спільноти, її пам'яті, мови, традицій, уявлення про добро і гідність [2, с. 204]. Ідентичність не передається у спадок, вона формується і утверджується щодня – у виборі мови, у способі святкувань та у тому, що нація вважає справедливим і до чого прагне. Культура творять не тільки митці чи історичні постаті – вона розвивається людьми, які говорять своєю мовою, зберігають історичну пам'ять, дотримуються традицій і поділяють цінності. Саме ці чотири складники –

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

мова, історична пам'ять, традиції та цінності – є каркасом української ідентичності, тим, що робить українців упізнаними, самодостатніми й стійкими перед викликами часу [2, с. 206].

Мова є ключовим елементом національної ідентичності. Вона не тільки засіб спілкування, а культурний організм, у якому збережена історія народу, його філософія, гумор, світовідчуття. Українська мова формувалася як синтез давньоруської писемності, народних діалектів, фольклору й літературної традиції. Вона увібрала співучість народної пісні, глибину думок українських класиків. Кожна приказка чи образ у ній – це слід колективного досвіду, спосіб мислення про світ і про себе. Мова є чинником національного самоствердження. Після десятиліть заборон, русифікації, витіснення з освіти і публічного простору, повернення української мови стало актом не тільки культурним, а й громадянським. Натепер мова активно функціонує у всіх сферах – від освіти й науки до кінематографа, цифрових медіа й побутового спілкування. Нею українці не просто говорять, а осмислюють себе, свою історію та корені. Берегти мову – означає берегти спосіб мислення, у якому закладені пам'ять, гідність і духовна тяглість народу [1, с. 314].

Історична пам'ять – це форма колективної свідомості, у якій суспільство зберігає знання про власне минуле [1, с. 310]. Вона не є просто комплексом із дат чи подій. Це усвідомлення зв'язку між поколіннями, осмислення досвіду боротьби й відродження. Для України пам'ять є постійною боротьбою проти забуття. Протягом століть українці втрачали історію під тиском імперій, але щоразу відновлювали її через слово, пісню, свідчення очевидців, архіви, мистецтво. Козацька доба, національно-визвольні рухи, Голодомор, Революція Гідності, війна – усе це частини великої історії української нації.

Пам'ять формує національний характер: вона вчить не тільки співчувати, а й діяти; не лише знати, а й брати відповідальність. Через пам'ять нація зберігає ідентичність, навіть тоді, коли змінюються політичні

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

обставини чи кордони. Вона є внутрішньою силою народу, що не дозволяє розчинитись у часі.

Традиції – жива пам'ять культури. Вони не лише про минуле, а про безперервність – про спосіб передавати сенси через звичаї, пісні, вбрання, побут, родинні історії. Українські традиції мають глибоке символічне коріння. Кожна вишиванка, орнамент, обряд є мовою символів, якою наші предки пояснювали світ. У такий спосіб вони кодували знання про добро, працю, любов, природу, свободу. Сьогодні традиції не зникають, а еволюціонують. Старовинні мотиви стають частиною сучасного мистецтва, моди, музики, кінематографу. Народна культура вступає в діалог із глобальними трендами, зберігаючи свою автентичність. Саме через традиції нація відчуває неперервність: можна жити у цифрову епоху, але співати ті ж колядки, що й сто років тому, і в цьому відчуття дому, кореня, спільності. Берегти традиції – означає берегти пам'ять про себе, як про народ, який не втратив гармонії між минулим і сучасним.

Цінності – це те, через що національна ідентичність набуває практичного виміру. Вони визначають, якою українці бачать справедливість, свободу, гідність. Українська культура завжди була антитоталітарною, гуманістичною, зосередженою на повазі до людини. Це простежується у фольклорі, творчості Шевченка, Франка, Лесі Українки, прагненні свободи й гідності як основних моральних цінностей.

Сучасна Україна демонструє, що цінності – не абстрактна декларація. Вони проявляються у виборі: залишитися на землі, говорити своєю мовою, допомагати іншим, боронити країну. Саме в цьому – справжня етика української ідентичності. Коли суспільство керується власними цінностями, а не нав'язаними ззовні моделями, воно зберігає свободу – головний маркер ідентичності. Українські цінності – це не лише минуле, а й майбутнє, яке українці формують щодня, спираючись на гідність, взаємну підтримку і віру у власні сили.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Національна ідентичність є основою культури, її живим серцем. Через мову нація мислить, через пам'ять – усвідомлює, через традиції – передає, через цінності – діє. У кожному слові, пісні, виборі продовжується її історія. Бути українцем – означає творити і берегти. Бути – означає пам'ятати, говорити, жити й залишати слід. Отже, ідентичність – це не минуле, а те як нація діє в теперішньому, щоб мати майбутнє.

Список використаних джерел

1. Денисюк Ж. З. Українська культурна ідентичність як основа національної стійкості та культурної політики. *Культурологічний альманах*, № 1, 2025. С. 309–315. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.1.35>.

2. Канішевська Л. Феномен «національно-культурна ідентичність» як проблема сучасного вітчизняного педагогічного дискурсу. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 34, том 3, С. 204–210. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/34_2020/part_3/34.pdf (дата звернення: 12.11.2025).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Крістіна Глушакова,

факультет слідчої та детективної діяльності,

1 курс, 1 група

ПРАВОВИЙ СТАТУС УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В КРАЇНАХ ЄС: КУЛЬТУРНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Правовий статус українців у країнах Європейського Союзу значною мірою залежить від часу, причин та цілей їхнього виїзду. У структурі *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

сучасних українських спільнот можна виділити три основні сегменти, кожен з яких має власні механізми правового регулювання та відмінні умови культурної інтеграції.

До першого можна віднести довоєнних мігрантів (економічні мігранти). Це українці, які виїхали до країн ЄС задовго до сучасних подій та інтегрувалися в місцеве суспільство. Вони мають стабільний правовий статус, роботу, житло й здебільшого сприймають країну проживання як власний дім. Саме ця група найбільш повно відповідає класичному поняттю «українська діаспора». Вона зберігає стійкі етнокультурні традиції, створює громади, релігійні осередки, недільні школи, танцювальні та фольклорні колективи. Активно діють культурні товариства у Польщі, Португалії, Італії, Німеччині, країнах Балтії. Діаспора виступає не лише носієм української ідентичності, а й містком між Україною та європейськими країнами. Її культурний розвиток проявляється у: створенні українських шкіл та освітніх програм, проведенні фестивалів української культури, підтримці храмів та релігійних громад, виданні україномовної преси, літератури, заснуванні музеїв та культурних центрів. Такі спільноти мають власні механізми саморегуляції та часто взаємодіють із місцевою владою на рівні партнерства.

До другої групи зараховують заробітчани (трудові мігранти тимчасового типу). До цієї групи належать українці, які регулярно працюють у країнах ЄС, але не розглядають їх як постійне місце проживання. Вони спрямовують основну частину зароблених коштів в Україну, підтримують економіку своїх домівок і не інтегруються повноцінно у приймаючі суспільства. Для них Європа – місце тимчасового працевлаштування, а не простір для формування довгострокових життєвих стратегій. Тому їх зазвичай не зараховують до діаспори [1].

Третю групу становлять українці, які прибули після 2022 року (тимчасові переселенці). Це найбільш різномісна група – від осіб, які втратили домівку, до тих, хто виїхав із відносно безпечних регіонів. Вони

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

отримали значну підтримку від держав ЄС: житло, соціальні програми, інтеграційні курси та правовий статус тимчасового захисту. Значна частина цих переселенців ще не визначилась із довгостроковими планами, а тому процес їхньої інтеграції часто менш активний, і вони поки не формують сталу «нову діаспору». Коректніше називати їх тимчасовими переселенцями або отримувачами тимчасового притулку.

Водночас їхня присутність суттєво вплинула на культурне життя Європи. У різних країнах відкриваються українські школи та освітні проекти, активно проводяться культурні події — фестивалі, виставки, ярмарки, театральні постановки. З'являються українські культурні хаби, кав'ярні та арт-простори, а інтерес європейців до української мови, музики, мистецтва й літератури постійно зростає. Таким чином, нові переселенці, навіть перебуваючи у статусі тимчасового захисту, стали важливим чинником поширення сучасної української культури та формування позитивного культурного образу України в Європейському Союзі [1].

На сучасному етапі існує необхідність координаційних центрів української культури за кордоном. Сьогодні в багатьох країнах ЄС існує велика кількість українських організацій, які діють автономно та не завжди мають змогу координувати свою діяльність. Для ефективного культурного розвитку діаспори необхідна створення єдиних координаційних центрів – Українських культурних центрів, які могли б: виступати посередником між українською державою та громадами за кордоном; координувати культурні й освітні проекти; сприяти збереженню української мови серед дітей та молоді; популяризувати сучасний український культурний продукт у Європі; розвивати культурну дипломатію; забезпечувати юридичну підтримку громадам; формувати позитивний імідж України у міжнародному просторі. Такі центри стали б ключовими інституціями у збереженні культурної ідентичності українців та їхньому правовому захисті за межами України.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Список використаних джерел

1. Українська діаспора та тимчасово переміщені особи за кордоном після повномасштабного вторгнення. Дослідження Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). 2023. URL: <https://www.alda-europe.eu/wp-content/uploads/2023/03/> (дата звернення: 15.11.2025).

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Богдан Голик,

здобувач вищої освіти,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ПЕРЕКЛАДНИЙ ПЛАГІАТ ЯК НАСЛІДОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ДЕГРАДАЦІЇ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ

Наразі плагіат є великою проблемою для наукової спільноти України. Саме одна з його варіацій, перекладний плагіат є розповсюдженим видом академічної недоброочесності [1]. Його сутність полягає в перекладі іншомовних наукових робіт українською мовою. Оскільки конструкція речень та самі слова змінюються під час інтерпретації тексту, антиплагіатним системам важко виявити схожість, і вони підтверджують високу унікальність тексту.

Одним із показових прикладів є дисертація ректора КПІ (Київського політехнічного інституту) А. А. Мельниченка, яку він захистив 2006 року. Скарга на його роботу надійшла до НАЗЯВО (Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти) від О. Ю. Смірнова в 2025 році [6]. Саме робота А. А. Мельниченка «Перетворені форми у виховних практиках сучасного соціуму» [5] виявилась цілковитим перекладним плагіатом. Вона містить текстові збіги з роботами В. Нікітіна та В. Обухова

«Религиоведение» і «Вероучения религий мира», Лутовінова В. та Радіонова Е. «О патриотическом воспитании молодёжи» [6], про яких не було згадки в списку джерел. Конкретні приклади інтерпретації тексту показують повну абсурдність ситуації: у своїй роботі Мельниченко А. А. замінює «патриота России» на «патріота держави», «Россию» – на «власну державу», «идеи Отечества» – на «ідеї Вітчизни», «защитника Отечества» – на «патріота своєї Вітчизни», слова «реформирования России» – на «реформування сучасної України», російську «молодёжь» – на «людину», «Росію» – на «соціум» [6]. Прізвище відомого російського політика А. Чубайса, А. А. Мельниченко замінив на «демократів», «новых русских» – на «нових українців», а «нерусских» – на «не своїх» [6], що порушує статтю 42 Закону України «Про освіту» [2].

Крім суто юридичних та технічних порушень, важко не згадати етичний аспект. Копіювання російських науковців ректором КПІ є актом особливого цинізму. В умовах війни використання інтелектуального продукту країни-агресорки, вочевидь, показує як мінімум дві критичні проблеми: по-перше, залежність української науки від іноземного дискурсу (і, найганебніше, російського); по-друге, автор демонструє свої лінощі та відсутність критичного мислення. Переконані, що для керівництва університету така інтелектуальна прив'язка до ворога є абсолютно неприпустимою.

Проте А. А. Мельниченко підготувався до таких звинувачень. Він заявив, що ситуація повинна розв'язуватися винятково в юридичному полі [7]. Саме тут і виявляється колізія таких випадків: аналізуючи практику Верховного Суду 2025 року притягнути когось до відповідальності за плагіат в роботі майже двадцятирічної давності майже неможливо [3], [4]. Механізму позбавлення наукового ступеня за такі старі дисертації немає. Проте, керівнику топового університету України ховатися за юридичними формальностями у вигляді «строку давності» його роботи є неприпустимим. Будь-які прогалини в законодавстві не можуть охороняти

людину, яка здобула науковий ступінь нечесним шляхом, тому правове поле не повинно використовуватися як щит для тих, хто роками будував свою кар'єру на чужих перекладних текстах та імітації наукової роботи.

На жаль, справа А. А. Мельниченка – не поодинокий випадок чи ненавмисна помилка окремого науковця, а серйозний сигнал про проблему українського наукового середовища загалом. Викликає обурення те, що університети вимагають дотримання правил академічної доброчесності від здобувачів вищої освіти, тоді як на чолі провідних закладів вищої освіти залишаються шахраї, які неодноразово були звинувачені у підтверженому плагіаті, тим більше перекладі наукового джерела країни-агресора. Будь-яка реформа вищої освіти в Україні буде лише декларативною, якщо толеруватимуться імітації наукових досліджень та відверті крадіжки праць очільниками вищих навчальних закладів тощо.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення якості вищої освіти та розвитку міжуніверситетського територіального співробітництва : Закон України від 02.05.2023 р. № 3062-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> (дата звернення: 25.04.2026).

2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 24.04.2026).

3. Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 25.06.2025 р. у справі № 440/4500/24. *Protocol.ua*. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_kas_vp_vid_25_06_2025_roku_u_spravi_440_4500_24/ (дата звернення: 25.04.2026).

4. Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 03.06.2025 р. в справі № 560/8264/24. *Protocol.ua*.
Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

URL: https://protocol.ua/ua/postanova_kas_vp_vid_03_06_2025_roku_u_spravi_560_8264_24/ (дата звернення: 25.04.2026).

5. Мельниченко А. А. Перетворені форми у виховних практиках сучасного соціуму : дис. ... канд. філос. наук : 09.00.10. Національний репозитарій академічних текстів. Київ, 2006. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/en/searchdoc/0406U003796/#> (дата звернення: 24.04.2026).

6. Смірнов О. Ю. Скарга/повідомлення про наявність фактів академічного плагіату в дисертації Мельниченка А. А. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО). 2025. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2025/09/33-25-%D0%90%D0%94.pdf> (дата звернення: 25.04.2026).

7. Ректор КПІ Анатолій Мельниченко про плагіат у дисертації, відрахування студентів і ремонт гуртожитків. Інтерв'ю. *DOU.ua*. URL: <https://dou.ua/lenta/interviews/rector-of-the-kpi-melnichenko/> (дата звернення: 25.04.2026).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Максим Голіздра,

здобувач вищої освіти,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ПРОГАЛИНИ У ВНУТРІШНІХ КОДЕКСАХ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШІ

Зростання технологій генеративного штучного інтелекту (ШІ) – особливо великих мовних моделей, таких як ChatGPT – змінило спосіб функціонування вищої освіти. З появою можливості нейронних мереж

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

писати зв'язні, логічно структуровані та стилістично правильні тексти за секунди, виникає низка проблем, пов'язаних із забезпечення якості вищої освіти – так званим «синтетичним плагіатом». Зусилля адміністрацій університетів спрямовані на розв'язання проблеми шляхом існуючих регуляторних та місцевих положень виявилися марними і тільки вказали на глибоку термінологічну кризу.

Реальна проблема полягає в тому, що існуючі університетські кодекси академічної доброчесності трактують плагіат за застарілою парадигмою, в якій об'єктом привласнення є інтелектуальна праця іншої особи. Тексти, згенеровані нейронними мережами, за своєю сутністю не є захищеними авторським правом, що створює правовий вакуум: вищий навчальний заклад не має принципової основи для звинувачення здобувача вищої освіти в порушенні інтелектуальної власності на підставі того, що він привласнив текст, написаний машиною, під ярликом «академічний плагіат».

Для розуміння цього правового вакууму необхідно звернутися до основного законодавства, на якому базуються внутрішні кодекси університетів. Згідно зі статтею 42 Закону України «Про освіту», академічний плагіат означає (часткове або повне) оприлюднення наукових (творчих) результатів інших людей як власних досліджень (творчості) та/або відтворення опублікованих матеріалів (опублікованих творів мистецтва) інших авторів без належного посилання [3].

Ця норма насамперед стосується визначень «інших осіб» та «інших авторів». Із точки зору цивільного права та права інтелектуальної власності, автором може бути тільки фізична особа, чия творча праця створила твір. Відповідно до ст. 33 Закону України «Про авторське право і суміжні права», комп'ютерна програма (нейронна мережа) не є юридичною особою, а, отже, не може вважатися автором. Тексти, згенеровані нею, належать до неоригінальних або комп'ютерно запрограмованих об'єктів, на які не поширюються особисті немайнові

права [1]. Тому, коли здобувач вищої освіти публікує текст, згенерований ChatGPT, як свій власний, він фактично не порушує авторське право «іншої особи». Тобто таку поведінку не можна кваліфікувати як «академічний плагіат» у юридичному сенсі. У такому випадку санкції, застосовані до здобувача вищої освіти підлягатимуть перевірці як плагіат. Якщо здобувач подає позов проти університету щодо скасування наказу про відрахування або анулювання результатів іспиту, він має найкращі шанси виграти справу, оскільки вищий навчальний заклад не зможе показати, як матеріал, взятий з іншого суб'єкта, був привласнений [7].

Дослідження нормативних актів провідних українських вищих навчальних закладів показує, що внутрішні кодекси в основному складаються з копіювання та вставки положень Закону України «Про освіту». Наприклад, Кодекс академічної доброчесності Національного університету права імені Ярослава Мудрого є одним із прикладів. Дослідження повідомляє про категорії порушень академічної доброчесності та наголошує на неприпустимості привласнення чужих ідей, фальсифікації даних та обману [4, с. 5]. Незважаючи на це, він чітко не уточнює, як системи ШІ будуть використовуватися при підготовці есе, курсових або кваліфікаційних робіт, як і багато інших подібних документів.

Однак така поведінка суперечить нормі самостійного виконання завдань [5, с. 60]. Але за відсутності суворої заборони на використання штучного інтелекту або чіткого визначення неетичного використання генеративних моделей як окремої форми порушення, дисциплінарні комітети змушені діяти «наосліп». Вони намагаються визначити поведінку здобувачів як «академічну нечесність» або неправильно трактують ідею, що «плагіат» слід включити в цей словник, усупереч одному з основних принципів правової визначеності.

Інша проблема полягає в складності технології остаточного доведення того, що ви використовували генеративний штучний інтелект. Сучасні методи протидії плагіату (такі як Unicheck або StrikePlagiarism)

мають модулі виявлення машинного тексту, але, на жаль, вони демонструють «схильність» до генерації хибних позитивів і звинувачення авторів оригінальних текстів у використанні штучного інтелекту [7]. Наприклад, без процедури в кодексі академічної доброчесності щодо оскарження результатів алгоритму детектора на основі штучного інтелекту, університети ризикують порушити права сумлінних здобувачів.

Розв'язання окресленої проблеми потребує реформування локального законодавчого середовища у місцевих вищих навчальних закладах. Юридично нічого не можна звести до помилки, оскільки просто прирівнювати все, створене машиною, до правового злочину плагіату є неправильним з точки зору закону.

По-перше, кодекси академічної доброчесності в університеті повинні встановити розмежування між класичним академічним плагіатом і неетичним використанням штучного інтелекту. Для цього варто скористатися ухваленим у грудні 2025 року Законом України «Про академічну доброчесність», в якому питання використання штучного інтелекту регулюється окремими статтями. Наприклад, у ст. 29 «Недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом» наголошується, що не можна подавати текст, зображення, дані чи інші матеріали, створені ШІ, як власну роботу без зазначення цього. Також у статті йдеться про те, що використання ШІ потрібно відкрито позначати в роботі, оскільки приховане використання ШІ може вважатися порушенням академічної доброчесності [2].

По-друге, важливим є дотримання принципу прозорості, тобто замість вимоги на «заборону штучного інтелекту» або іншого типу заборони, внутрішні стандарти повинні базуватися на засадах «прозорого застосування технологій» (наприклад, обов'язкове представлення підказок або частин згенерованого тексту в додатках до роботи) [7].

По-третє, враховуючи, що програмні інструменти не є стовідсотково надійними, незалежність роботи повинна визначатися тільки експертною

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

комісією, яка повинна враховувати усний захист здобувачем вищої освіти дослідження (відповідність тому, наскільки він розуміє, яку методологію, елементи та результати дослідження вивчав), а не лише залежати від відсотка, виданого програмою.

Отже, тільки чітке розмежування плагіату і неавторизованого використання штучного інтелекту у внутрішніх кодексах академічної доброчесності університетів, коледжів тощо, може запровадити надійну методологію, яка дозволить не порушувати норми академічної доброчесності та стояти на сторожі захисту прав здобувачів вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 24.04.2026).

2. Про академічну доброчесність : Закон України від 18.12.2025 р. № 4742-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>.

3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page#Text> (дата звернення: 24.04.2026).

4. Кодекс академічної доброчесності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого : затв. Вченою радою Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого 21.06.2021. Харків, 2021. 14 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/kodeks_akademichnoї_dobrocheshnosti-1.pdf (дата звернення: 24.04.2026).

5. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : колективна монографія / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 170 с. URL: <https://www.immsp.kiev.ua/>

postgraduate/Biblioteka_trudy/AkademichnaDobrochesnist_2021.pdf (дата звернення: 24.04.2026).

6. Штефан А. С. Штучний інтелект та авторське право. *Центр демократії та верховенства права*. 2023. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/shtuchnyi-intelekt-avtorske-pravo/> (дата звернення: 24.04.2026).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Дар'я Головка

факультет слідчої та детективної діяльності,

1 курс, 1 група

ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ ЛІНИ КОСТЕНКО НА СВІТОВІ ЛІТЕРАТУРНІ ПРОЦЕСИ

Україна подарувала світові багато талановитих людей. Серед них видатні вчені, винахідники, письменники, музиканти, обдаровані лікарі тощо. Всі вони внесли визначний внесок у світову історію й тим самим прославили нашу Україну.

Жива легенда, невичерпне джерело мудрості, приклад для мільйонів українців – так говорять про видатну, найвідомішу поетесу та письменницю Ліну Василівну Костенко (19 березня 1930 р.). Складно нині знайти людину, чиє серце не торкнули б ніжні, пронизливі вірші невимовної глибини та строфи з вічними списками. Так у чому ж неповторність волелюбної музи письменниці.

Поетеса часто звертається до теми дитинства, її поетичні образи для дітей особливі: вони пробуджують почуття прекрасного, залучають дітей до художнього сприйняття світу. Уже багато років Ліна Василівна

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

залишається борцем з неправдою, показовістю, а зброя її – твори. Вона вміє зачепити, змусити, діяти, мріяти. Поетичне слово письменниці наповнено високою духовністю, воно збагачує інтелектуально, звеличує думку і серце благородними, шляхетними почуттями, існує несказанною красою слова. Книги відомої української поетеси стали культовими, не буденними явищами сучасної української поезії, які помітно впливають на увесь розвиток вітчизняної культури. Ліна Василівна любить зближувати епохи. Історія часто присутня в її поезії. «Душа тисячоліть» зливається до читача своїми уроками, долями, пристрастями. З-поміж минулих віків поетесу чи не найбільше приваблюють до себе княжі часи – епоха Київської Русі. Майже завжди поштовх для поетичного роздуму дають саме драматичні, а то й трагічні моменти в долях людей і народів [1].

Творчість Ліни Костенко – визначне явище в українській літературі новітнього часу [2, с. 241]. В добу жорстокого ідеологічного насилля над мистецтвом та митцями її слово звучало як бунт проти покори й компромісному, завдяки чому виходило за межі суто літератури, стаючи духовно-суспільним чинником. Світ жіночої поезії письменниці дуже різноманітний, тут є і любов, є загартування й розчарування, і така зрозуміло ностальгічна залюбленість у рідну землю.

У 1960-х роках письменницю вже читали в Польщі та Чехії, її твори з'являлись друком у багатьох країнах заходу, але повністю та умисно ігнорували видавництва радянської України за сміливу проукраїнську позицію. Водночас Ліна Василівна не тільки відстоювала свої переконання, а й захищала в судах права інших українських письменників.

Твори Ліни Костенко перекладені англійською, німецькою, французькою, польською, словенською, італійською, литовською, чеською та іншими мовами. Саме через переклади іноземні читачі відкрили її для себе. Велику увагу у світі здобув роман у віршах «Маруся Чурай», який за межами України цінується за складність композицій, історичний і глибокий контекст, тощо. Шістдесятництву як соціокультурному, ідеологічному, *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

філософському та естетичному феномену, до якого належить письменниця, присвячено чимало досліджень як в Україні, так і за її межами. Монографії та статті М. Ільницького, Ю. Шевельова, Н. Зборовської та низки інших авторів дозволили розкрити сутність шістдесятництва в сучасній українській культурі. Ліна Костенко одна з тих, хто ніколи не підлаштовуватися під тренди [3, с. 342]. Вона не просто писала українською – вона творила нову літературну мову, вишукану, образну, живу. Творчість поетеси впливала не лише на літературу, а й стала джерелом натхнення для музикантів, художників, режисерів. Ліна Костенко своєю творчістю втілюється в нових, щоразу сучасніших форматах. У 2018 році в галереї “Лавра” в Києві відбулося візуальне мультимедійне шоу за мотивами творів письменниці. Кожна фраза поетеси актуальна на всі часи, кожне слово має таку вагу, яку ні з чим не зрівняти. Це ключ до розуміння, як народжувалась і загартовувалась наша нація у період незалежності [1].

Таким чином, найкращим стимулом довіри в український дух та непереможність нашої нації є визнання та можливість брати за взірць таких видатних постатей як Ліна Василівна Костенко. Вона власним життям щодня доводить важливість неухильному проукраїнських переконань для спільної перемоги.

Список використаних джерел

1. Живиця: хрестоматія української літератури ХХ ст.: у 2 кн. / за ред. М. М. Коронував. Київ : Твім інтер, 1998. Кн. 2. 624 с.
2. Вавричина Г. С. Роль творчості Ліни Костенко в сучасній українській літературі. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 27. Том 1. С. 240–245. URL: https://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/27/part_1/41.pdf (дата звернення: 23.11.2025).
3. Криловець Н. В. Філософія творчості в поезії Ліни Костенко: Видавництво Національного університету «Острозька академія». *Наукові Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

записки. Серія: Філологічна. 2012. Вип. 27. С. 341–344. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/1288/1136> (дата звернення: 22.11.2026).

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Олексій Грицаєнко,
факультет права та економічної безпеки,
1 курс, 1 група

ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ

Одним із ключових факторів утвердження кожної нації є надання мові статусу державної, що на законодавчому рівні гарантує її використання в усіх сферах суспільного життя.

Державна мова – це мова корінного населення, яка закріплена на законодавчому рівні й уживання якої є обов'язковим в органах державного управління, громадських організаціях, на підприємствах, державних установах, закладах освіти, науки, культури, у сферах зв'язку та інформатики [1, с. 13]. Вона (мова) забезпечує необхідну єдність народу в процесі історичної зміни поколінь і суспільних формацій, поєднуючи його в часовому, географічному та соціальному вимірах. Також державна мова відіграє важливу роль у формуванні особистості, національного характеру та етнічної спільноти.

Українська мова, маючи статус єдиної державної мови, виконує важливу суспільну, правову та культурну роль у житті країни. Вона є основним засобом комунікації між громадянами різного етнічного походження, забезпечуючи можливість ефективного міжетнічного спілкування та взаєморозуміння в багатонаціональному суспільстві. Саме

завдяки спільній державній мові формується єдиний інформаційний та комунікативний простір, у межах якого громадяни можуть взаємодіяти між собою та з державними інституціями.

Крім того, українська мова виступає важливою гарантією реалізації та захисту прав і свобод людини. Використання державної мови в діяльності органів влади, судовій системі, освіті, адміністративних процедурах і сфері публічних послуг забезпечує рівний доступ усіх громадян до інформації, правової допомоги та державних сервісів [2]. Незалежно від етнічного походження, кожен громадянин має можливість користуватися державною мовою як інструментом реалізації своїх прав, участі в суспільному житті та взаємодії з державою.

Отже, державна мова є важливим елементом існування та розвитку будь-якої держави, оскільки вона забезпечує ефективне функціонування суспільства, діяльність державних інституцій і формування єдиного інформаційного простору. Закріплення мови на законодавчому рівні сприяє її поширенню в усіх сферах суспільного життя та створює умови для збереження культурної спадщини й національної ідентичності народу.

Українська мова як єдина державна мова відіграє ключову роль у консолідації суспільства, забезпеченні міжетнічного спілкування та реалізації прав і свобод громадян. Вона виступає важливим чинником державотворення, національної єдності та зміцнення національної безпеки України. Таким чином, підтримка, розвиток і належне функціонування державної мови є необхідною умовою стабільного розвитку держави та суспільства.

Список використаних джерел

1. Мова української юриспруденції : навч. посіб. / В. М. Пивоваров, О. М. Єрахторіна, О. А. Лисенко, О. В. Прудникова, О. А. Шумейко. Харків : Право, 2019. 11 с. URL:

<https://dspace.nlu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8ff73f69-3cc8-46ad-a68c-5bf43688aef6/content> (дата звернення: 12.04.2026).

2. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 12.04.2026).

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

*Карина Гриценко,
факультет юстиції,
1 курс, 1 група*

УКРАЇНА ЯК НОВИЙ ЦЕНТР ЄВРОПЕЙСЬКОГО ГУМАНІЗМУ: ТРАНСФОРМАЦІЯ СПІЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧЕРЕЗ ДОСВІД ВІЙНИ

Сучасна війна в Україні стала глобальним викликом для системи європейських цінностей, як загальнолюдських принципів і норм життєдіяльності людини, суспільства й держави, які закріпилися в законодавстві та створили простір для розвитку європейських націй [7]. У центрі цієї боротьби опинилася не лише територія чи політична незалежність, а саме гуманістичні засади людства. Європа, що впродовж десятиліть уважала себе носієм гуманізму, сьогодні переосмислює його заново через досвід українського народу, який у найскладніших умовах демонструє людяність, солідарність і гідність [5]. Тому осмислення ролі України у переосмисленні європейського гуманізму є надзвичайно важливим як для гуманітарних наук, так і для суспільно-політичного розвитку сучасної Європи. Тож метою дослідження є аналіз того, як український досвід війни та боротьби за свободу впливає на оновлення

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

європейської ідентичності й повертає гуманізму його морально-ціннісний зміст, адже Україна, відстоюючи свободу, демократію та гідність, фактично стала лідером сучасних поглядів Європи.

Поняття гуманізму, яке в основі європейської ідентичності означає повагу до прав людини, свободу волі та верховенство права, отримало новий зміст у контексті українського спротиву. Згідно зі статтею 3 Конституції України, людина, її життя, честь і гідність визнаються найвищою соціальною цінністю, що повністю узгоджується з Хартією основних прав Європейського Союзу (2000), що закріплено в перших трьох розділах [1; 4]. Таким чином, українська правова та ціннісна система з самого початку була зорієнтована на європейські гуманістичні принципи.

Події 2014 року, а особливо 2022 року, показали, що саме українське суспільство стало носієм гуманізму – не декларативного, а дієвого гуманізму. У цьому контексті варто згадати Угоду про асоціацію між Україною та ЄС (2014), де підкреслено тісті історичні зв'язки й близькі відносини між сторонами, спільність цінностей, свобод, демократії, поваги до прав людини та верховенства права [3]. Проте, саме український досвід війни надав цим поняттям нового, глибшого змісту.

Європейська спільнота, спостерігаючи за солідарністю українців, волонтерством, самопожертвою й боротьбою за національну гідність, почала трансформувати власне розуміння європейськості. Це можна трактувати як процес «зворотної європеїзації», коли не тільки Україна приймає європейські цінності, а й Європа засвоює український досвід людяності та моральної відповідальності [6].

Слід наголосити, що у Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу (Указ Президента №615/98) було визначено, що європейський вибір України ґрунтується не лише на прагненні до економічного розвитку, а передусім на спільності цивілізаційних цінностей [2]. У сучасних умовах Україна довела, що є не об'єктом, а активним суб'єктом цих цінностей, і її

приклад спонукає ЄС оновлювати власну ідентичність у напрямі справжнього гуманізму, заснованого на дії, а не на деклараціях.

Враховуючи викладене, доводиться визнати, що:

– по-перше, війна стала каталізатором переосмислення європейських цінностей: українське суспільство продемонструвало дієвий гуманізм – людяність, солідарність і гідність не як декларації, а як щоденну практику [7]. Це надало новий сенс поняттям свободи та прав людини, що лежать в основі європейської ідентичності;

– по-друге, правова та ціннісна орієнтація України є конгруентною європейській і це підтверджує, що інтеграція розуміється ширше за економіку в контексті політичного, правового соціального і культурного процесів;

– по-третє, на прикладі українського спротиву формується явище «зворотної європеїзації»: Європа не лише приймає українські прагнення, а й засвоює український досвід моральної відповідальності. У цьому сенсі Україна виступає активним суб'єктом формування сучасного європейського гуманізму;

– по-четверте, ще у Стратегії інтеграції України до ЄС (Указ Президента №615/98) закладено підхід до інтеграції як до ціннісно орієнтованого процесу, що підтверджує: європейський вибір України ґрунтується не лише на економіці, а передусім на спільності людських цінностей [2].

Тому, український досвід трансформує європейський гуманізм, повертаючи йому моральну глибину та практичний вимір. Україна постає не просто частиною Європи, а її духовним центром, де цінності свободи, гідності та солідарності проходять найважче.

Список використаних джерел

1. Конституція України. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: https://www.president.gov.ua/ua/documents/Українська_культура_в_контексті_глобального_культурного_полілогу:_стратегії_розвитку

constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-i#:~:text=Стаття%203.,зміст%20і%20спрямованість%20діяльності%20держави (дата звернення: 04.11.2025).

2. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу. *Офіційний веб-портал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text> (дата звернення: 20.11.2025)

3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 21.11.2025).

4. Хартія Європейського Союзу про основоположні права. Центр громадянських свобод. URL: <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yeuropejskogo-soyuzu/> (дата звернення: 20.11.2025).

5. Попович М. В. Гуманізм. Енциклопедія Сучасної України. Т. 6. URL: [https://esu.com.ua/article-24649#:~:text=ГУМАНІЗМ%20\(від%20лат.,на%20вищу%20цінність%20людини,%20особистості.](https://esu.com.ua/article-24649#:~:text=ГУМАНІЗМ%20(від%20лат.,на%20вищу%20цінність%20людини,%20особистості.)

6. Таранович О. Історико-теоретичні аспекти виникнення концепту євроскептизму. *Вісник Львівського університету*. Львів, 2017. С. 146–153. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/11_2017/22.pdf (дата звернення: 20.11.2025)

7. Що таке європейські цінності? *Офіційний сайт Центральної бібліотеки Полтавської міської територіальної громади*. URL: <https://cbs.poltava.ua/index.php/novyny/4579-shcho-take-evropejski-tsinnosti> (дата звернення: 04.11.2025).

Науковий керівник: проф. Прудникова О. В.

Софія Дворнік,
факультет адвокатури,
1 курс, 3 група

ВНЕСОК МАРІЇ ПРИМАЧЕНКО У СВІТОВЕ МИСТЕЦТВО

Марія Примаченко – одна з найвідоміших та найяскравіших українських мисткинь, чия творчість стала невід’ємною частиною світового наївного мистецтва. Роботи Примаченко віддзеркалюють самобутній стиль художниці та презентують українську культурну ідентичність. Її творчість поширювалася і на міжнародному рівні, формуючи у світі впізнаваний образ української культурної спадщини. Саме тому дослідження внеску Марії Примаченко в розвиток наївного мистецтва є важливим не лише в мистецтвознавчому, а й у культурологічному вимірі.

Наївне мистецтво ґрунтувалося на творчості людей, які прагнули самовиражатися та втілювати свої ідеї інтуїтивно, не маючи при цьому професійної художньої освіти. В Україні це мистецтво зародилося на основі народних традицій і є нерозривно пов’язаним із фольклором, обрядами та повсякденним життям. Його витoki сягають давніх століть, коли селяни відображали свій світогляд у декоративно-прикладному мистецтві [1].

М. Примаченко є однією з найвідоміших представниць українського наївного мистецтва. Народилася художниця 1908 року в селі Болотня на Київщині. Не маючи художньої освіти, вона змогла створити унікальну образну мову, яку втілювала у своїх роботах. Її картини часто відображають фантастичних звірів, рослин і птахів, що поєднують у собі символіку та фольклорні мотиви [2, с. 2].

Витвори художниці вражали не лише українську публіку, а й митців світового масштабу – Пабло Пікассо та Марка Шагала. За рівнем внеску у *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

світову культуру ім'я Приймаченко ставлять поруч з Анрі Матіссом, Анрі Руссо, Ніко Піросмані та Іваном Генералічем [3].

Творчість Марії Приймаченко виокремлюється фантастичними образами, яскравими кольорами та вигадливими формами, що віддзеркалюють її унікальне бачення природи й світу. Важливою складовою її стилю є символіка та народні мотиви, зокрема стилізовані рослинні й тваринні образи.

Вже 1936 року роботи Марії привернули значну увагу на I Республіканській виставці народної творчості, де її експозиція займала окремий зал і була відзначена дипломом першого ступеня. Початком міжнародного визнання творчості Марії Примаченко стали виставки робіт у Франції. Демонстрація творів у Парижі відкрила європейській публіці індивідуальний світ українського народного мистецтва та засвідчило його художню цінність [2, с. 68].

Продовженням цього процесу стали виставки у Польщі. Представлення робіт Марії Примаченко у Варшаві сприяло поширенню українського наївного мистецтва в Центральній Європі та посилювало культурну взаємодію між українськими та польськими мистецькими традиціями. Потім виставкова діяльність поширювалась в Болгарії. Експозиції в Софії засвідчили зацікавлення південноєвропейської аудиторії в творчості мисткині, яка репрезентувала національну своєрідність української культури [2, с. 68].

Наступним етапом стали вистави Марії Примаченко в Північній Америці. Експозиції в Монреалі, США відкрили її мистецтво для міжнародної публіки за межами Європи та сприяли поширенню знань про українську культурну спадщину на світовому рівні. Виставка робіт Марії Приймаченко в Saatchi Gallery в Лондоні стала важливим етапом у популяризації її творчості. На виставі було представлено понад 20 робіт, що привернуло увагу лондонської публіки та мистецької спільноти

до унікального стилю українського народного декоративного мистецтва [23].

Творчість Марії Примаченко посідає особливе місце у світовому наївному мистецтві. Художниця поєднує у своїй творчості національні традиції з універсальними сенсами, створюючи впізнавані та унікальні образи. Примаченко стала одним із символів духовної сили та творчої свободи, а її мистецтво продовжує впливати на сучасних художників і формувати позитивний авторитет України у світовому мистецькому просторі. Феномен Марії Примаченко полягає не лише в її художніх досягненнях, а й у внеску в утвердження української культурної індивідуальності на міжнародному рівні.

Список використаних джерел

1. Варава Є. Б. Організація виставкової діяльності. Київ : Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв України, 2023. 93 с. URL: <https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5351/Магістерська%20робота%20Варава.pdf?sequ> (дата звернення: 10.11.2025).
2. Голінська Т. М., Нетребчук К. Ю., Куліш А. М. Українське наївне мистецтво як символ національної ідентичності та духовних цінностей. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва : теорія, досвід, проблеми*. 2024. Вип. 7. С. 283–286. URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/items/19bb5d59-ce26-423e-8f85-c02ec7444422>.
3. Смержевська О. Наївне щастя Марії Примаченко (Примаченко). *Щастя та сучасне суспільство : зб. матеріалів III Міжнар. конф.* Львів: СПОЛОМ, 2022. С. 216–221.

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Софія Дубинець,
факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, I група

СТАНДАРТИЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ МОВИ: ВПЛИВ КАЛЬКУВАННЯ НА ТЕРМІНОЛОГІЮ ЗАКОНОДАВСТВА

Проблема мовної якості законодавчих текстів набула особливої гостроти після 2022 року, коли суспільний запит на деколонізацію правничого простору різко зріс. Значна частина чинних нормативно-правових актів досі несе відбиток радянської мовної практики – передусім у вигляді кальок із російської, що руйнують семантичну точність законодавчих приписів і породжують юридичні колізії. Стандартизація правничої термінології в цих умовах перетворюється не лише на лінгвістичну, а й на правотворчу проблему першорядної ваги.

Метою є виявлення основних проявів калькування в юридичній мові сучасного українського законодавства, визначення наслідків цього явища для правозастосування та окреслення напрямів стандартизації правничої термінології.

Юридична термінологія є інструментом правового регулювання, а тому від її точності безпосередньо залежить якість нормотворення. Серед специфічних ознак правового терміна дослідники виокремлюють системність, однозначність, дефінітивність та стилістичну нейтральність. Важливою умовою вживання юридичних термінів у законодавчих актах є обов'язкова наявність дефініцій, які сприяють правильному розумінню й застосуванню закону, значно покращують якість і весь механізм правового регулювання. Дефінітивність є однією з головних ознак і характеристик правового терміна. Законодавчі визначення мають бути однозначними, чіткими, стислими, логічно та лінгвістично правильними, точними та охоплювати найістотніші характеристики предмета чи явища [1, с.140].

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Порушення хоча б однієї з цих вимог деформує всю терміносистему. Саме в цьому полягає небезпека масового калькування: воно руйнує системність, підміняючи питомі мовні моделі запозиченими структурами.

«Мовний коментар до Конституції України та інших нормативних актів», підготовлений у 2025 р. спільно Конституційним Судом України, Постійною комісією з питань правничої термінології та Інститутом української мови НАН України, зафіксував десятки кальок безпосередньо в тексті Конституції 1996 р. [4].

Прикладів достатньо навіть у базових статтях. Термін *правовий* (ст. 1: «правова держава») є зукраїнізованою формою рос. *правовой*, тимчасом як питомими відповідниками вважаються *правний* і *правничий*, засвідчені ще з XV ст.. Дієслівна форма *приймається* (ст. 8: «закони приймаються на основі Конституції») відтворює рос. *принимается* і витісняє нормативне *ухвалюється*. Сполука *займати посаду* калькує рос. *занимать должность*, тоді як питомим є *обіймати посаду*. Прислівник *виключно* відтворює рос. *исключительно*, хоч нормативними відповідниками служать *лише* та *тільки*, у випадку (рос. *в случае*) слід замінювати на *у разі* [4, с. 7–9].

Наведені приклади є не поодинокими огріхами, а симптомами системної залежності законодавчого тексту від «первинного» російськомовного оригіналу – явища, детально описаного в дослідженнях з лінгвістичної експертизи законопроектів. Проблема поглиблюється тим, що кальковані форми відтворюються в сотнях підзаконних актів, де вони поступово сприймаються як «стандарт», а отже, хибне мовне рішення набуває квазінормативного статусу. Перекладна природа частини термінологічних одиниць, на яку звертають увагу й дослідники перекладу термінів юридичного дискурсу, додатково ускладнює формування стабільної вітчизняної терміносистеми [3, 4].

Шляхом подолання проблеми є, по-перше, системна лінгвістична атестація чинних нормативних актів із залученням фахівців-
Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

термінознавців; по-друге, обов'язкова лінгвостилістична експертиза законопроектів на стадії підготовки; по-третє, укладання галузевих словників питокої правничої лексики, що слугуватимуть орієнтиром для нормопроєктувальників. Практика Конституційного Суду, який у своїх рішеннях послідовно замінює кальковані форми нормативними відповідниками (*існуючий* → *наявний*; *основоположний* → *засадничий*; *переслідувати мету* → *мати на меті*), засвідчує реальні результати такої роботи [4, с. 9].

Отже, калькування та порушення стилістичної нормативності правничої лексики залишаються нагальними проблемами сучасного українського законодавства, що суттєво впливають на точність і однозначність нормативних приписів. Усунення цих вад вимагає комплексного підходу: поєднання лінгвістичної експертизи, кодифікації питокої термінології та підготовки методичних ресурсів для суб'єктів законотворчості.

Список використаних джерел

1. Лисенко О. А. Лінгвістичні аспекти юридичної термінології сучасного законодавства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологія*. Острог : Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 14(82). С. 139–142.
2. Попова К., Шахова В. Переклад термінів юридичного дискурсу. *Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Полтава, 10 груд. 2019 р.). Полтава, 2019. С. 256–260.
3. Бугайко Ю. О. Лінгвістична експертиза законопроектів в Україні : монографія. Київ : НДІ правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України, 2023. 178 с. URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/Bugayiko_mono_230720_avt.pdf (дата звернення: 21.11.2025).

4. Мовний коментар до Конституції України та інших нормативних актів / уклад. С. Головатий, С. Сидоренко, І. Савченко. Харків : Право, 2025. 352 с.

Науковий керівник: доц. Лисенко О. А.

Софія Дубинець,
факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група

ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація як об'єктивний процес формування єдиного інформаційного, економічного та культурного простору несе двійний вплив: створює загрози культурній уніфікації та ерозії автохтонних практик, але водночас відкриває нові можливості для презентації та актуалізації культурної спадщини. Ключові виклики для української традиційної культури: масовість глобального медіа-контенту, що маргіналізує локальні форми; консьюмеризм, що перетворює культурні артефакти на сувенірну продукцію; урбанізація та розрив міжпоколінневих зв'язків, що призводить до втрати живого носія традицій [2].

На сучасному етапі відбувається трансформація понять «автентичність» та «традиція» в сучасному контексті. В умовах глобалізації «автентичність» перестає бути статичною категорією музейного експонату. З'являється концепція «динамічної автентичності» або «живої традиції», коли архаїчні форми адаптуються до нових комунікаційних середовищ (цифровий фольклор, крос-медійні проекти) без втрати семантичного ядра. Традиційна культура починає

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

функціонувати не лише як система звичаїв, а і як важливий компонент культурної ідентичності та національної безпеки, чинник психологічного опору в умовах гібридних загроз [2].

Розглянемо інструменти та стратегії збереження: від документації до актуалізації. Документування та архівація: оцифрування фольклорних архівів, створення національних електронних репозитаріїв (наприклад, «Цифровий архів українського фольклору») є базовим рівнем збереження, що забезпечує доступність для дослідження. Освітні практики: інтеграція елементів традиційної культури (вертеп, писанкарство, народний спів) у навчальні програми закладів загальної та позашкільної освіти, підготовка педагогів-аніматорів. Креативні індустрії та реінтерпретація: успішна інтеграція традиційних мотивів у сучасний дизайн, моду (бренд «КОТЕЛ»), музику (фолк-рок, етноелектроніка), кінематограф («Плем'я» М. Ілленка). Це перетворює спадщину на живий культурний код, зрозумілий молоді. Культурний туризм та місцевий розвиток: Створення етнопарків, фестивалів (наприклад, «Країна мрій», «Шешори»), майстер-класів, що забезпечують економічну основу для носіїв традиційних ремесл та виконавців [1].

Важлива роль держави та громадянського суспільства у збереженні традиційної української культури. Державна політика має поєднувати протекціоністські (охорона нематеріальної культурної спадщини, підтримка носіїв-майстрів) та проактивні (гранти на інноваційні проекти, інфраструктурна підтримка фестивалів) підходи.

Ключова роль належить громадянським ініціативам, локальним ентузіастам, культурним менеджерам та волонтерам, які забезпечують органічне впровадження традиції в життя громад.

Збереження традиційної української культури в умовах глобалізації - це не консервація, а стратегічна модернізація. Успіх залежить від синергії між цифровою архівацією, освітніми програмами, креативною економікою та міцними громадами.

Мета – не ізолювати традицію, а перетворити її на активний ресурс формування сучасної, але ідентично виразної української культурної наративи у глобальному світі.

Список використаних джерел

1. Горак Р. М. Фольклор у цифрову епоху: нові середовища ідентичності. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, (3), 2020. С. 12–17.
2. Жайворо Т. В. Трансформація традиційної культури в умовах глобалізаційних викликів. *Культурологічна думка: щорічник*, 2019. Вип. 14. С. 102–110.

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Ганна Ерінчак,
факультет міжнародного та європейського права,
1 курс, 3 група

ВНЕСОК СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА У ФОРМУВАННЯ НОВИХ ЦІННІСНИХ ГОРИЗОНТІВ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

Українське мистецтво, попри десятиліття заборон і «залізну завісу», завжди залишалося відкритим до світових ідей. У різні епохи його представляли митців світового рівня – від Олександра Архипенка й Василя Кандинського до Соні Делоне та Якова Гніздовського. Навіть у часи ізоляції українська культура прагнула залишатися частиною європейської традиції. Сьогодні, вперше в історії, в умовах війни та глобальної турбулентності, українське мистецтво не просто інтегрується в світовий культурний простір, а й формує власні сенси.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Відразу після здобуття незалежності, українські митці опинилися перед завданням засвоїти та переосмислити європейський постмодерністський досвід (інсталяція, відеоарт, концептуалізм тощо) за надзвичайно короткий час. Удаलोю його реалізацією стали роботи Олега Голосія, Жанни Кадирової, Оксани Мась, Іллі Чічкана, які з'являються на міжнародних виставках – Manifesta, Венеційське бієнале та ін.

На початку 2000-х творчість українських митців була присвячена перевідкриттю минулого, поверненню історичної пам'яті. Символічним став проєкт групи Р.Е.П. «Велика несподіванка» (2010), де крізь отвори у фальшстінах глядач бачив портрети радянських вождів. Хоча головною темою була епідемія туберкульозу, прихована владою, проєкт висвітив механізми тоталітарного минулого, де реальність приховувалася за ідеологічними наративами [2]. Таке переосмислення радянського минулого стало ключем до розуміння майбутнього. Паралельно зростав інтерес до козаччини, українського бароко, фольклору, національної міфології, що надихають сучасний дизайн і музичне мистецтво.

Це сприяє тому, що відчуття периферійності поступово змінюється впевненістю у власній унікальності. Саме тоді з'являються «Мистецький Арсенал» і PinchukArtCentre – ключові платформи для відкриття нових імен світового масштабу.

Після анексії Криму 2014 року в українському мистецтві (Жанна Кадирова, Нікіта Кадан, Марія Куліковська) з'являється воєнна рефлексія – біль від втрат, страх, надія.

Після повномасштабного вторгнення 2022 року українське мистецтво стає мовою стійкості та гідності, зрозумілою в усьому світі, навіть, коли деякі європейські галереї, як у Гаазі (куратори не називають її, обмежуючись тільки абстрактним – «артпростір у Гаазі»), відмовляються від «занадто політичних» виставок. Ідеться про проєкт «Захоплений будинок» із 200 роботами українських художників.

Водночас переосмислюється й класичне українське мистецтво, але не крізь призму радянської спадщини, а в контексті самотньої європейської традиції. Яскравим свідченням цього є виставки творів К. Малевича, Л. Невельсон, С. Делоне, А. Віджі, Д. Собель у музеях Нью-Йорка, Мадрида, Кельна, Брюсселя, Відня та Лондона, представлені як роботи художників, народжених в Україні [5].

Слід виокремити роботу харківського митця Павла Макова, члена Королівського товариства живописців і графіків Великої Британії під назвою «Фонтан виснаження. Висока вода» (1995). Вона є універсальною метафорою сучасності, гострою реакцією на кризу віри в державні інституції і символізує глобальне відчуття виснаження – морального, політичного й екзистенційного [4].

У сучасну добу жорстоких війн, соціальних потрясінь, кліматичних криз та гуманітарних катастроф, доводиться пересвідчитися в тому, що українським митцям властива певна пророчість, адже вони вже понад десятиліття осмислюють ці процеси у своїй творчості. Тому українське мистецтво сьогодні не лише інтегрується, а насамперед бере активну участь у формуванні нових ціннісних горизонтів світової культури.

Показовими є такі міжнародні виставкові проекти, як: Ехро 2025 (Японія) – інсталяція «Not for Sale», присвячена цінностям гідності та відновлення. (Понад 5000 відвідувачів в перший день) [6]; Burning Man – «Black Cloud» та «No Fate» [1], символи болю й відродження; Венеційське бієнале 2025 – проект «Стріха» як образ дому, захисту та спокою [3].

Список використаних джерел

1. Гриненко В. No Fate. Знищену «Чорну хмару» на Burning Man перетворили на нову інсталяцію. *Віледж. Новини*. 01.09.2025. URL: <https://www.village.com.ua/village/culture/culture-news/366191-no-fate->
Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

znischenu-laquo-chornu-hmaru-raquo-na-burning-man-peretvorili-na-novu-instalyatsiyu (дата звернення: 19.11.2025).

2. Злобина Т. Мистецтво працює болем у соціальному тілі. *Спільне Commons*. 21.05.2010. URL: <https://commons.com.ua/ru/mistetstvo-pratsyuje-bolem-u-sotsialnomu/> (дата звернення: 20.11.2025).

Качковська Я. Дах як реальність воєнного буття: 9 фактів про український павільйон на архітектурній бієнале у Венеції. *Суспільне. Культура*. 08.05.2025. URL: <https://suspilne.media/culture/1012703-dah-ak-realnist-voennogo-butta-7-faktiv-pro-ukrainskij-paviljon-na-arhitekturnij-bienale-u-venecii/> (дата звернення: 20.11.2025).

3. Качковська Я. Дах як реальність воєнного буття: 9 фактів про український павільйон на архітектурній бієнале у Венеції. *Суспільне. Культура*. 08.05.2025. URL: <https://suspilne.media/culture/1012703-dah-ak-realnist-voennogo-butta-7-faktiv-pro-ukrainskij-paviljon-na-arhitekturnij-bienale-u-venecii/> (дата звернення: 20.11.2025).

4. Масенко В. «Фонтан виснаження». Що означає робота, яка представить Україну на Венеційській бієнале? *Віледж. Культура*. 19.01.2022. URL: <https://www.village.com.ua/village/culture/art/321581-ukrayinskiy-proekt-pro-visnazhennya-na-59-y-venetsiyskiy-bienale> (дата звернення: 20.11.2025).

5. Морі Є. Музей сучасного мистецтва у Нью-Йорку відкрив виставку з роботами українців. *Суспільне. Культура*. 29.03.2022 URL: <https://suspilne.media/culture/222782-muzej-sucasnogo-mistectva-u-nu-jorku-vidkriv-vistavku-z-robotami-ukrainciv/> (дата звернення: 20.11.2025).

6. Not For Sale. URL: <https://expo2025.me.gov.ua/> (дата звернення: 20.11.2025).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Єлизавета Жарикова,
факультет адвокатури,
1 курс, 1 група

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

На зламі ХХ–ХХІ століть процес глобалізації, «у ході якого «розмиваються» національні кордони, відбувається інтеграція національних економік, технологій, культури та управління, що супроводжується формуванням складних взаємовідносин, які поглиблюють взаємозалежність між державами» [1], стає потужним поштовхом для значних мовних трансформацій. Їх всеохопність, зумовлена винятковими темпами поширення інформації у транснаціональних масштабах, виявляється у формуванні нового мовного ландшафту у просторах усіх національних культур, що спонукає науковців до фіксації появи такого явища як лінгвістична глобалізація [2].

У контексті глобалізаційних зрушень не винятком і простір української культури – відповідно до зрушень у всіх сферах життя соціуму та нових реалій українська мова видозмінюється. Проте такий процес змін характеризується суперечливим співвідношенням позитивних та негативних аспектів, які позначаються на функціонуванні мовної культури. Для України, яка активно інтегрується у світові процеси, особливо на тлі євроінтеграційних прагнень, вплив глобалізації має виразно діалектичний характер. З одного боку, він сприяє збагаченню лексичного складу мови, модернізує мовні виміри, розширює комунікаційні можливості – умасштаблює та якісно збагачує потік інформації, зумовлює активне розширення трансляційних каналів, що допомагають створити єдиний простір комунікації.

З іншого боку, вплив глобалізації створює значний ризик дестабілізації мовної системи, уніфікації мовного простору, розмивання культурної унікальності та знецінення мовної спадщини та загалом – культурного надбання нації. Це наочно віддзеркалюється в мовних вимірах соціальних мереж, таких як YouTube, TikTok, Instagram, Twitter тощо, які функціонують у планетарному масштабі та пропонують нові культурні тренди, наповнюючись активними дискусіями щодо актуальних нових явищ різних мов та культур.

Вплив глобалізації на лексику виявляється передусім в урізноманітненні мовних контактів, які набувають таких форм, як полікодовість дискурсу, перемикання кодів, змішування кодів (суржик) та активне запозичення [2].

Неоднозначними мовними явищами, що виникають в результаті глобалізації, є запозичення та творення на їх основі нових лексем, які зокрема виражають гіперболізацію явищ, творення складно скорочених слів, аббревіатур, інтернаціоналізми, калькування, екзотизми, варваризми [3, с. 280], а також глобалізми. Такі лексеми (тайминг, хайринг, ф'ючерс, хеджування тощо), що виникли у контексті глобалізаційних процесів, є результатом «адаптації іншомовних елементів на фонетичному, граматичному або графічному рівнях» [3, с. 281].

Новаційні словоутворення та запозичення (зокрема найбільш поширені, з огляду на посилення міжнародного спілкування, розвиток інформаційних технологій та інтеграційний курс України, англіцизми та американізми) суттєво впливають на процеси словотворення, загальну мовну культуру. Вони не тільки надають їй особливої мобільності та змінюваності. Вони безпосередньо впливають на способи мислення індивідуумів, формуючи нові характеристики мовної особистості. Як «іманентна ознака особистості, як носія мови й комуніката, що характеризує її мовну й комунікативну компетенцію» [3, с. 282] мовна особистість у глобалізованому світі набуває надзвичайної вагомості, *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

віддзеркаляючи міру «вписаності» людини в сучасні політичні, економічні, соціальні та культурні процеси.

На початку XXI ст. на мовну культуру та мовну особистість впливають виклики діджиталізації та онлайн-спілкування в соціальних мережах. Вони зумовлюють поширення молодіжного сленгу та «модних» слів, спрощують мовлення та витісняють літературні норми, витісняють лексем графемами притаманна їм інформаційна інтенсивність та мобільність у месенджерах стає чинником нехтування нормами правопису та пунктуації.

Зміни в мові є постійними, уникнути їх неможливо, але і позитивні, і негативні наслідки впливу глобалізації спонукають до нового осмислення сутності мови як чинника ідентифікації та свідомого розвитку мовної особистості на основі поєднання національної мовної основи з глобальними комунікативними тенденціями.

Список використаних джерел

1. Антипенко Н., Почерніна Н., Васильківський Д. Глобалізація та її вплив на міжнародні економічні відносини. *Економіка та суспільство*, 2024. Вип. 59. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-2>.
2. Бернацька С., Конопленко Н. Деміхова С. Українська мова в контексті глобалізації: збереження мовної спадщини умовах мовної інтернаціоналізації. *Вісник науки та освіти*. 2025. № 1(31). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/19525/19523> (дата звернення: 01.03.2026).
3. Сухенко В. Формування мовної особистості в епоху глобалізації. Дриновський збірник. Вид. БАН ім. проф. Марина Дринова, 2019. Т. XII. С. 279–283. URL: <http://repository.nneu.edu.ua/handle/123456789/22800> (дата звернення: 01.03.2026).

Науковий керівник: доц. Уманець О. В.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Анастасія Жолуд,
факультет міжнародного та європейського права,
1 курс, 3 група

УКРАЇНСЬКА АВАНГАРДНА ТРАДИЦІЯ У ГЛОБАЛЬНОМУ МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРИ: ТВОРЧІСТЬ ОЛЕКСАНДРА АРХИПЕНКА

У сучасному культурному просторі дослідження механізмів формування та розвитку мистецьких процесів набуває особливої актуальності, оскільки саме мистецтво здатне відобразити глибинні трансформації суспільства та пропонувати нові способи інтерпретації дійсності. Вплив національних художніх традицій на світовий дискурс є ключовим чинником формування культурної ідентичності, що інтегрується в глобальний контекст і сприяє створенню універсальних естетичних моделей, перетворюючи мистецтво на складний механізм міжкультурного діалогу. На початку ХХ ст. європейське мистецтво переживало радикальні зміни: пошук нових форм, руйнування традиційних композиційних принципів і поява кубізму та футуризму створили умови для того, щоб національні школи стали активними учасниками формування універсальної мови модернізму. Інноваційні підходи окремих митців дозволили трансформувати традиційні види мистецтва та сформувати інтернаціональні художні моделі, які водночас зберігають національну специфіку.

У цьому контексті внесок Олександра Архипенка є одним із ключових прикладів того, як національна мистецька традиція здатна формувати засади світового авангарду. Його творчість стала переосмисленням скульптури як виду мистецтва та визначила нові напрями її розвитку. Архипенко створив власну концепцію пластичної форми, у якій центральне місце займає взаємодія об'єму й порожнечі, поєднання геометричних форм із пластичною динамікою та кольоровими рішеннями, *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

що дозволяло створювати композиції, у яких простір стає активним компонентом твору. Як наголошував Вільям С. Ліберман, куратор Музею сучасного мистецтва у Нью-Йорку: «Він фактично створив власний різновид тривимірного кубізму» [4, с. 4]. Робота «Жінка, яка йде» (1912) стала новим етапом у розвитку скульптури: фігура «ходить», але водночас її торс й нижні частини пронизані отворами – «порожнечами», які набувають власної форми. Це перший випадок у модерній скульптурі, коли отвір використано для позначення чогось більшого, ніж порожнеча. Такий підхід став не просто революційним у модерній скульптурі, а й відкрив можливість трактувати простір як самостійну форму, що є характерним для модерністського мистецтва.

У своїх подальших експериментах О. Архипенко поєднав кубістичні принципи з кольором і рельєфом, створивши нову художню мову, яка вплинула на формування авангардної скульптури. Його серія «Боксери» (1913–1914) і сьогодні залишається прикладом того, як через лаконічні об'ємно-динамічні форми можна передати складний рух та енергію. Мистецтвознавець І. Голль ще в 1921 році підкреслював масштаб новаторства О. Архипенка: «Архипенко має таке саме значення для скульптури, як Пікассо для живопису» [3]. Така оцінка демонструє, що внесок українського митця набув глобального значення вже на ранньому етапі розвитку модернізму.

Показовим є й те, що творчість О. Архипенка стала інструментом репрезентації української культури в світовому мистецькому просторі. У його роботах простежуються елементи народної скульптури й декоративного мистецтва, які він трансформував через призму модерних художніх експериментів, забезпечуючи таким чином діалог між національним корінням і глобальним мистецьким дискурсом. Митець продемонстрував, що національна художня традиція може не лише адаптуватися до світових процесів, а й активно їх формувати. Це дає підстави вважати, що внесок О. Архипенка не лише у розвиток *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

міжнародного мистецтва, але також у популяризацію української культури на міжнародній арені.

Його діяльність також проявлялась у педагогічній роботі та участі в міжнародних виставках. Митець був учасником виставки Armory Show (1913) у Нью-Йорку – однієї з найвизначніших у світовій історії модернізму [1, с. 3]. Його твори були включені до колекцій великих музеїв, таких як Музей сучасного мистецтва (Нью-Йорк). Саме цей факт свідчить про те, що українська культура, через творчість О. Архипенка, отримала можливість не лише бути представлена, а й активно впливати на розвиток сучасного мистецтва, демонструючи здатність інтегрувати національну спадщину в глобальні художні тенденції.

Сучасний аналіз творчості О. Архипенка дозволяє ствердити, що його внесок є ключовим чинником інтеграції української культури у світовий мистецький процес [5, с. 1042]. Його інновації у скульптурі, взаємодії з простором, кольором і формою сформували нові міжнародні художні стандарти, сприяли розвитку модернізму та абстрактного мистецтва, тим самим закріпили вплив української культури у глобальному контексті. Творчість О. Архипенка демонструє, що поєднання національної ідентичності з універсальною мистецькою мовою створює умови для участі у світовому культурному дискурсі й забезпечує довготривалий вплив на розвиток світового мистецтва.

Список використаних джерел

1. Archives of American Art. Smithsonian Institution. 2002. P. 3. URL: <https://www.aaa.si.edu>.
2. Archipenko: Fifty Creative Years 1908-1958, New York, 1960
3. Goll Yvan. "About Archipenko." The storm, 1921. P. 187. URL: https://monoskop.org/images/archive/c/c8/20170717091515%21Weisenfeld_Gennifer_Japanese_Artists_and_the_Avant-Garde_1905-1931.pdf (дата звернення: 14.11.2025).

4. Lieberman, William S. *MoMA Archives: Alexander Archipenko materials*. New York, Museum of Modern Art. 2017. P. 7 URL: https://assets.moma.org/documents/moma_catalogue_2685_300327007.pdf (дата звернення: 13.11.2025).

5. Клименко М. Національна ідентичність. Універсалізм творчості Олександра Архипенка. Історичний контекст. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 10(28), С. 1041–1052. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-10\(28\)](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-10(28)).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Аліна Івахненко,
факультет адвокатури,
1 курс, 2 група

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ЯК ЦІННІСНИЙ ВЕКТОР УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Проблема національної самобутності, що завжди була головним питанням для українців на всіх етапах державного становлення України, після проголошення незалежності у 1991 р. постала в нерозривній єдності з проблемами світової та європейської інтеграції та готовності до сприйняття системи цінностей Європейського Союзу. Створене на основі Договору про утворення ЄС (Маастрихтського договору, 1992), це унікальне політичне та культурне утворення має основою як економічну співпрацю, так і спільні цінності – демократію, верховенство права, свободу, солідарність і толерантність. Закріплені та поглиблені Лісабонським договором 2007 р., ці цінності визначили політичну єдність та європейську ідентичність як консолідуючий фундамент Європи.

Інтеграція в таку систему цінностей для України пов'язана не тільки з її сприйняттям як духовної основи, а й вирішенням питання щодо внесення в неї власних культурних сенсів, які тривалий час формувалися в надзвичайно складних історичних обставинах внаслідок впливів Заходу і Сходу, імперій, що постійно прагнули визначити долю націй. Поєднання європейського раціоналізму та східної духовності, демократичності, традиціоналізму та відкритості до культурного полілогу є унікальним та важливим для європейського простору.

Сучасна українська ідентичність постає на ґрунті визнання ключової значущості мови, історичної пам'яті, національних ідеалів, національної самосвідомості, патріотизму [1, с. 19] та актуалізується на основі пам'яті про боротьбу за свободу та гідності, що найяскравіше проявилися під час Революції Гідності 2014 р. та під час повномасштабної війни 2022 р. Україна довела, що належність до Європи – це не лише географічне питання, а й вибір цивілізаційного шляху, який ґрунтується на відповідальності, свободі та людяності.

Європейська інтеграція відкриває перед Україною великі перспективи економічного, політичного та культурного розвитку, але містить і потенційний ризик втрати власного «обличчя» у разі обмеження процесу інтеграції механічним засвоєнням європейських стандартів без глибинного розуміння євроінтеграційної формули, яка «працює за принципом «єдності в багатоманітті» та передбачає умови співіснування різних національних ідентичностей» [2, с. 12]. Європейські країни демонструють, що справжня європейськість починається з усвідомлення власного коріння, та зберігають національні особливості, залишаючись при цьому повноправними членами ЄС. Для України такий досвід є показовим – європейські цінності не повинні замінювати українські, а взаємодіяти з ними, забезпечуючи збагачення культури, а не втрати.

Толерантність, як одна з ключових цінностей Європейського Союзу, передбачає сприйняття різноманітності як основи розвитку людства.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Принцип толерантності є особливо важливою внутрішньою потребою для України, яка історично є багатонаціональною державою. Розвиток культури толерантності має стати однією з основ української європейської ідентичності, адже саме через повагу до «іншого» формується зріла демократія, складається підґрунтя повноцінного культурного діалогу.

Обов'язкова умова європейської інтеграції – зміцнення держави. Тому першочерговим завданням України є побудова справедливого, сильного, відповідального суспільства, заснованого на правах людини та верховенстві права. Інтеграція до Європи – це не лише підписання угод і реформування економіки. Це створення сучасних культурних та освітніх інституцій, розвиток науки, формування громадянської свідомості. Тільки через освіту й культуру можливе формування нового покоління українців з європейським мисленням, які зможуть поєднати національний та глобальний погляди на світ і націю.

Отже, проблема української ідентичності в контексті євроінтеграції полягає не у виборі між «європеїзацією» чи «українізацією», а в досягненні гармонійного поєднання цих двох процесів при визнанні унікальності національного внеску в спільну європейську цивілізацію.

Формула майбутнього – це взаємна інтеграція, за якої Україна є суб'єктом європейського розвитку, рівноправним партнером, який не тільки сприймає, а й формує європейські стандарти. Лише тоді Україна не загубиться у великій європейській мозаїці, а стане її яскравим елементом – державою, що зберігає свою душу, але мислить глобально.

Сьогодні, коли українці доводять свою відданість свободі, демократії й людській гідності, саме ми можемо надати новий зміст європейській ідеї. Адже справжня сила Європи – не лише у технологіях чи економічній стабільності, а в тому, що вона залишається спільнотою людей, які пам'ятають про головне: людяність, толерантність і свободу як найвищі цінності.

Список використаних джерел

1. Бойко С. Формування національної ідентичності української молоді в умовах російсько-української війни. *Українознавчий альманах*. 2022. Т. 30. С. 17–22.

2. Панчук І. Проблема національної ідентичності у євроінтеграційних процесах: український контекст. *Європейська інтеграція України в умовах війни Росії проти України: роль академічних та громадських спільнот*: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, 9 листоп. 2023 р.). Київ : Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської інтеграції, 2023. С. 11–13.

Науковий керівник: доц. Уманець О. В.

Аліна Івахненко,
факультет адвокатури,
1 курс, 2 група

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЮРИСТА ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мова є важливим інструментом реалізації професійної діяльності юриста, адже саме через неї відбувається формування правових норм, їх тлумачення та практичне застосування. Культура мовлення правника має особливе значення, оскільки вона забезпечує точність передачі юридичної інформації, сприяє формуванню переконливої аргументації та впливає на ефективність професійної комунікації. У правничій діяльності мовлення виступає не лише засобом спілкування, а й одним із ключових інструментів реалізації правових функцій.

У науковій літературі культура мовлення юриста розглядається як складова його професійної компетентності, що поєднує знання мовних норм, уміння правильно використовувати юридичну термінологію та здатність логічно й послідовно викладати думки. Зокрема, культура мовлення юриста охоплює систему мовних і комунікативних умінь, які забезпечують точність, зрозумілість і логічність юридичного тексту [3]. Такі характеристики є необхідними для правильного сприйняття правової інформації та уникнення можливих помилок у її тлумаченні.

Професійна діяльність юриста передбачає активне використання як усного, так і писемного мовлення. Правники складають процесуальні документи, ведуть ділове листування, виступають у судових засіданнях, здійснюють правове консультування громадян. Саме тому культура мовлення є важливою передумовою якісного виконання професійних обов'язків. Розвиток комунікативних компетентностей юриста безпосередньо пов'язаний із формуванням високого рівня мовної культури, яка забезпечує ефективну взаємодію з клієнтами, колегами та представниками державних органів [2].

Особливе значення культура мовлення має під час підготовки юридичних документів. У сфері права будь-який текст повинен характеризуватися чіткістю, логічністю та однозначністю формулювань. Невдале використання мовних конструкцій або неточне застосування термінів може спричинити неправильне розуміння змісту правової норми чи положення документа. Культура мовлення юриста в текстах документів передбачає дотримання норм літературної мови, використання усталеної юридичної термінології та логічну послідовність викладу інформації [1].

Важливим аспектом культури мовлення є її зв'язок із загальною професійною культурою правника. Професійна культура юриста охоплює комплекс знань, моральних якостей та комунікативних навичок, які забезпечують належне виконання правничих функцій [4]. У цьому контексті мовлення виступає важливим інструментом професійної

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

діяльності, що дозволяє юристу чітко формулювати правові позиції, аргументувати власну думку та переконливо захищати інтереси клієнта.

Формування культури мовлення правника починається ще під час навчання у закладах вищої освіти. У процесі підготовки майбутні юристи повинні опанувати не лише юридичні знання, а й навички професійного мовлення. Розвиток культури фахового мовлення студентів-правників є важливою складовою їхньої професійної підготовки, оскільки саме мовна компетентність забезпечує здатність ефективно використовувати правову інформацію у практичній діяльності [5].

Культура мовлення юриста включає кілька важливих елементів: правильність, точність, логічність, доречність та етичність мовлення. Дотримання цих принципів сприяє формуванню високого рівня професійної комунікації та підвищує авторитет правника в суспільстві. Крім того, мовна культура допомагає уникнути неоднозначності у тлумаченні правових норм і забезпечує ефективну взаємодію між учасниками правових відносин.

Отже, культура мовлення є важливою складовою професійної діяльності юриста. Вона забезпечує точність юридичної комунікації, сприяє правильному формулюванню правових норм та підвищує ефективність правозастосування. Високий рівень мовної культури дозволяє юристу грамотно складати юридичні документи, переконливо аргументувати правові позиції та ефективно взаємодіяти з учасниками правових відносин, що є необхідною умовою успішної правничої практики.

Список використаних джерел

1. Подолянчук О. Культура мовлення юристів у текстах документів. *Педагогічний дискурс*. 2024. № 35. С. 41–45.
2. Киричук Б., Якимчук М. Культура мовлення як засіб розвитку комунікативних компетентностей юриста. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія: *Право*. 2021. № 1(23). С. 1–
Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

9. URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2021/n1/21kbskky.pdf> (дата звернення: 13.04.2026).

3. Короткова Ю. Поняття і структура культури мовлення юриста. *Правовий часопис Донбасу*. 2019. № 2(67). С. 142–149. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pppd_2019_2_22 (дата звернення: 12.04.2026).

4. Аронов Я. Ю. Професійна культура юриста та її значення у юридичній практиці : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2020. 223 с.

5. Руколянська Н. Формування культури фахового мовлення майбутніх правників. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2015. № 42. С. 268–275.

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

Дар'я Каліберда,
факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група

МИКОЛА ЛЕОНТОВИЧ І МІЖНАРОДНИЙ ФЕНОМЕН «ЩЕДРИКА»: ШЛЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МЕЛОДІЇ У СВІТОВУ КУЛЬТУРУ

Постать Миколи Леонтовича займає ключове місце в історії української культури. Його творчість, що ґрунтувалась на синтезі фольклорних джерел і професійної композиторської техніки, стала одним із найвиразніших прикладів виходу українського музичного матеріалу на світову арену. Особливе місце у цьому процесі належить хоровій обробці «Щедрик», яка перетворилася на глобальний культурний феномен та став відомим всьому світу як «Carol of the Bells» [1].

Микола Леонтович уперше почув слова та просту наспівність «Щедрика» під час однієї з численних фольклорно-музичних експедицій на Поділлі. Перше з п'яти його аранжувань датується 1901 роком. Це дозволяє припустити, що композитор знайшов народну мелодію ще в студентські роки, коли на старших курсах Кам'янець-Подільської духовної семінарії активно збирав музичний фольклор. Точної ж дати відкриття «Щедрика» дослідники поки що не встановили. Відомо лише, що Леонтович удосконалював його майже все своє життя: перша обробка з'явилася 1901 року, друга – у 1906–1908 рр., третя – у 1914-му, четверта – 1916-го, а завершальна п'ята – 1919 року [2].

Успіх «Щедрика» значною мірою пояснюється унікальністю музичної мови. Цей твір є вдалим поєднанням української народної традиції та елементів класичного симфонізму, а також гармонійним переплетенням язичницьких і християнських уявлень. Текст його лаконічний, змістовний і глибокий. Мелодія побудована всього на чотирьох звуках – до, сі, до, ля – які розгортаються в невичерпні чотириголосі варіації з чергуванням високих та низьких регістрів і ритмів.

Поширення «Щедрика» за межами України стало можливим завдяки Українському національному хору під керівництвом Олександра Кошиця. У 1919 – 1922 роках хор здійснив масштабне турне країнами Європи та Північної Америки. Саме під час цього турне в Carnegie Hall (Нью-Йорк) твір привернув увагу американських музикантів. У 1963 році американець українського походження Петер Вілхауска створив англomовний текст «Carol of the Bells», повністю змінивши семантичний зміст. Якщо оригінальна українська щедрівка була весняним обрядовим співом, то новий варіант став різдвяним хітом Європи. Англійський текст, заснований на образі дзвонів, сприймався ближче до західної християнської традиції, що забезпечувало твору надзвичайно швидке поширення у світі [3].

Після появи англomовної версії мелодія почала активно використовуватися в хорових колективах США та Європи. Її адаптивність

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

дозволила створити безліч інструментальних і вокальних аранжувань. Мелодію «Щедрика» обрали музичною заставкою американського радіо на різдвяні та новорічні свята. Мелодія «Щедрика» лунає в кінофільмах «Один вдома», «Міцний горішок», «Гаррі Поттер», «Сімейка Адамсів» та інших кінострічках.

Таким чином, «Щедрик» став не лише музичним, а й культурно-політичним феноменом, який демонструє здатність української культури входити у світовий простір та зберігати свою ідентичність.

Список використаних джерел

1. «Щедрик» Миколи Леонтовича – культурний код та музичний національний символ України. URL: <https://pdatu.edu.ua/news-01/shchedrik-mikoli-leontovicha-kulturnij-kod-ta-muzichnij-natsionalnij-simvol-ukrajini.html> (дата звернення: 08.12.2025).

2. Дюрич М. «Щедрик» Миколи Леонтовича: генеза та світове поширення. *Музикознавчий вісник*. 2018. Вип. 35. С. 104–115.

3. Музей-квартира М. Д. Леонтовича. URL: <http://leontovychmuseum.org.ua/the-cultural-code-of-shchedrik/> (дата звернення: 08.12.2025)

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Владислав Каменський,
факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група

СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА МУЗИКА: МІЖ ЕТНОФОЛЬКЛОРОМ ТА ГЛОБАЛЬНИМИ ЕЛЕКТРОННИМИ СЦЕНАМИ

Українська культура століттями перебувала під тиском через тоталітарні режими та відсутність власної держави в минулому. Через це культура України розвивалася окремо від світової, давши підґрунтя для існування міфу про «старомодність». З іншого боку, ізолюваність сприяла збереженню унікальності та автентичності українського фольклору. Зараз наша культура знаходиться на етапі стрімкого відродження. Потенціал не лише відновлюється, а ще й примножується. Головним чинником для актуалізації цього потенціалу української культури є музика. Сучасна музика змінюється майже кожного дня: постійно з'являються нові жанри, постійно винаходяться нові підходи до створення нового. Українці завжди прагнуть до самовираження, й у експериментах в музиці в тому числі. У відповідь на глобалізацію з'явилося нове явище – етнорейв.

За своєю сутністю етнорейви – це поєднання архаїчної народної мелодії та співу з ритмами сучасної електронної музики. Перші вечірки такого формату проводилися ще в 2022 році в Києві, але системність та популярність набули в 2024 році. Етнорейви проводилися у форматі серії СМУК, назва якої означає не тільки «смичок» скрипки, а ще є метафорою «проведення смичком» між традиційним та сучасним світами. Вони зародилися завдяки спільній праці фолк-гуртів Zbyten та ДваТри, які побачили паралелі між традиційними народними вечірками та рейв-культурою. Сучасний рейв переймає функції форм дозвілля з минулого, особливо вечорниць. Етнорейв переймає у вечорниць наступну модель соціальної поведінки: нічне колективне дійство з метою прослуховування музики, комунікація між собою та танці до самого ранку, поліпшення соціальних зв'язків [1]. Танці та музика завжди були важливими аспектами життя української людини. У минулому десятилітті активізувалися фолк-музики, які сприяли відродженню народної музики: інтеграція народних музичних інструментів у парадигму сучасних жанрів в результаті призводять до отримання

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

синтезу, який пробуджує національну самосвідомість. Таку саму функцію відновлення пам'яті спадщини творчості пращурів виконують етнорейви. Організатори СМУК акцентують на прагненні зберегти сирість традиційної музики з метою об'єднання з синтезаторами. Це складно реалізовується, адже вільний неметричний спів треба поєднати з строгим прямим пульсом техномузики. Це породжує унікальний аспект етнорейвів: музиканти-фольклористи грають наживо поверх електронної доріжки. Кожна така вечірка через усі перелічені особливості є унікальною. Вони є актом супротиву стереотипам про чужий характер електронної музики та збройній агресії країни-ворога, адже фанати не перестають танцювати навіть знаходячись в укритті [1].

Сучасна музика отримала новий тренд на рейв-вечірки такого роду під час повномасштабного вторгнення. Рейви та їх різновиди стали елементом боротьби української культури за існування. Етно-рейви не є єдиним таким елементом прояву ідентичності української музики.

Рейв-толока – це колективна діяльність, що проявляється в проведенні «рейв діджей-сету» прямо посеред об'єктів інфраструктури, постраждалих в наслідок військової агресії країни-ворога, під час її відновлення. Це екстраординарне явище засноване волонтерською організацією Repair Together як переосмислення старої традиції толоки – давнього сільського звичаю у вигляді виконанні робіт, що закінчувалися колективною трапезою або святкуванням. Як можна побачити з цитат добровольців з праці Емми Шрот, рейв-толоки не тільки об'єднують між собою людей, що спільними зусиллями роблять добро для тих, хто дійсно потребує цього. Вони сприяють становленню частиною спільноти, перейманню цінностей та змушують відчувати пробудження національної свідомості. Учасники від рейв-толоки отримують настільки багато енергії, що після важких робіт ще мають заряд танцювати під ритми рейв музики. Рейв-толоки вирішують доволі популярну вагому ментальну проблему населення. Багато хто з людей

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

сьогодні відчують провину за те, що вони можуть веселитись та бути щасливими під час війни. Рейв-толока фактично легітимізує радість через корисну справу. Рейв-толока сама по собі є унікальним різновидом рейву, адже саме вона руйнує уявлення про те, що рейв – це лише хаотичні рухи та вечірка, яка має супроводжуватись негативними соціальними зв'язками, вживанням заборонених речовин тощо, що може лише псувати культуру. Рейв-толоки сприяють культурному піднесенню, відродженню толоки як способу організації спільноти та використанню народних мотивів, фольклорних семплів українськими музикантами, що лише робить українську музику та культуру зразками світового рівня.

Аналіз розглянутих сучасних музичних явищ показав, що українська культура використовує історичну ізолюваність як свою перевагу. Завдяки ізоляції зберігся автентичний фольклор, який стає ресурсом для експериментів у музичному просторі. Експерименти як СМУК та Repair Together консолідує українське суспільство та розвінчують міф про «старомодність» української культури. Українська культура не гониться за сучасними культурними трендами, а створює свої, доводячи те, що традиція сміливо може виступати двигуном інновації.

Список використаних джерел

1. СМУК. Запис вечірки [Відеозапис]. YouTube. 24 серпня 2024 р. URL: <https://youtu.be/JqYxMrwRy-M?si=RQuNVE3Fbtrl4X-F> (дата звернення: 24.12.2025).

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Софія Каптанна,
факультет права та економічної безпеки,
1 курс, 1 група

НОВА РЕДАКЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПISУ: ЗМІНИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ

Нова редакція Українського правопису є важливою подією в культурному, освітньому та суспільному житті України, оскільки вона відображає не лише мовні норми, а й глибші процеси становлення національної ідентичності, розвитку науки та прагнення до гармонізації мовної практики з історичними традиціями. Ухвалення оновленого правопису стало результатом тривалої роботи мовознавців, які намагалися поєднати сучасні потреби мовців із багатою спадщиною української мови, враховуючи як її природний розвиток, так і впливи минулих політичних та культурних епох.

Сутність нової редакції полягає не лише у зміні окремих правил чи написань, а у переосмисленні принципів, за якими функціонує літературна мова. Значна увага була приділена відновленню деяких норм, що існували в попередніх редакціях правопису, зокрема у варіанті 1928 року, який часто називають «харківським» правописом. Це відновлення має символічне значення, оскільки повертає мові певну історичну тяглість і демонструє прагнення до звільнення від штучних обмежень, які виникли внаслідок політичного тиску в радянський період [2].

Однією з характерних рис нової редакції є варіативність, яка дозволяє в окремих випадках використовувати паралельні форми. Такий підхід визнає живу природу мови, її здатність змінюватися і пристосовуватися до потреб мовців. Наприклад, допускається вживання як традиційних, так і відновлених форм у словах іншомовного походження.

Це сприяє більшій гнучкості мовлення та зменшує напругу між нормативністю і реальним ужитком.

Важливим аспектом нової редакції є також уточнення правил написання іншомовних слів, що особливо актуально в умовах глобалізації та активного запозичення лексики. Мовознавці прагнули зробити ці правила більш послідовними та логічними, щоб вони відповідали фонетичним і морфологічним особливостям української мови. Це допомагає уникати суперечностей і сприяє уніфікації написання в різних сферах, зокрема в наукових текстах, медіа та офіційних документах.

Не менш важливою є роль нової редакції правопису в освітньому процесі. Вона стає основою для навчання української мови в школах і вищих навчальних закладах, формує мовну компетентність нових поколінь і впливає на загальний рівень мовної культури в суспільстві. Водночас впровадження змін потребує часу, оскільки вимагає оновлення підручників, адаптації викладачів і звикання самих мовців до нових норм.

Суспільна реакція на нову редакцію правопису була неоднозначною, що є природним для будь-яких мовних реформ. Частина громадськості сприйняла зміни як необхідний крок до відновлення історичної справедливості та розвитку мови, тоді як інші висловлювали занепокоєння щодо складності нових правил або недоцільності окремих нововведень. Ці дискусії свідчать про те, що мова є не лише засобом спілкування, а й важливим елементом ідентичності, який викликає емоційний відгук у носіїв [1].

У підсумку, нова редакція Українського правопису є спробою знайти баланс між традицією і сучасністю, стабільністю і розвитком. Вона відображає прагнення українського суспільства до самовизначення, збереження культурної спадщини та водночас відкритості до світу. Її значення виходить далеко за межі мовознавства, оскільки вона впливає на формування національної свідомості, культурної політики та освітнього простору України.

Список використаних джерел

1. Новий правопис і його впровадження у питаннях і відповідях - BBC News Україна. *BBC News Україна*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c77ee2nggxno> (дата звернення: 23.03.2026).
2. Український правопис: нова редакція : навч. посіб. / Шевчук С., Виноградова Ю., Глущик С., Дияк О., Лобода Т. Київ : Алерта, 2020. 118 с.

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

Дмитрій Кириленко,
факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група

НАЦІОНАЛЬНЕ ТА-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Формування громадян-патріотів України, збереження та розвиток національної еліти через набуття молоддю національної свідомості є одними із головних цілей держави. Повага та любов до Батьківщини встановлюється через виховання молоді старшим поколінням. У ході сучасної російсько-української війни утвердження в українській спільноті патріотизму та моральності є ключовими завданнями майбутнього розвитку держави. Тому на сьогодні важливо виховати майбутнє покоління, що може змінити становище України у війні та на світовій арені [1, с. 43].

Патріотичне виховання – це частина національного виховання, головною метою якої є формування громадянина-патріота своєї держав,

який плідно виконуватиме цивільні, суспільні, конституційні обов'язки, усвідомлюватиме свої культурні цінності та історичні надбання [3].

Нині у світовій спільноті, зокрема в країнах ЄС, велика увага приділяється методам та новим підходам щодо патріотичного виховання в умовах зростання терористичних та ворожих дій.

Якщо розглядати останні роки XXI століття, то збереження національного суверенітету, цінностей та принципів України потребує реформування вітчизняної системи патріотичного виховання молоді. Вирішення даної проблеми може суттєво вплинути на подальше існування української нації [2, с. 2].

Аналізуючи всесвітню історію, можна говорити, що виховання патріотизму завжди було запорукою існування та гарантією безпеки держави. У Стародавній Спарті патріотичні настанови та принципи мали надзвичайно обов'язковий характер. Починаючи з семи років, держава брала на себе весь тягар навчання та виховання. Головним завданням було формування воїна, який міг стати щитом для своєї держави.

У світі вплив національно-виховних та патріотичних ідей найбільше простежується в Китаї. Вони становлять основу державної політичної діяльності і координуються Комуністичною партією та Федерацією молоді Китаю [2, с. 4].

Концепція національно-патріотичних виховання ґрунтується на вдосконаленні принципів виховання шляхом розвитку соціальної активності, духовної відповідальності та інших цінностей.

Основні принципи патріотизму та вихованості закріплюються протягом шкільного періоду. Саме в цей час формуються дані риси громадянина держави на основі багатьох знань з різних предметів. Людина розвивається духовно та інтелектуально, її світогляд розширюється, утверджуються основні принципи любові та поваги до національної символіки та до Батьківщини [3].

Розвиток та формування національно-патріотичного виховання відіграє ключову роль в українському суспільстві. Воно впливає на різні сфери життя, встановлює соціальні та історичні цінності, формує національну свідомість, закріплює національні погляди, традиції, свята, зокрема «День пам'яті Крут», «День Чорнобильської трагедії», «День пам'яті захисників України». Національне виховання відображається у таких іграх та заходах, як «Джура» та козацькі розваги.

Підсумовуючи, слід зауважити, що національно-патріотичне виховання є необхідним для існування та розквіту держави, воно зміцнює національну єдність, розвиває та формує патріотизм і забезпечує становлення успішного майбутнього України.

Список використаних джерел

1. Філамонова Т. В. Національно-патріотичне виховання особистості: педагогічний аспект. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні записки*. 2016. Вип. 2. С. 43–48. URL: <https://pedagogy.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2017/04/11.pdf> (дата звернення 20.11.2025).
2. Сьомін С. В. Патріотичне виховання молоді як невід'ємна складова системи забезпечення національної безпеки України. *Національна безпека*. № 34. С. 1–17. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2016-06/patriotuzm-d0e63.pdf> (дата звернення 20.11.2025).
3. Черненко Т. В. Формування національно-патріотичного виховання у сучасній школі. *Всеосвіта: веб-сайт*. 2017. URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/010039i0-92ec.docx.html> (дата звернення 20.11.2025).

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Дмитрій Кириленко,
факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

На сьогодні громадянська та національна ідентичності відіграє ключову роль у становленні українського суспільства в сучасних умовах. Їх існування та розвиток ґрунтується на різноманітних чинниках, що сприяють формуванню та зміцненню суспільної єдності, культурної пам'яті та емоційного зв'язку нації, вони допомагають подолати мовні бар'єри, визначають кожного громадянина невід'ємною частиною держави, який бере активну участь в її суспільному житті.

Метою роботи є дослідження значення та впливу мовної політики на соціальне життя українського суспільства, особливості формування національної та громадянської ідентичності, а також аналіз застосування норм українського законодавства на суспільне життя громадян держави в сучасних умовах.

Національна та громадянська ідентичність є ключовими, взаємопов'язаними термінами, які визначають існування суспільства як цілісного механізму. В Україні визначення цих понять зазначено у Законі України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». Відповідно до законодавства України: українська національна ідентичність - це здатність усвідомлення особи належності до української нації, яка є об'єднана за спільними символами, історико-культурною пам'яттю, географічним походженням, цінностями (українською мовою та народними традиціями); українська громадянська ідентичність – це здатність до усвідомлення

особою себе громадянином України, єдність з українським народом та суспільством [6].

Національна та громадянська ідентичність підлягають впливу багатьох чинників, а їх розвиток пов'язаний із історичними процесами. У сучасній українській історії можна виокремити такі ключові події, зокрема Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 рік), прийняття Конституції України (28 червня 1996 рік), Революція Гідності (2013-2014 рр.), російсько-українська війна (2014 – дотепер), Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (25 квітня 2019 рік) тощо.

Досвід багатьох розвинених країн світу ґрунтується на застосуванні певних особливостей, зокрема мовної політики, яка є основою національної та громадянської ідентичності, це говорить про те, що вона є ключовим елементом суспільства. Держави, які мають більше однієї державної або офіційної мови можуть зазнавати певних проблем у реалізації цих складових. Унаслідок цього виникає процес децентралізації, що може стати підґрунтям для формування як автономій, так і відокремлених територіальних одиниць.

Україна, як доволі молода держава з давньою історією має деякі, що становить значний інтерес для науковців, оскільки її мовна ситуація є водночас «типовою» та «унікальною». Це пов'язано з тим, що в Україні існує як минула радянська лінгвістична система, так і стійкість та опір уряду проти русифікації у мовній політиці [4, с. 53].

Характер змісту національної та громадянської ідентичності, що існує в державі, визначає насамперед розвиток суспільних відносин. Залежно від того, як суспільство буде сприймати свої цінності, власні ідеї та погляди у співпраці з державою, залежить ступінь спорідненості етнічних, соціальних та політичних спільнот, консолідованість населення, формування інтересів щодо майбутнього розвитку, повага та довіра до державних органів, символів та традицій [2, с. 28].

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Яскравим проявом мовної політики є стаття 10 Конституції України, яка прямо встановлює, що державною мовою України є українська мова, держава сприяє її розвитку, а також забезпечує захист мов національних меншин. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 закріплює статус української мови та забезпечує її функціонування задля того, щоб сприяти цілісності та державній єдності.

Процес формування громадянської та національної ідентичності розпочинається шляхом реалізації державної освітньої програми, яка включає вивчення матеріалу історії та культури України, що сприяє формуванню патріотичного виховання, поваги та честі до своєї держави та її символів [3. с. 165].

Унаслідок запровадження Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» була створена посада Уповноваженого із захисту державної мови, головним завданням якого є захист української мови та забезпечення права громадян користуватися і отримувати державну інформації та послуги, що також реалізується у сфері освіти, де формуються осередки національної та громадянської ідентичності [5].

Крім цього, до інших чинників, які сприяють формуванню громадянської та національної ідентичності, можна віднести визнання державних символів (гімну, прапора, герб), календарних свят, пам'ятних дат, також запровадження культурно-історичних заходів, які спрямовані на збільшення обізнаності молоді, зокрема проведення патріотично-виховних ігор («Джура») тощо [1, с. 238].

Отже, громадянська та національна ідентичність є ключовими елементами, які забезпечують існування й розвиток нації, культури, історичної спадщини та соціальної єдності. Їхня реалізація є головним завданням державної політики для забезпечення майбутнього розвитку держави та її суспільства як цілісного та взаємопов'язаного механізму.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Список використаних джерел

1. Бевз Т. Особливості формування громадянської ідентичності в сучасній Україні. *Наукові записки Інституту політичних та етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2014. Вип. 3 (71). С. 236–246. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/bevz_osoblyvosti.pdf (дата звернення: 02.03.2026).
2. Горінов П. В., Драпушко Р. Г. Становлення національної ідентичності українців як основа національної безпеки української держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 26–30. URL: https://lsej.org.ua/10_2022/2.pdf (дата звернення: 27.03.2026).
3. Кюрчев С. В. Українська мова як маркер національної ідентичності: національно патріотичний рух ТДАУ. *Українські студії в європейському контексті* : зб. наук. пр. 2024. № 9. С. 161–175. URL: http://obrii.org.ua/usec/storage/article/Kyurchev_2024_161.pdf (дата звернення: 27.03.2026).
4. Макарець Ю. С. Державна мовна політика незалежної України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2019. № 40, т. 1. С. 53–57. URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/59d91eeb-21d3-4cf7-809e-bcf931e40c54/content> (дата звернення: 27.03.2026).
5. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 27.03.2026).
6. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності : Закон України від 13.12.2022 р. № 2834-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2834-20> (дата звернення: 27.03.2026).

Науковий керівник: доц. Лисенко О. А.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Марк Кібець,
здобувач вищої освіти,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ ЯК ІНДИКАТОР АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Самостійна робота здобувача вищої освіти – це не просто формальна вимога навчального процесу, яку потрібно виконати для оцінки, а один із найважливіших показників того, наскільки особа справді навчається і розвивається. Самостійна робота показує не тільки рівень знань, а й ставлення до навчання загалом, чи є інтерес, відповідальність і бажання розібратися в темі.

Коли здобувач робить завдання самостійно, він проходить не завжди легкий, але дуже корисний шлях. Спочатку зазвичай є нерозуміння або плутанина, потім пошук інформації, спроби розібратися, помилки і їх виправлення. І тільки після цього з'являється справжнє осмислення матеріалу. Саме цей процес і є справжнім навчанням. Якщо ж просто переписати готову відповідь, то цього процесу немає, і знання залишаються поверхневими. І сьогодні, коли інформації дуже багато і знайти її легко, у багатьох виникає спокуса обійти складну частину роботи. Списування, використання готових матеріалів або навіть штучного інтелекту без розуміння здаються простим і швидким варіантом. Але на практиці це дає тільки видимий результат. Завдання ніби виконане, оцінка є, але реального розуміння немає [2, с. 66].

Це особливо добре помітно потім на іспитах або під час практичного застосування знань. Одразу видно, хто справді розбирався в темі, а хто просто користувався готовими відповідями [3]. У таких ситуаціях з'являється невпевненість, складність у поясненні простих речей і

відчуття, що частину матеріалу просто не опановано. Фактично знання або не формуються, або швидко забуваються.

Також варто згадати про звичку списувати. Якщо постійно обирати легший шлях, поступово зникає бажання розбиратися самостійно. Людина звикає до того, що результат можна отримати без особливих зусиль. Це впливає не тільки на навчання, а й на загальний підхід до життя, коли падає мотивація і бажання розвиватися. Натомість самостійна робота дає протилежний ефект. Вона вчить думати, аналізувати інформацію, робити висновки і формувати власну думку. Навіть якщо спочатку щось не виходить. Це нормально, бо є просто частиною процесу. Саме через помилки краще засвоюється матеріал і він довше запам'ятовується.

Також важливо розуміти, що самостійна робота не означає відсутність помилок. Навпаки, помилки тут природні і навіть потрібні. Через них здобувач вищої освіти поступово осмислює матеріал і вдосконалює свої знання. На відміну від списування, де помилки просто приховуються, тут їх можна побачити і виправити.

Отже, академічна доброчесність починається з простого вибору – зробити роботу самостійно або піти легшим шляхом [1]. І хоча самостійне виконання завдань займає більше часу і зусиль, воно дає набагато цінніший результат для майбутнього. Це не тільки оцінка, а реальні знання, які залишаються надовго і дають впевненість у власних силах.

Список використаних джерел

1. Про академічну доброчесність : Закон України від 18.12.2025 р. № 4742-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> (дата звернення: 24.04.2026).

2. Гончарова Є. Є. Самостійна робота здобувачів вищої освіти в умовах дистанційної форми навчання. *Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки*. Полтавський медичний університет. С. 66–67. URL:

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

<https://repository.pdmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8e95ae40-01b8-4fd4-bc9e-4e5f8419b229/content> (дата звернення: 24.04.2026).

3. Штефан А. С. Штучний інтелект та авторське право. *Центр демократії та верховенства права*. 2023. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/shtuchnyi-intelekt-avtorske-pravo/> (дата звернення: 24.04.2026)/.

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Єлизавета Ковтушенко,
факультет юстиції,
1 курс, 5 група

НАЦІОНАЛЬНІ ВИТОКИ ТВОРЧОСТІ ЯКОВА ГНІЗДОВСЬКОГО

У бутті кожної нації особлива роль належить митцям, які долають етнічні та територіальні кордони, здійснюють місію єднання минулого та сучасності, національного та глобального просторів культур, надають світові можливість пізнати духовний, цінності та життєві орієнтири інших націй. Така місія забарвлювала діяльність українських митців, які в умовах колоніального пресингу, вимушених заборон і репресій, що негативно позначалися на поступі культури та діяльності української інтелектуальної еліти, вимушені були самореалізуватися за кордоном. Творчість українських митців в еміграції відбила характерні риси українського мистецтва – зосередженість на збереженні власної культурної ідентичності та відкритість до світових культурних процесів.

Один із таких митців – Яків Гніздовський (1915–1985) – знаний у світі талановитий художник, графік, кераміст та мистецтвознавець, який зберіг глибоке відчуття спорідненості з українським корінням. Всеохопне відтворення культурної і духовної ідентичності стало основою його

творчості, яка до набуття Україною незалежності була фактично незнаною широким загалом, адже його постать радянське «начальство від культури зараховувало до кола українських буржуазних націоналістів» [3, с. 127].

Зв'язок людини і природи, народні традиції, різноманітна символіка народного побуту й стали джерелом натхнення для митця з дитинства. Хист до живопису юного художника врятував його під час судового процесу у 1933 р. з приводу приналежності до молодіжної організації «Юнацтво», заснованої Організацією Українських Націоналістів. Талант молодого митця, який у Львові навчався у приватній школі видатного митця Олекси Новаківського [2], став членом Асоціації незалежних українських митців, ілюстрував газету «Новий час» і журнал «Комар», підтримав митрополит Андрій Шептицький, який надав йому стипендію для навчання у Варшавській академії мистецтв.

Надихаючись класичними зразків європейської графіки, особливо гравюрами Альбрехта Дюрера, Я. Гніздовський творив свій власний стиль, основою якого стали образи природи та заповнення простору переплетеними лініями. Проте у полі уваги митця були і колізії буття – життя знедолених біженців відбила створена у таборі для біженців картина «Displaced Persons» («Скитальці»), що закарбувала тяжіння художника до реалізму. Знайомство у таборі в Німеччині з Ю. Шерехом-Шевельовим стало поштовхом до інтенсифікації національно орієнтованої діяльності – як головний редактор Я. Гніздовський очолив часопис «Арка» – рупор організації українських письменників в еміграції Мистецький Український Рух (МУР) [1].

Діяльність митця після еміграції в Америку у 1949 р. була різноспрямованою – він працював у знаній рекламній фірмі Brown and Bigelow, не залишав улюбленої тематики природи, що стало поштовхом для розвитку анімалістичного живопису, опановував досвід японської графіки. Успіх митця віддзеркалила перша виставка 1954 р., виставки в Африці, Великій Британії, Німеччині, Чехословаччині, Японії, визнання у

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

професійних колах та в соціумі – Американська Асоціація Митців придбала 220 відбитків його дереворізу «Сосни», японська галерея «Йосейдо» купила усі представлені на виставці роботи, які сподобалися сину японського імператора Хірохіто.

Духовний зв'язок з Україною для митця ніколи не переривався – він створив іконостас для греко-католицької церкви в США, цикл ілюстрацій для видання «Слова о полку Ігоревім», екслібрис для українознавчого семінару в Гарвардському університеті, який став логотипом українського наукового інституту Гарвардського університету (із зображенням Мазепинського корпусу Києво-Могилянської академії і трьох відкритих книг із гаслом Гарвардського університету «Veritas»). Активна патріотична та громадянська позиція митця проявлялась і в діяльності в українських організаціях. Він працював кореспондентом журналу Об'єднаних Митців Українців в Америці, розробляв ескізи марок для пластової пошти – першу серію у 1954 році, на честь 50-річчя Пласту у 1961 – ювілейні марки з портретами засновників організації.

Багатою є творча спадщина митця – сотні картин і понад 300 гравюр. Його роботи зберігаються у Бібліотеці Конгресу США, музеях Бостону, Філадельфії, Японії, Вашингтонського університету, приватній колекції Н. Рокфеллера, картини «Зимовий пейзаж» і «Соняшник» прикрашали кабінет президента США Дж. Кеннеді. Знайомству українства з творчим доробком художника сприяло те, що в 1990 р. його вдовиця передала українським музеям у Києві, Львові, Тернополі велику кількість його картин. Вагомою частиною творчого доробку Я. Гніздовського є мистецтвознавчі праці, зокрема праця «Пробуджена царівна», присвячена як власному творчому шляху, так і осмисленню ролі митця у суспільстві.

Яків Гніздовський є прикладом того, як талановитий українець може стати частиною світового культурного процесу, не зрікаючись при цьому свого походження. Його творчість поєднує у собі українське начало і *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

світові тенденції художні напрями, сприяючи міжнародному визнанню українського художнього світу.

Список використаних джерел

1. Курганська І. Яків Гніздовський: «Я зображав дерева і тварин, тому що не міг дістатися людей». *Тиждень*. 17 січня 2024 р. URL: <https://tyzhden.ua/iakiv-hnizdovskyj-ia-zobrazhav-dereva-i-tvaryn-tomu-shcho-ne-mihdistatysia-liudej/> (дата звернення: 10.03.2026).
2. Снітовський О. Яків Гніздовський – тернопільський птах з американською ознакою. *Терен*. 27 січня 2016 р. URL: https://teren.in.ua/news/yakiv_hnizdovskyu__ternopilskyu_ptakh_z_amerykanskoju_oznaкою_8652.html (дата звернення: 10.03.2026).
3. Шалінський І. Творчість Якова Гніздовського в контексті української культури. *Культурологічна думка*. 2009. № 1. С. 127–129.

Науковий керівник: доц. Уманець О. В.

Іван Козін,
*факультет прокуратури,
1 курс, 11 група*

КОНЦЕПТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ ЯК СИНТЕЗ МІФУ, РЕАЛЬНОСТІ ТА ПРОЄКТУ

Євроінтеграція – ключовий пріоритет зовнішньої політики України. Саме тому вкрай актуальним є питання європейської ідентичності нашого народу, оскільки той рівень політичного і економічного зближення з ЄС, до якого прагне Україна, неможливий без культурного. Тому визначення

поняття європейської ідентичності та приналежності до неї українців є дуже актуальними.

Загалом ідентичність – комплексне і нечітке поняття, що набуває суперечливих значень із погляду різних галузей наукового знання. Утім, підсумовуючи та спрощуючи, ідентичність можна розглядати як багаторівневе й динамічне явище, що формується через самоідентифікацію та соціальну взаємодію [1]. Результатом формування стає віднесення особистістю себе до певної соціальної групи на основі відчуття спільності та схожості з її членами. На підставі цього доречним буде розглядати два рівні – національний, представлений українською ідентичністю, і наднаціональний – європейською.

Європейська ідентичність є наднаціональною, тобто вона хоч і тісно переплітається з національною ідентичністю, проте знаходиться на мета рівні. Це означає, що особа може одночасно відносити себе до європейської спільноти загалом та конкретної національності всередині цієї спільноти. Європейська ідентичність ґрунтується насамперед на культурно-історичній, ціннісній і політичній спільності країн Європи [2].

Культурно-історична спільність спричинена територіальною близькістю і виражається в багатовіковій культурній взаємодії європейських етносів, що стало підставою схожості багатьох рис європейських культур.

Аксіологічна (ціннісна) характеристика європейської ідентичності демонструється, насамперед, у документах Європейського Союзу, як основного інструменту вираження європейської ідентичності. Декларація про європейську ідентичність, ухвалена 1973 року в Копенгагені, визначає європейськими цінностями представницьку демократію, верховенство права, соціальну справедливість як кінцеву мету економічного прогресу і дотримання прав людини. Крім цього, згадуються також мультикультуралізм і прагнення до міжнародного співробітництва. З цього ж впливають і спільні політичні риси – домінування представницької

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

демократії, верховенство права, повага до прав людини, дружня зовнішня політика. Однак Європейський Союз не є універсальним інструментом європейської ідентичності, що доводить, наприклад, вихід з ЄС Великої Британії або розвиток євроскептицизму в Польщі, Угорщині та інших країнах.

Український культурно-історичний досвід демонструє тривалі зв'язки з Європою: християнські традиції Київської Русі та Речі Посполитої, практика Магдебурзького права та інтелектуальні впливи Реформації й Просвітництва. В період національного відродження і подальшої боротьби українського народу за свободу, ідейною основою ставали саме європейські цінності. Після здобуття незалежності, Україна визначила одним із основних напрямів розвитку зближення з Європою, в тому числі в культурному аспекті. До того ж, дослідження показують, що більшість громадян вважає Україну частиною Європи з географічної і історичної точки зору й прагне подальшого зближення з Європейським Союзом [3].

Більш суперечним є питання спільності цінностей, ураховуючи дуальність розвитку української культури, спричинену географічним положенням. Українські та європейські цінності мають спільні риси, наприклад, толерантність до інших культур, верховенство права і повага до прав людини тощо, повному укоріненню яких, на жаль, перешкоджає високий рівень корумпованості влади та стан війни.

Тим не менш, український народ має й помітні відмінності в ціннісних орієнтирах, порівняно з іншими народами Європи. Насамперед українцям властива більш виражена цінність безпеки, соціальної стійкості та колективної солідарності. Це підтверджують дослідження за шкалою цінностей Ш. Шварца, де українське суспільство демонструє високий рівень орієнтації на стабільність, соціальний порядок і традиціоналізм. Натомість у країнах ЄС значно переважають цінності самовираження, індивідуалізму та автономії, тому для більшості громадян пріоритетними є особиста свобода, індивідуальні права, активне політичне життя [4].

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Слід окремо наголосити, що з початком повномасштабного вторгнення цінності зазнали значних змін, зокрема значно знизилися цінності традицій та влади.

Отже, за результатами аналізу європейської ідентичності українського народу, можливо виявити її статус. По-перше, вона аж ніяк не є міфом. Українська історія тісно переплетена з європейською, а культура формувалась під безпосереднім впливом країн Європи. По-друге, реальність теж не буде точною характеристикою, оскільки не зважаючи на спільну історію і певною мірою культуру, Україна мала значний не європейський вплив, що призвело до істотних ціннісних відмінностей. Саме тому фактичний статус європейської ідентичності українців – проєкт. Хоч ЄС і визнається збереження національної ідентичності кожної країни-члену, на практиці подібність фундаментальних ціннісних орієнтирів та політичних рис, зокрема закріплених в Декларації, є необхідною. Отже, для успішної інтеграції Україні потрібне глибше укорінення європейських цінностей та ідеалів, якого можна буде відносно швидко досягти з утвердженням стабільності в країні й подоланням корупції.

Список використаних джерел

1. Барабашук, Г. В. Соціальна ідентичність особистості: теоретичний аналіз розвитку проблеми. *Психологічні перспективи*. 2014. № 24. С. 20–34. URL: <https://psychoprospects.vnu.edu.ua/index.php/psychoprospects/article/view/128> (дата звернення: 29.11.2025).
2. Опольська, М. В., Ступак, О. П., Лахач, Т. О. Європейська ідентичність як філософсько-культурний конструкт. *Вісник гуманітарних наук*. 2025. Вип. 11. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1728333>.
3. Разумков Центр. Ідентичність громадян України: тенденції змін (травень 2023). URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni->

doslidzhennia/identychnist-gromadian-ukrainy-tendentsii-zmin-traven-2023r
(дата звернення: 29.11.2025).

4. Ситуація уявлень про цінності та суспільну думку – опитування. Результати загальнонаціонального кількісного дослідження, проведеного за методикою Ш. Шварца. Березень 2023. Центр соціальних і маркетингових досліджень «СОЦИС», 10 лип. 2023 р. URL: <https://socis.kiev.ua/ua/2023-07-10/> (дата звернення: 29.11.2025).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Варвара Колесова,
факультет прокуратури,
1 курс, 11 група

УКРАЇНЬСЬКА МУЗИКА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ТА СВІТОВИХ КУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ

Музика – це «універсальна мова», здатна забезпечити міжнаціональну комунікацію та взаєморозуміння між державами. Вона є феноменом світової культури, адже здатна долати мовні, політичні та культурні бар'єри.

Становлення української культури і, відповідно, музики проходило під впливом Сходу (Візантії) та згодом і Заходу (Європи). Розвиток церковного співу й багатоголосся відбувався через взаємодію з візантійською спадщиною[4], тоді як зв'язок із Заходом проклав шлях до світських жанрів і форм. Водночас фольклор та обрядова пісенність також визначили характерні риси української традиційної музики.

У подальшому українські композитори, використовуючи це поєднання, формували власний оригінальний (національний) стиль.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Важливу роль у становленні професійної української музики відіграв М. Лисенко, який першим увів українську культуру в європейський контекст [5].

У ХХ ст. Україна постає на політичній арені світу. Її музика виходить за межі Європи, внаслідок чого стає частиною глобалізаційних процесів. Підтвердженням цьому є неперевершений «Щедрик» М. Леонтовича. Завдяки гастролям Української республіканської капели О. Кошиця, заснованої з ініціативи С. Петлюри, твір набув популярності в Європі та США. Згодом ця пісня трансформувалася у «Carol of the Bells», зберігши українське походження та ставши впізнаваним різдвяним символом світової музичної культури[1].

ХХІ ст. – доба нових технологій та платформ, завдяки яким музика стала більш доступною: YouTube, Spotify та TikTok. З'являються міжнародні фестивалі та конкурси («Євробачення») й програми культурної мобільності й співпраці (Erasmus+, Creative Europe) [6]. Відтак незалежна Україна починає активну інтеграцію в європейську культуру через музику, використовуючи її, зокрема, як інструмент культурної дипломатії.

Сучасні українські гурти – це не тільки збереження автентичності у чистому вигляді, а й яскравий приклад синтезу народної пісні з багатокультурним інструментальним звучанням і елементами різних музичних жанрів. Наприклад, гурт «ДахаБраха», завдяки цьому поєднанню та самобутності, став одним із найвідоміших представників України, її «головним культурним послом» у світі [3]. Цей напрям також розвинула група «Go_A», додавши у свою творчість електронну музику. Виконавцям вдалося здобути широку популярність серед європейської аудиторії.

Названий конкурс «Євробачення» дійсно відіграє важливу роль у культурній репрезентації країн-учасниць. Перемога має не лише миттєвий, але й довготривалий вплив, адже люди пам'ятають переможців, поширюють їхні пісні на інших сценічних світових майданчиках.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

У цьому контексті перемога гурту «Kalush Orchestra» стала безперечним успіхом України, особливо в умовах повномасштабного вторгнення [2]. Вона посприяла міжнародному визнанню української музичної ідентичності та тим самим змусила світ відгукнутись на боротьбу за нашу свободу.

Отже, Україна пройшла складний історичний шлях до здобуття своєї незалежності та міжнародного визнання. Як і століття тому, сьогодні українська музика прагне розвиватися в контексті європейських процесів. Вона збагачує не тільки власну національну спадщину, а й робить вагомий внесок у світову культуру.

Список використаних джерел

1. Beale J. The famous Christmas carol inspiring Ukraine's defenders. BBC News. 24.12.2024. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cwuxplxy93o> (дата звернення: 15.12.2025).
2. Куришко Д. Калуш Orchestra. Все про гурт, який переміг на Євробаченні. BBC News Україна. 15.05.2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61455876> (дата звернення: 15.12.2025).
3. Про нас. *DakhaBrakha*. URL: <https://www.dakhabrakha.com.ua/uk/about/> (дата звернення: 15.12.2025).
4. Музична культура доби Київської Русі. URL: <https://spadok.org.ua/folklor/muzychna-kultura-kyyivskoyi-rusi> (дата звернення: 15.12.2025).
5. Гураль О. Європейські обрії Миколи Лисенка. Tyzhden.ua. 13.11.2024 URL: <https://tyzhden.ua/ievropejski-obrii-mykoly-lysenka/> (дата звернення: 15.12.2025).
6. Янишена В., Спольська О. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток сучасної української музики: нові можливості та виклики.

Мистецтво та освіта, 2025. URL: <https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/art/article/view/1322> (дата звернення: 15.12.2025).

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

Владислав Колишкін,
факультет адвокатури,
1 курс, 3 група

КОСПОЛІТИЧНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ВИКЛИК ПАТРІОТИЧНИМ НАРАТИВАМ

Сучасний європейський проєкт, інституціолізований у формі Європейського Союзу, є унікальною спробою створення наднаціональної спільноти, заснованої не на етнічних чи імперських принципах, а на добровільному об'єднанні навколо спільних цінностей. У статті 2 Договору про Європейський Союз зазначено, що основою Союзу є повага до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та прав людини [6]. Ці цінності мають універсальний, космополітичний характер. Водночас останнє десятиліття позначене відродженням патріотичної риторики від Brexit до політики Вишеградської групи, що створює напруження між універсалізмом і партикуляризмом (у вітчизняному контенті останній термін найбільш широко використовується в політиці і позначає – переслідування окремими частинами держави особистих інтересів, на шкоду інтересам загальнодержавним). Зазначена проблема полягає в тому, що патріотизм, заснований на лояльності до власної нації, суперечить космополітичній етиці, яка вимагає рівного ставлення до всіх людей.

Мета роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні фундаментальної несумісності традиційного патріотизму з аксіологічним ядром європейського проєкту.

Концепція «конституційного патріотизму», запропонована німецьким філософом та соціологом Юргеном Габермасом, є недостатньою, адже зберігає межі ексклюзивності, лише піднімаючи їх до континентального рівня [2]. Космополітична етика бере початок від стоїків. Діоген Синопський, проголосивши себе *kosmopolitēs* – «громадянином світу», започаткував ідею моральної спільноти людства. Стоїк Гієрокл візуалізував це як концентричні кола турботи, де вища моральна мета – розширення нашої емпатії до всіх людей. Патріотизм у цій системі може бути лише етапом морального розвитку, але якщо він зупиняє його – стає перешкодою. Імануїл Кант, формулюючи категоричний імператив, підкреслював, що необхідно бачити в кожній людині самостійність, а не засіб досягнення національних або особистих цілей [3]. Тому перевага «своєму» співвітчизнику перед «чужинцем» є морально неприйнятною.

Розрізняють кілька форм патріотизму. Етнічний патріотизм, заснований на культурі та походженні, несумісний із європейськими цінностями, бо заперечує рівність і права меншин. Громадянський патріотизм, заснований на спільних інститутах, виглядає демократичнішим, але залишається партикулярним, бо відокремлює «громадян» від «негромадян». Це породжує конфлікт між правами людини та інтересами політичної спільноти.

Концепція «конституційного патріотизму» Ю. Габермаса пропонувала замінити любов до нації відданістю спільним цінностям і демократичним принципам [2]. Та критики вказують на дві слабкі сторони цієї ідеї: брак емоційності – абстрактні принципи не здатні об'єднати людей на рівні почуттів; «Фортеця Європа» – лояльність до європейських інститутів часто перетворюється на новий партикуляризм, що відмежовує «європейців» від решти світу [4].

Під час міграційної кризи 2015 року патріотичні уряди Польщі та Угорщини будували паркани, порушуючи принцип гуманності та Женевську конвенцію. Криза верховенства права у цих країнах супроводжувалася апеляціями до «національного суверенітету» й «волі народу». Brexit, побудований на гаслах «Повернемо собі контроль» і «суверенітет», показав, як патріотична емоція може зруйнувати раціональні аргументи на користь єдності.

Таким чином, патріотизм у будь-якій формі залишається антагоністом космополітичних принципів ЄС. Навіть «європейський патріотизм» є суперечливим, бо відтворює партикуляризм у ширшому масштабі. Європейський проєкт має перейти до постпатріотичної, космополітичної ідентичності.

К. Е. Аппія, сучасний американський філософ та культуролог, пропонує концепцію «вкоріненого космополітизму», яка дозволяє зберігати локальні прив'язаності, не порушуючи універсальних моральних обов'язків [1]. М. Нуссбаум, також сучасний американський філософ та професор права та етики Чиказького університету наголошує, що виховання людяності можливе лише через усвідомлення належності до людства як цілого [5]. Для Європейського Союзу це означає необхідність свідомої трансформації ідентичності: в освіті: зміщення акценту з національних історій на глобальну етику та міжкультурний діалог; у політиці: посилення наднаціональних демократичних інститутів, створення транснаціональних виборчих списків; у праві: утвердження пріоритету загальноєвропейського права над національним.

Отже, Європейський Союз може стати першим у світі постпатріотичним утворенням – спільнотою не національних, а космополітичних громадян. Лише відмовившись від патріотизму як форми партикулярної лояльності, Європа зможе втілити власні цінності – гідність, рівність і повагу до кожної людини.

Список використаних джерел

1. Аппія К. Е. Космополітизм. Етика в світі чужинців. Нью-Йорк: W. W. Norton & Company, 2007. 224 с.
2. Габермас Ю. Залучення іншого: Студії з політичної теорії. Львів: Астролябія, 2006. 416 с.
3. Кант І. Критика практичного розуму. Київ: Юніверс, 2004. 240 с.
4. Тіханов Г. Космополітизм у дискурсивних ландшафтах модерну: два типи артикуляції в епоху просвіти. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Серія: Теорія культури і філософія науки*. Харків, 2018. Вип. 58. С. 102.
5. Нуссбаум М. Космополітична традиція: благородний, але хибний ідеал. Гарвард : Вид-во Гарвардського університету, 2021. 320 с.
6. Договір про Європейський Союз (Лісабонський договір). URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/arhiv/integratsiya-ukraini-does/institutsiyniy-rozvitok-es-> (дата звернення 23.11.2025)

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Владислав Колишкін,
факультету адвокатури,
1 курс, 3 група

ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ

Юридична мова у кримінальному процесі виконує не лише описову, а й безпосередньо регулятивну функцію, оскільки через неї не просто фіксуються правові явища, а визначається сам момент виникнення процесуальних правовідносин. Саме тому будь-яка неточність у терміні

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

має не теоретичні, а практичні наслідки, адже вона може вплинути на обсяг прав особи або поставити під сумнів законність процесуальних дій. У цьому контексті юридична термінологія Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) виступає як один із ключових механізмів забезпечення принципу верховенства права у кримінальному провадженні [2, с. 41].

Показовим прикладом є розмежування понять «підозрюваний» та «обвинувачений», яке на перший погляд виглядає формальним, однак фактично визначає різні стадії кримінального процесу та різний обсяг процесуальних гарантій. Відповідно до КПК України, статус підозрюваного виникає з моменту повідомлення особі про підозру або її затримання, тоді як статус обвинуваченого пов'язаний із передачею обвинувального акта до суду [1]. Така диференціація має принципове значення, оскільки, наприклад, право на ознайомлення з матеріалами досудового розслідування у повному обсязі реалізується саме після завершення досудового розслідування. Отже, навіть формально точне використання поняття безпосередньо впливає на реалізацію права на захист, що підкреслюється і в науковій літературі [3, с. 215].

Не менш показовою є процедура повідомлення про підозру, яка демонструє, що юридична мова у кримінальному процесі має характер юридичного факту. Формулювання підозри не є звичайним описом обставин, а виступає процесуальним актом, який змінює правове становище особи та запускає механізм кримінального переслідування. Відповідно до позиції О. Капліна, О. Шило, В. Трофименко зміст підозри повинен бути конкретним, чітким і зрозумілим, інакше порушується право на захист [2, с. 198]. Судова практика також підтверджує, що недотримання вимог до повідомлення про підозру може мати наслідком визнання подальших процесуальних дій незаконними [5].

Важливою характеристикою юридичної термінології КПК України є її імперативність, яка проявляється через використання чітко визначених

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

мовних конструкцій. Формулювання «зобов'язаний», «підлягає», «має право» створюють нормативно визначені моделі поведінки, що не допускають альтернативного тлумачення. Наприклад, право підозрюваного знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють, прямо закріплене у законі [1]. Це означає, що будь-яке відхилення від повного інформування особи є порушенням процесуальних гарантій, що, у свою чергу, може вплинути на допустимість доказів [4, с. 132].

Разом із тим аналіз практики свідчить про існування проблеми формального підходу до застосування юридичної термінології. Зокрема, можливі ситуації, коли особа фактично перебуває у статусі підозрюваного, однак формально такого статусу не набуває через недотримання процедури. Такий підхід створює стан правової невизначеності та суперечить завданням кримінального провадження. У наукових дослідженнях І. Гловюк це явище визначається як порушення принципу правової визначеності та змагальності сторін [3, с. 97].

Таким чином, юридична термінологія КПК України є не лише мовною системою, а й інструментом, що безпосередньо впливає на реалізацію прав і свобод людини. Її точність, однозначність і коректне застосування виступають необхідною умовою законності кримінального провадження. Саме тому вдосконалення юридичної мови має розглядатися як один із напрямів підвищення ефективності правосуддя в Україні.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення 10.04.2026).
2. Капліна О. В., Шило О. Г., Трофименко В. М. Кримінальний процес : підруч. Харків : Право, 2018. 584 с.

3. Гловюк І. В. Доказування у кримінальному провадженні: теорія і практика. Одеса : Фенікс, 2017. 408 с.

4. Тертишник В. М. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. Вид. 19-те, допов. і перероб. Київ : Алерта, 2022. 1128 с.

5. Постанова Верховного Суду від 16.01.2019 у справі № 761/4625/16-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua> (дата звернення: 12.04.2026).

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

Єгор Константинов,

факультет слідчої та детективної діяльності,

1 курс, I група

АНГЛІЦИЗМИ ЯК МАРКЕР ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВНИЧІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Англійська мова за останні роки дійсно стала світовою мовою. Нею говорить приблизно півтора мільярди людей, важливо згадати, що близько вісімдесяти відсотків наукових досліджень і робіт, що висвітлені у світі були написані саме англійською мовою, Англійська мова є рідною для 12 націй, які налічують 350 мільйонів, її словниковий запас налічує півмільйона слів.

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. активізувалися також українсько-англійські мовні контакти, результатом яких стала значна кількість запозичень у різних сферах діяльності, зокрема у праві [1].

Сьогодні англо-українські мовні зв'язки є переважно безпосередніми та постійними, що особливо помітно на термінологічному рівні. У сфері *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

вивчення іноземних мов зростає фахове спрямування, результатом якого є термінологічна двомовність. Це активізує процеси запозичення іншомовних термінів, які відбуваються переважно писемним шляхом. Головні екстралінгвістичні причини цього процесу, особливо у сфері правничої термінології, включають: поглиблення міжнародних зв'язків, запозичення досвіду демократичних країн у розбудові правової держави, а також суспільні, політичні та економічні реформи в Україні [2].

Важливо розрізнити процес взаємодії мов і результати цієї взаємодії. Взаємодія мов – це лінгвістичний процес, що виникає внаслідок мовних контактів в умовах білінгвізму, де дві мовні системи співіснують і можуть перехрещуватися у свідомості мовців. Наслідки взаємодії – це певні зміни на різних рівнях контактуючих систем, які в літературі традиційно позначають терміном «запозичення», а також «іншомовний елемент» чи «інтерференція». Однак, слід пам'ятати, що після проходження етапу адаптації та інтеграції в мову-реципієнт, іншомовний елемент стає органічною частиною нової мовної системи і вже не може вважатися цілком іншомовним [3].

Запозичення англіцизмів в українській-правничій мові є дедалі активнішим у сьогоденні. Цей процес є перманентним, який віддзеркалює нові реалії сьогодення. Процес запозичення неоднозначно має вродив на нашу мову, адже з одного боку українська мова збагачується новими словами, що говорить про те, що мова живе та підлаштовується під реалії сьогодення, але з іншого боку йде явище дублетності, що призводить до дестабілізації мовної норми.

Список використаних джерел

1. Arkhopenko L. M. Terminolohichna leksyka v ekonomichnomu dyskursi (na materialii internet-vydannia «Ekonomichna pravda») *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriia «Filolohiia. Sotsialni komunikatsii»*. Scientific Notes of V. I. Vernadsky *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

Taurida National University. Series: Philology. Social Communications, 31(70). 2020. Вип. 2(1). Р. 112–118.

2. Семчинський С. В. Семантична інтерференція мов. На матеріалі слов'яно-східнороманських мовних контактів. Київ : Вища школа, 1974. 256 с.

3. Сергєєва Г. А. Англломовні запозичення в українській правничій термінології : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Харків, 2002. 250 с.

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Ірина Константиновська,
факультет прокуратури,
1 курс, 13 група

ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА НА РОЗВИТОК СВІТОВОГО КІНЕМАТОГРАФА

Творчість Сергія Параджанова є одним із найяскравіших прикладів того, як індивідуальний художній стиль здатен вплинути на формування нової кінематографічної парадигми. Його фільми стали особливим явищем у світовій культурі завдяки сміливим експериментам, синтезу традицій різних народів і глибокому символізму. Унікальність творчості режисера полягає не лише у своєрідній візуальній мові, а й у здатності перетворювати культурну спадщину на універсальний мистецький образ, зрозумілий та емоційно значущий для глядачів різних країн.

Одним із ключових етапів формування його світового визнання стала кінострічка «Тіні забутих предків», яка викликала широкий резонанс у міжнародному кінематографічному середовищі. На думку дослідників, фільм став важливим відкриттям української культурної традиції для *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

Європи та заклав основи подальшого розвитку поетичного кіно [1]. Ця стрічка презентувала західноєвропейським критикам український кінематограф як самобутнє мистецтво, що поєднує архаїчні елементи з модерними художніми формами. Отже, С. Параджанову вдалося надати українському візуальному образу нового змісту, акцентувати на ритуалах, символах та виразних колористичних рішеннях [2].

Важливо наголосити на тому, що режисер не обмежувався передаванням етнографічних деталей. Його підхід передбачав творче переосмислення фольклору як живої духовної системи, що виходить за межі суто національного простору. Тому його фільми часто осмислюють не як етнографічні реконструкції, а як особливі художні всесвіти, що пропонують глядачеві поетичне занурення в світ емоційної міфотворчості. Така інтерпретація дозволила С. Параджанову створити унікальний міст між локальною культурою та глобальною кіномовою.

Найбільшого впливу на світове мистецтво набув фільм «Колір граната», який часто називають одним із найвизначніших творів модерністського кіно. Дослідники наголошують, що картина радикально переосмислила можливості кінематографа, перетворивши кожен кадр на самодостатній художній образ [3]. Замість традиційного лінійного сюжету Параджанов пропонує асоціативний монтаж, де послідовність картин підпорядковується логіці поетичного мислення. Статичні композиції, артефакти, символи, ритуальні дії – усе це створює нову естетику, що наближає кіно до живопису та перформансу. Тож Параджанов одним із перших продемонстрував можливість замінити розвиток дії розвитком образу, що стало важливою передумовою для появи сучасного артхаусу, в якому поетичний простір часто домінує над сюжетною логікою. Багато режисерів – від Кустуриці до фон Трієра – запозичували окремі елементи його стилю, особливо роботу з кольором і символічними композиціями.

Окремої уваги заслуговує вплив Параджанова на формування постмодерністської естетики. У наукових працях зазначається, що його *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

підхід до поєднання візуальних цитат, фольклорних мотивів та складних художніх алюзій став основою для подальшого розвитку постмодерністського синтезу [4]. Характерним є використання повторюваних образів, які трактуються не як частина сюжету, а як елементи символічної структури. Така побудова фільму робить його не просто художнім твором, а своєрідною культурною матрицею, в якій оживають традиції, міфи та ритуали.

Не можна оминути й біографічний аспект творчості митця. Його несприйняття офіціозу, безкомпромісність у художніх рішеннях стали причиною тривалих переслідувань з боку влади. Однак це тільки посилило інтерес міжнародної спільноти до його постаті. На думку біографів, Параджанов став символом незалежного мистецтва, а його ув'язнення привернуло увагу багатьох європейських інтелектуалів, що додатково підкреслило його значення в світовому мистецькому контексті [5].

Сьогодні актуальність творчості С. Параджанова проявляється в різних сферах мистецтва – від кіно до сучасного перформансу та фотомистецтва. Його естетика стала основою для розвитку нової чутливості у візуальній культурі, яка цінує образність, символічність і глибину метафор. Значна кількість художників і режисерів продовжує звертатися до його стилю як до джерела натхнення, адже він пропонує унікальний спосіб поєднання особистого та культурного, реального та міфічного.

Отже, вплив творчості Сергія Параджанова на розвиток світового кінематографа є беззаперечним і багатограним. Його роботи стали не лише художнім проривом, але й важливою частиною культурного діалогу між народами. Параджанов створив власну кіномову, яка об'єднує традицію і модерність, локальність і універсальність. Його творчість продовжує жити в сучасному мистецтві, підтверджуючи, що справжній талант здатен виходити за межі часу, політики та національних кордонів.

Список використаних джерел

1. Where to begin with Sergei Parajanov. URL: <https://www.bfi.org.uk/features/where-begin-with-sergei-parajanov> (дата звернення: 15.11.2025)
2. Out of the shadows: Sergei Parajanov. URL: <https://www.bfi.org.uk/sight-and-sound/features/out-shadows-sergei-parajanov> (дата звернення: 15.11.2025)
3. The Colour of Pomegranates на сайті BFI. URL: <https://www.bfi.org.uk/film/b4c32df4-d6e5-5c6c-9825-208d6e80da42/the-colour-of-pomegranates> (дата звернення: 15.11.2025)
4. The Guardian «Sergei Paradjanov: film-maker of outrageous imagination». URL: <https://www.theguardian.com/film/2010/mar/13/sergei-paradjanov-films-gulag> (дата звернення: 15.11.2025)
5. Parajanov-Vartanov Institute. URL: <https://parajanov.com/home/> (дата звернення: 15.11.2025)

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Кирил Кушей,

здобувач вищої освіти,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Академічна доброчесність – одна з основ ефективної освіти, адже від неї залежить, наскільки чесно оцінюються знання здобувачів вищої освіти і чи має сенс процес навчання загалом. Якщо не дотримуватись принципів академічної доброчесності, то важко говорити про реальний рівень знань, адже освіта стає формальністю. Отже, академічна

доброчесність – це правила і норми поведінки, які спрямовані на чесність та справедливість у навчанні та нормальне ставлення до його результатів [1]. Без цього немає довіри ні до оцінок, ні до системи освіти.

Значення академічної доброчесності глобальне. Вона формує те, як здобувач загалом ставиться до навчання. Коли він робить завдання самостійно, він не просто «закриває» предмет, а реально опановує тему, вчиться думати і робити власні висновки. І це важливо, адже в професійній діяльності мало кого цікавитимуть оцінки в дипломі фахівця, а насамперед те, що він уміє і знає. Тому академічна доброчесність безпосередньо впливає на те, наскільки майбутній спеціаліст буде компетентним.

Одним із головних принципів академічної доброчесності є чесність, тобто навчання без списування, плагіату і будь-яких «схем». Фактично, коли здобувач вищої освіти просто копіює чужу роботу або текст і видає його за власний – він насправді не вчиться, а обманює систему [2]. Через це і виникає проблема, що багато хто звикає не опановувати матеріал, а шукати легкий спосіб скласти іспит. І саме тому плагіат вважається одним із найпоширеніших і найсерйозніших порушень. Важливо усвідомлювати, що чесними повинні бути не тільки здобувачі, а й викладачі, які зобов'язані оцінювати роботи здобувачів об'єктивно і неупереджено.

Ключовими є принципи відповідальності та справедливості. Відповідальність – це про усвідомлення своєї діяльності й прогнозування її наслідків. Справедливість – про рівні умови, без «знайомств», «домовленостей» тощо [2]. Ніхто не прагне бути сумлінним, коли бачить, що результати можна отримати нечесно.

Ще важливі довіра і повага до інтелектуальної власності. Якщо немає довіри між здобувачем вищої освіти і викладачем, то навчання перетворюється на постійний контроль і підозри, що тільки заважає. Тоді як повага до чужої праці в елементарному. Наприклад, указати автора, якщо використовуються його думки або матеріали. Зараз це особливо актуально, адже інформація у вільному доступі і нею дуже легко

скористатися [3]. Отже, академічна доброчесність – основа навчального процесу, яка формує відповідальність, самостійність і повагу до чужої праці, без чого освіта просто втрачає сенс.

Список використаних джерел

1. Академічна доброчесність: принципи та цінності. *Гетьман Петро Сагайдачний Національна армійська академія*. URL: <https://asv.mil.gov.ua/en/academy/academic-integrity> (дата звернення: 24.04.2026).
2. Гурін А. Л. Академічна доброчесність як основа політики використання технологій штучного інтелекту у вищих навчальних закладах. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 17. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/883/766> (дата звернення: 24.04.2026).
3. Principles of Academic Integrity. *Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Географічний факультет*. URL: <https://geo.knu.ua/en/akademichna-dobrochesnist-eng/principles-of-academic-integrity/> (дата звернення: 24.04.2026).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Олеся Леонтєва,
факультет міжнародного та європейського права,
1 курс, 4 група

КУЛЬТУРА ПАМ'ЯТІ: ЯК УКРАЇНА ГОВОРИТЬ ЗІ СВІТОМ ЧЕРЕЗ МИСТЕЦТВО

Україна за останні роки пережила багато драматичних подій: Помаранчева революція (2004 р.), Революція Гідності (2013–2014 рр.), анексія Криму (2014 р.), початок війни на Донбасі (2014 р.), повномасштабне вторгнення РФ (24 лютого 2022 р.). В таких умовах постає важливе питання збереження культури, мови, ідентичності.

Мистецтво завжди реагує гостро на трагічні та героїчні події в долі нації.

Своєрідним гаслом спротиву народу стосовно фальсифікація виборів, погрозам розколу України став гімн «Разом нас багато» у виконанні гурту «Гринджоли» [2]. Ці трагічні події нагадали й давно написані рядки Ліни Костенко «Нації вмирають не від інфаркту, спочатку їм вбивають мову» [3] та Т. Шевченка «Борітеся – поборете, Вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава, І воля святая!» [4]. Їх використовували на плакатах, вони стали частиною змістовним осердям тогочасної візуальної культури.

Під час «Кривавого шурму Майдану» (10 – 11 грудня 2013 р.) [5], коли силовики намагалися знести намети, людей, і, на жаль, загинули люди (22 січня 2014 р) [6] гучно залунав марш: «Зародились ми великої години». Володарі думок, зірки шоу-бізнесу такі, як Руслана, Скрябін, «Океан Ельзи», представили низку творів, присвячених цим подіям («Майданівська колискова», «Обійми», «Без бою», «Вставай»; Люди як кораблі»).

Не залишилися осторонь і поети. Так поезії С. Жадана, Ю. Андруховича, О. Забужко та ін. стали маніфестами. Також популярності набуло візуальне мистецтво.

Найжахливішою подією останніх років стала війна (бомбардування і обстріли мирного населення, ракетні удари по критичній інфраструктурі, масові жертви серед військових і мирного населення). До цих героїчно-травматичних подій митці намагаються привернути увагу. Наприклад, переможець Євробачення 2022 р. «Kalush Orchestra» (пісня «Стефанія» – *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

своєрідна подяка матерям і всім хто рятує життя). Важливо наголосити, що гурт продав свій трофей – кришталевий мікрофон, на аукціоні за 900 000\$ і ці кошти передав у благодійний фонд С. Притули для підтримки ЗСУ [14].

Особливої популярності набула творчість військових, тобто виконавців, які пішли захищати країну й уже під час служби написали пісні (гурт «Антитіла» із піснею «Фортеця Бахмут», «Поезія з укриттів»).

Важливою подією в сучасному кіномистецтві став фільм М. Чернова «20 днів у Маріуполі», який здобув «Oscar» і став одним із найважливіших документальним фільмом війни сьогодення [16].

Отже, український народ завдяки досягненням у мистецтві намагається зберегти свою культурну ідентичність і привернути увагу до важливих питань. Слід усвідомити, що Україна утверджує себе у світовому просторі культури не завдяки війні, а силі духу, наполегливості, стійкості й героїзму.

Список використаних джерел

1. Костенко Л. «Записки українського сумашедшого», 2010 р., 264 с.
2. Шевченко Т. «І мертвим, і живим, і ненародженим», 1961 р., 536 с.
3. Штурм барикад. 11 грудня. Ніч та ранок супротиву. *Українська Правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2013/12/11/7005267/> (дата звернення: 24.11.2025)

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

Олеся Литвиненко,
факультет міжнародного та європейського права,
1 курс, 5 група

ЧУЖОМОВНА ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ Й ПЕРЕПОНА В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ УКРАЇНИ

«Важливо, щоб сьогодні освіта та наука дозволяли знайти відповідь на запитання: хто такі українці, коли вони виникли як спільнота, які критерії ідентичності є базовими, а які можуть змінюватися, а також хто може стати українцем і за яких умов» [6, с. 23]

Національна ідентичність є складним феноменом, що поєднує історичну пам'ять, культуру та мову і слугує основою для самовизначення особистості в соціумі. Із позицій сьогодення питання, присвячені її формуванню й збереженню стали предметом дослідження українських науковців, зокрема К. Журби, С. Степико, П. Гнатенко, Д. Піонтковської, І. Горячок, І. Баранцової, Ю. Тараненко та ін. Проте, оскільки в Україні проблема формування національної ідентичності має свою специфіку, зумовлену тривалим періодом бездержавності, культурною асиміляцією українців та запереченням існування самої нації, то й її розв'язання потребує більш поглибленого наукового аналізу. До того ж ситуація ускладнюється двома факторами: стиранням меж між національними культурами в сучасному глобалізаційному просторі та викликами, пов'язаними з повномасштабною агресією проти України – війни ідентичностей, адже російська федерація століття поспіль веде шовіністичну політику, спрямовану на ізоляцію України від Європи, перетворення її на колонію, шляхом нав'язування власної версії історії та культури.

Очевидно, що за таких умов актуальність ґрунтовного вивчення питань формування і збереження національної ідентичності та впливу освіти на цей процес набуває неабиякої гостроти, адже в зоні особливого ризику перебуває молодь, яка у всі часи є більш відкритою до зовнішніх впливів, а через вимушену міграцію із зони воєнних дій ще й змушена навчатися закордоном в

іншомовному освітньому середовищі, яке часто не сприяє формуванню та збереженню національної ідентичності. Тож у цьому контексті важлива роль відводиться системі виховання та освітньому процесу, який, на думку Н. Левченко, покликаний «... формувати маркери української ідентичності» [4, с. 54]. Ідеться про національно орієнтовану освіту, яка б сприяла формуванню світоглядних бар'єрів проти насадження чужих цінностей.

Щоб досягнути масштаби загрози і наслідків чужомовної освіти (заклади якої М. Зеров свого часу назвав «... лабораторіями, в яких готується і набуває сили перевертенство» [3, с. 342]), слід звернутися до творчості А. Свидницького – українського письменника-новатора ХІХ ст., який увійшов в українську літературу як майстер малої прози. Проте феномен його творчості найповніше розкрився саме у романі «Люборацькі» (1861–1862), в якому на прикладі родини патріархального сільського священника Гервасія показано згубний вплив чужомовної освіти, спрямованої на знищення української ідентичності. До речі, в цьому А. Свидницький пересвідчився на власному доволі трагічному досвіді навчання в Крутянській бурсі (1843–1851) та Кам'янець-Подільській духовній семінарії (1851–1856). Тож у романі проводиться паралель між загибеллю роду і занепадом нації унаслідок поступового шовіністичного впливу, який призводить до відторгнення рідної мови, звичаїв, традицій [5, с. 136]. За слушним зауваженням І. Франка, роман А. Свидницького «... виявляє дуже великий культурно-історичний інтерес, як образ, з одного боку, полонізаційних, а з другого боку, русифікаційних тенденцій» [8, с. 307]. Цікаво, що у творі немає жодного позитивного героя. Мабуть, уникаючи ідеалізації персонажів, автор кожного з них трансформує в певний образ-символ занепаду України й знищення українців.

Слід визнати, що А. Свидницький не знімав провини за втрату ідентичності і з самих українців, дорікаючи в певній інертності: «Ми себе забули і своєї мови цураємось, а ляхи...не цураються своїх звичаїв, не соромляться, що вони ляхи... Та ще мало: вони думають, що наша

правобіцька сторона – то Польща, і так діла повели, що лядщина там зовсім взяла верх. Якби в нас наука друга!» [7, с. 17].

Уособленням такої інертності є голова роду Люборацьких – отець Гервасій. Цей типовий старосвітський священник є щирою й простою людиною. Проте за рівнем інтелектуального розвитку він не дуже відрізнялася від своїх селян-парафіян («... високих наук і в очі не бачив, і чути про них не чув, і слухать навіть не любив»). Ця темнота, безпорадність та бідність штовхають Гервасія на хибну стежку у вихованні своїх дітей [4, с. 66].

На відміну від отця Гервасія паніматка Люборацька з надзвичайним болем сприймає зміну часів та звичаїв, почасти через те, що має світоглядні настанови нав'язані їй ще покійним батьком: «То не учителі будуть, а мучителі; не ученики, а мученики». Вона пишається своїм славними прадідом та дідом, які загинули під час антипольських повстань на Поділлі та після Коліївщини, але своїх дітей проти власної волі, упокорюючись чоловіку відвозить до чужомовних навчальних закладів [4, с. 67]. Саме про таких як Люборацька, Т. Шевченко свого часу говорив: «Славних прадідів великих. Правнуки погані!». Відтоді й починається трагічна руйнація їхньої родини.

Яскравим підтвердженням наведеного є зміни в світобаченні Масі – старшої дочки Люборацьких після її навчання в польськомовній школі пані Печержинської, яка після зречення власної віри та ополячення виховувала собі подібних манкуртів. Психологічними атаками, приниженнями тощо, щиро, працьовиту, вродливу українську дівчину пані Печержинській вдалося перетворити на зверхню, істеричну, ненависну до власних батьків та рідної мови особу, яка стала чужою серед своїх, але при цьому не стала своєю серед чужих. Саме тому в духовній скруті дівчина обрала не стежку до батьківського порогу, а шлях страшного гріхопадіння – самогубства, позичивши ніж у москаля. Видається, що наявність такої художньої деталі в романі теж не випадкова. Вона ілюструє фізичне знищення росією українців, які вже до того були «вбиті» польськомовною системою освіти.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Мася – уособлення людини, позбавленої історичної пам'яті, зв'язку із родовим корінням, що врешті призвело до втрати нею цінності самого життя й благоговіння перед ним [4, с. 70].

Молодший Люборацький – Антось – теж на початку роману постає перед читачем активним, розумним і допитливим хлопцем [7, с. 9]. Однак і його доля складається трагічно. Він потрапляє в лещата російськомовної схоластичної освіти – духовного училища, в якому шляхом морального тиску та фізичного впливу нищилися будь-які паростки духовності. Наприклад, дитині за спілкування українською мовою «одягали ноту». Для того, щоб її зняли, вона повинна була вистежити іншого українськомовного учня та донести на нього вчителю: «На глухій стіні килим висить, й на килимі колодка з на пядь довжини, й на ній написано Nota. Ноту чіпляють тому, хто забалака по-наськи, – хто „мужичить“. Її доти треба носити, доки не спіймеш другого в такій же провіні. Кожного, хто „мужичив“, записують в журнал і за кару назначають вивчити скільки-десять латинських слів під ряд – до трох раз, а там уже бють» [7, с. 299]. Отже, в таких російськомовних школах майже століття вчили вистежувати іншого, доносити на нього, щоб убезпечити себе. Дресирувальними методами така «освіта» поступово «перекроїла» Антося «на москаля» – пасивну інертну особистість, не здатну захистити своє право на життя та справедливість. Своєрідним вироком цієї системі звучать останні слова Антося: «Не своєю смертю я вміраю; мене вбила семінарія» [7, с. 299].

Середня сестра Орися не навчалася в жодному навчальному закладі, але російськомовна духовна освіта наздогнала її в образі чоловіка – Тимохи Петропавлівського, який після навчання в Тульській духовній семінарії приїхав в Україну. Під час служби парафіяльним священником, він зловживав своїм становищем, бився з прихожанами, зневажав українців, називав їх «хохлами» й «мазепами». Все це йому сходило з рук і тільки, коли він убив Орисю, його відправили на каторгу [4, с. 75–76]

Найменша донька Люборацьких Текля, ставши свідком трагічної долі сестер і брата, зреклася світського життя і пішла в монастир.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Отже доводиться стверджувати, що під впливом чужомовної антинаціональної й бездуховної освіти рід Люборацьких було винищено.

На жаль, впливи шовіністичної політики, які описав А. Свидницький, відчутні і в сучасних соціокультурних та історичних реаліях, адже деформація національної свідомості продукується наступними поколіннями в геометричній прогресії. Такий прецедент дає привід спецпосланцю президента США С. Віткоффу тиснути на українську делегацію щодо передачі Донбасу, хибно наголошуючи, що цей регіон переважно російськомовний.

Загалом толерування національної, культурної, освітньої експансії Польщі й Росії сприяло тому, що в українців протягом багатьох століть формувалася так звана перевернута свідомість, унаслідок якої чужі цінності почали сприймати як свої, а свої – як чужі.

Однак для більшості сучасних українців Батьківщина, за Г. Гадамером, залишається провідною константою людського буття, тим «... споконвічним, яке не обирають і не забувають». І насамперед ідеться про «... мовну батьківщину», в якій «струменить уся близькість до свого... – звичаї, традиції й знайомий світ» [1, с. 188]. Саме за це споконвічне, яке не обирають, і не забувають ведеться запекла боротьба з російськими загарбниками.

Отже, опинившись віч-на-віч із таким травматичним історичним досвідом та буремним сьогоденням, сповненим випробувань, українці в XXI ст., потребують нових наративних форм історичної репрезентації себе на глобальному рівні [2, с. 2]. Вбачається, що у цьому процесі провідною є роль національно орієнтованої освіти як обов'язкової умови «української» України.

Список використаних джерел

1. Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика : Вибрані твори ; пер. з нім. Київ : Юніверс, 2000. 288 с.

2. Журба К. Формування національної ідентичності зростаючої особистості в умовах воєнного стану: досвід експериментальної реалізації. *Вісник НАПН України*. 2023. № 5 (1). С. 1–6
3. Зеров М. К. Анатоль Свидницький, його постать і твори. Твори: в 2-х т., Т.2: Історико-літературні та літературознавчі праці/ Упоряд. Г. П. Кочура, Д. В. Павличка. Київ: Дніпро, 1990. С. 323–359.
4. Левченко Н., Литвиненко О. Проблема національної освіти в романі Анатолія Свидницького «Люборацькі». *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Літературознавство*. Вип. 2 (104). Харків. нац. пед. ун-т імені Г.С. Сковороди; [редкол.: Н.М. Левченко та ін.]. Харків : Майдан, 2024. С. 51–88.
5. Порохняк Н. Сімейна хроніка «Люборацькі» А. Свидницького як роман про занепад роду. *Studia Methodologica: наук. збірн. / за ред. Р. Гром'яка; Тернопіль : ТНПУ, 2011. Вип. 33. С. 133–138.*
6. Розумний М. Виклики національного самовизначення: монографія. Київ: НІСД, 2016. 196 с.
7. Свидницький А. Люборацькі. Сімейна хроніка. Київ–Ляйпціг'. Б. р. 303 с.
8. Франко І. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р. *зібрання творів: у 50 т. Т. 41*. Київ : Наук. думка, 1984. С. 194–470.

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Анастасія Ліхтанська,
здобувач вищої освіти,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАВЧАННІ: МЕЖА МІЖ ДОПОМОГОЮ І ПОРУШЕННЯМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Використання штучного інтелекту в навчанні натепер вже є повсякденною реальністю для здобувачів вищої освіти та викладачів. Різні інструменти на основі ШІ допомагають опанувати складні теми, знаходити інформацію, генерувати ідеї для робіт і навіть створювати тексти. З одного боку, це значно полегшує навчання і робить його більш доступним, але з іншого – породжує серйозну проблему, сутність якої у пошуку відповіді на питання: де проходить межа між допомогою і порушенням принципів академічної доброчесності?

У сучасному освітньому середовищі академічна доброчесність розуміється як сукупність етичних правил, цінностей і принципів, а саме: чесність, самостійність, відповідальність тощо. Саме на цьому будується довіра до освіти загалом.

Проте розвиток штучного інтелекту змінює сам підхід до навчання: тепер здобувач вищої освіти може отримати готову відповідь або навіть повністю написану роботу за лічені хвилини. І тут виникає питання: чи це допомога, чи вже обман? Проблема полягає в тому, що чіткої межі наразі немає. Наприклад, якщо здобувач використовує ШІ, щоб краще зрозуміти тему – це є цілком нормальним прагненням і навіть корисним. Але якщо він просто копіює згенерований текст і видає його за власний – це вже порушення академічної доброчесності. Найскладніше те, що між цими двома крайнощами є багато «сірих зон». Наприклад, чи можна використовувати ШІ для редагування тексту та створення структури роботи? А якщо здобувач трохи змінив згенерований текст – чиєю роботою він є?

У наукових дослідженнях наголошується, що така невизначеність створює неабиякі проблеми як для здобувачів вищої освіти, так і для викладачів [1–3]. Здобувачі не завжди розуміють, що саме дозволено, а що – ні. Викладачі також стикаються з труднощами перевірки – визначити, чи текст написаний людиною, чи згенерований ШІ, стає дедалі складніше.

Більше того, навіть спеціальні програми для виявлення таких текстів не дають стовідсотково результату.

Ще одна важлива проблема – зниження рівня самостійного мислення. Якщо здобувач звикає покладатися на ШІ для виконання завдань, він може поступово втрачати навички аналізу, критичного мислення та формулювання власних ідей. У короткостроковій перспективі це може виглядати як економія часу, але в довгостроковій – негативно впливає на якість освіти. Отож ця проблема є дуже актуальною і потребує вивчення.

Вочевидь, проста заборона використання штучного інтелекту є недоцільною. Ці технології вже стали елементами сучасної культури і їх ігнорування тільки віддалить освіту від реальності. Тому потрібно не забороняти, а навчитися правильно використовувати ШІ.

Варто зауважити, що одним із найважливіших кроків є встановлення чітких правил використання ШІ. Наприклад, можна виокремити кілька рівнів використання: базовий (пояснення матеріалу, пошук ідей); допоміжний (редагування тексту, створення структури); повний (генерація готової роботи). Перші два варіанти можуть бути дозволеними, але за певних умов, наприклад, із зазначенням використання ШІ. А от повна генерація роботи без участі здобувача вищої освіти повинна уважатися порушенням [1].

Другий важливий напрям – зміна підходів до оцінювання. Традиційні письмові роботи вже не завжди показують реальний рівень знань здобувача. Тому слід більше використовувати усні відповіді, захисти робіт, практичні завдання, аналіз конкретних ситуацій. У таких форматах значно складніше «сховатися» за допомогою ШІ, і вони краще демонструють реальні знання та навички [2, с. 42].

Також важливо розвивати у здобувачів розуміння того, як правильно користуватися штучним інтелектом. Ідеться не тільки про технічні навички, а й про етичні. Здобувачі повинні усвідомлювати, що ШІ – це інструмент, *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

який допомагає навчатися, а не спосіб уникнути навчання. Для цього доцільно впроваджувати окремі теми або курси, присвячені використанню ШІ в освіті [2, с. 43].

Суттєву роль у цьому контексті відіграє і політика самих навчальних закладів. В університетах повинні бути встановлені рекомендації щодо використання ШІ, зрозумілі як здобувачам вищої освіти, так і викладачам. Крім того, викладачам потрібна підтримка у впровадженні нових методів навчання, адже саме вони першими стикаються з цими викликами [3].

Отже, проблема використання штучного інтелекту в навчанні полягає не стільки в самій технології, скільки у відсутності чітких правил і розуміння її ролі. Межа між допомогою і порушенням академічної доброчесності є розмитою, але її можна визначити через поєднання правил, нових підходів до оцінювання та розвитку рівня моральної культури. Якщо правильно інтегрувати ШІ в освітній процес, він може стати не загрозою, а потужним інструментом для розвитку сучасної освіти.

Список використаних джерел

1. Гурін А. Л. Академічна доброчесність як основа політики використання технологій штучного інтелекту у вищих навчальних закладах *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 17. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/883/766> (дата звернення: 24.04.2026).

2. Пелешок О. О. Штучний інтелект як виклик академічній доброчесності: етичний вимір освітньої відповідальності. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки*. 2025. Вип. 58. С. 41–48. <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-2-58-41-48>.

3. Філіпенко Л. В., Думанський О. В., Козак О. В. Академічна доброчесність в освітньому середовищі України крізь призму штучного

інтелекту. *Академічні візії*. 2023. № 19, URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/380/336> (дата звернення: 24.04.2026).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Олександра Луценко,
*факультет юстиції,
1 курс, 7 група*

ТРИПІЛЬСЬКА КЕРАМІКА ЯК КОНЦЕНТРОВАНЕ ВТІЛЕННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО СВІТ В ЕРУ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

У контексті сучасних наукових дискусій, вивчення трипільської кераміки дозволяє не тільки реконструювати ментальні структури давніх спільнот, але й зрозуміти еволюцію людського мислення від первісних часів до сучасності. Актуальність теми посилюється в еру глобалізації та культурних трансформацій, коли інтерес до архетипів людського сприйняття світу зростає. Зокрема, трипільська кераміка може слугувати мостом між минулим і сьогоденням, допомагаючи в збереженні національної культурної ідентичності, особливо для країн Східної Європи, де ця спадщина є частиною історичної спадкоємності. Крім того, інтердисциплінарні підходи, що поєднують археологію з семіотикою, антропологією та культурологією, відкривають нові перспективи для розуміння універсальних символів, які перетинають кордони культур і епох. У часи, коли сучасне мистецтво та дизайн черпають натхнення з давніх мотивів, вивчення трипільської кераміки сприяє розвитку гуманітарних наук, освітніх програм і навіть туристичної індустрії, підкреслюючи необхідність глибшого аналізу артефактів як носіїв колективної пам'яті.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Метою цієї роботи є дослідження трипільської кераміки як концентрованого втілення уявлень про світ, де орнаментальні мотиви не просто декор, а символічна модель космосу, що інтегрує елементи природи, родючості, циклічності буття та соціальної гармонії. Постановка проблеми полягає в тому, щоб інтерпретувати керамічні артефакти не як ізольовані об'єкти повсякденного вжитку, а як інтегровану систему знаків і символів, що відображає трипільський світогляд у його повній цілісності. Це вимагає переходу від фрагментарного аналізу окремих мотивів до синтетичного підходу, де кераміка розглядається як «текст» давньої космології, здатний розкрити глибинні шари первісного мислення. Такий підхід дозволяє не тільки реконструювати релігійні та міфологічні уявлення трипільців, але й порівняти їх з аналогічними системами в інших неолітичних культурах, виявляючи універсальні патерни людського сприйняття реальності.

Трипільська культура, відома також як Кукутень-Трипілля, є однією з найбільш загадкових і значущих неолітичних цивілізацій Європи, що процвітала на територіях сучасної України, Румунії та Молдови приблизно з 5500 до 2750 років до н.е. Ця культура відома своїми великими поселеннями, складною соціальною організацією та багатою матеріальною спадщиною, серед якої особливе місце посідає кераміка. Трипільські керамічні вироби не були простим побутовим посудом; вони слугували потужним засобом вираження світоглядних ідей, де орнаменти та форми втілювали космологічні концепції, пов'язані з циклічністю природи, родючістю та гармонією всесвіту. Зображення на давніх керамічних виробах слід розглядати як особливе явище стародавньої синкретичної культури та унікальне мистецтво розпису й графіки – вони відображають космологічні уявлення, магічні практики, виконували культову й обрядову функції та загалом виступають своєрідним «культурним текстом» доцивілізаційної епохи [1, с. 6].

Наявні точки зору на трипільську кераміку представлені в широкому спектрі наукових праць, що охоплюють як класичні археологічні дослідження, так і сучасні інтерпретації. Зокрема, багато дослідників, аналізуючи зміїно-спіральні мотиви, зіставляють китайські і трипільські знаки [2, с. 53]. Інші вчені розглядають орнаментовану кераміку як сліди магічної практики та ритуалів [3, с. 81]. Додатково, структурний аналіз орнаментів, наприклад, хрестова схема часто інтерпретується як позначення чотирьох сторін світу [4, с. 178].

Однак, ситуація в науковій сфері характеризується певною фрагментарністю інтерпретацій: переважна увага зосереджується на окремих символах або регіональних варіаціях кераміки, але бракує комплексного синтетичного підходу, що розглядав би кераміку як цілісний «текст» світогляду. Це призводить до суперечок щодо універсальності символів, їх еволюції впродовж періодів культури (ранній, середній, пізній трипілля) та впливу сусідніх культур, таких як балканські чи анатолійські. Деякі сучасні дослідження вводять семіотичні моделі, аналізуючи орнаменти як знакову систему, подібну до писемності, але ці підходи ще не отримали широкого визнання [5, с. 443–449].

Трипільська кераміка є справжнім мікрокосмом, де орнаментальні патерни концентрують уявлення про світ як динамічну єдність протилежностей: життя і смерті, порядку і хаосу, земного і небесного, матеріального і духовного. На відміну від традиційних інтерпретацій, які обмежуються ритуальним аспектом, кераміку можна розглядати як «енциклопедію» космології, де мотиви, такі як бінарні орнаменти (парні лінії, симетричні фігури), відображають філософську діалектику буття, подібну до давніх міфологем індоєвропейських чи близькосхідних культур. Конкретним прикладом може слугувати поширений мотив дерева життя на посуді, що не тільки символізує родючість ґрунту та зростання врожаю, але й структурує простір як трирівневу модель космосу: підземний світ (коріння як символ смерті та відродження), земний рівень (стовбур як *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

уособлення людського існування) та небесний (гілки як зв'язок з божественним). Це інтегрує антропоморфні елементи, такі як жіночі фігури, що виступають посередниками між світами, забезпечуючи гармонію.

Іншим прикладом є спіральні мотиви, що ілюструють циклічність часу, подібно до сучасних концепцій фракталів, де кожна спіраль символізує вічний рух і трансформацію. Такий підхід дозволяє стверджувати, що кераміка була не пасивним артефактом, а активним інструментом соціальної та духовної інтеграції, де майстри-керамісти виступали як «хранителі знань», кодуючи світогляд у матеріальній формі.

Передбачувані дослідження охоплюють ряд напрямків для подальшого розвитку теми. По-перше, планується компаративний аналіз трипільських мотивів з аналогами в інших неолітичних культурах, таких як балканські (Вінча) чи анатолійські (Чатал-Гуюк), з використанням цифрових методів моделювання орнаментів, включаючи алгоритми розпізнавання патернів для виявлення спільних архетипів. По-друге, вивчення археометричних досліджень матеріалів кераміки, такі як аналіз глини, фарб і технік випалу за допомогою спектрометрії та мікроскопії, допоможуть визначити ритуальний контекст використання посуду, наприклад, чи застосовувався він у щоденних обрядах чи виключно в церемоніальних практиках. Ці методи дозволять верифікувати гіпотезу про кераміку як «концентрат» світогляду через емпіричні дані, а також розробити нові моделі для музеїв і освітніх програм, де віртуальна реальність може відтворювати трипільський космос.

Отже, трипільська кераміка відкриває шлях до глибшого розуміння первісних уявлень про світ, розкриваючи її як унікальний носій космологічних ідей, що поєднує естетику з філософією. Такі зусилля не лише збагачують науку, але й актуалізують давню спадщину в сучасному культурному дискурсі, сприяючи діалогу між минулим і майбутнім.

Список використаних джерел

1. Годенко-Наконечна О. Трипільська орнаментика: типологізація, інтерпретація, семантичні, художні та функціональні особливості : дис. ... канд. мистецтвознав. (д-ра філософії) : 26.00.01. Київ, 2017. 295 с.
2. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2010. Т. 1. 680 с.
3. Бурдо Н. Сакральний світ трипільської цивілізації. Київ, 2005. 305 с.
4. Ткачук Т. Семіотичний аналіз трипільсько-кукутенських знакових систем (мальований посуд). Знакові системи трипільсько-кукутенської культурно-історичної спільності (мальований посуд). Вінниця : Нова книга, 2005. Ч. 2. 208 с.
5. Енциклопедія трипільської цивілізації : у 2 т. / редкол. : Л. М. Новохатько (голова), М. І. Сенченко, Т. І. Іжевська, С. О. Тарута та ін. ; ред. М. Відейка, Н. Бурдо. Київ : Укрполіграфмедіа, 2004. Т. 1. 704 с.

Науковий керівник: доц. Лисенко О. А.

Михайло Майструк,
факультет прокуратури,
1 курс, 11 група

КУЛЬТУРОТВОРЧА РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасні глобалізаційні процеси мають неабиякий вплив на культуру та життя людей загалом. Важливу роль у цих процесах відіграє українська *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

діаспора. Вона – невід’ємна частина українського культурного поля. За часів незалежності діаспора почала активно взаємодіяти з Україною, що сприяло зміцненню зв’язків між батьківщиною і країною поселення [1].

Загалом, культуротворча діяльність української діаспори спрямована на популяризацію національного мистецтва та мови серед українців за межами України. Діаспора організовує й проводить різні фестивалі, концерти, виставки, взаємодіючи із різними організаціями. Це важливо не тільки для збереження спадщини, а й для того, щоб молодь, яка вже народилася за кордоном, не забувала своє коріння.

Із боку України теж були спроби налагодити цей зв’язок. Наприклад, ще в 1996 році запустили програму «Українська діаспора», щоб підтримувати культурний обмін [2]. Це було потрібно для збереження національної ідентичності українців у світі.

Окремо варто згадати Інститут досліджень діаспори імені Любомира Винара, який тісно працює з українськими музеями та бібліотеками. Вони обмінюються документами, роблять спільні лекції. Це допомагає зберігати пам’ять про історію діаспори і розповідати про неї в Україні.

Зараз Україна також працює через ЮНЕСКО, щоб захищати свою культуру на міжнародному рівні. Діаспора тут теж допомагає, залучаючи підтримку світу. А з розвитком технологій все стало ще простіше. Тепер онлайн-фестивалі чи вебінари – це норма [3]. Після пандемії цифрові заходи стали дуже популярними, бо так можна залучити людей з будь-якої точки планети, і це робить нашу культуру доступнішою.

Така співпраця є ще й інструментом «культурної дипломатії». Коли діаспора робить проекти, вона створює позитивний імідж України в світі. Але є і проблеми. Саме через глобалізацію молодь за кордоном може швидко асимілюватися, тобто просто розчинитися в іншій культурі. Тому треба постійно вигадувати щось нове і креативне, щоб зацікавити молодих українців.

Отже, взаємодія діаспори і батьківщини в культурі – складний, але дуже важливий процес. Це і заходи, і наука, і діджитал. Все це тримає нас разом і допомагає світу більше дізнатися про Україну.

Список використаних джерел

1. Білявська О. С. Українська діаспора : перспективи співробітництва. *Сторінки історії*. Збірник наукових праць. Вип. 29. Київ : ІВЦ Вид-во «Політехніка», 2009. С. 253–262. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/10228> (дата звернення: 18.12.2025).
2. Макар В. Діаспора як інструмент публічної дипломатії України. *Вісник Прикарпатського університету*. Серія: Політологія (спецвипуск з нагоди 60-літнього ювілею професора Ігоря Цепенди). Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2024. № 18. С. 219–231. URL: <https://journals.pnu.if.ua/index.php/politology/article/view/158> (дата звернення: 18.12.2025).
3. Ukrainian Cultural Foundation – про підтримку культурних проєктів Діаспори. *Офіційний сайт Українського культурного фонду*. URL: <https://ucf.in.ua/en/about> (дата звернення: 18.12.2025).

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

Дмитро Макаренко,
факультет прокуратури,
1 курс, 13 група

«М'ЯКА СИЛА» УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ЯК СТРАТЕГІЯ ПЕРЕОСМИЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

Сучасна Україна опинилася на стратегічному перехресті між зростаючими процесами глобалізації та інтеграції в європейський простір, яка не тільки відкриває нові політичні та економічні горизонти, але й глибоко трансформує культурну, освітню, мистецьку та медійну сфери [1, с. 35]. Це призводить до того, що українська ідентичність перебуває в динаміці: з одного боку спостерігається вплив на неї європейських цінностей та стандартів, а з іншого – вона постає в якості імпульсу для їх переосмислення. Цей двобічний процес – європеїзація України та українізація Європи – становить ключовий виклик для розуміння того, як зберігається національна самобутність у глобальному світі. Отже, перед сучасними дослідниками постає низка завдань, серед яких: проаналізувати механізми та наслідки європеїзації України та водночас вплив української культури на європейський культурний простір; визначити механізми досягнення балансу між євроінтеграцією й збереженням української ідентичності; окреслити стратегії поширення української культури як «м'якої сили» (soft power) в Європі [4, с. 254].

У сучасному світі українська ідентичність стала не тільки предметом національної гордості, а й потужним культурним феноменом, який активно впливає на європейський простір. До 2022 року європейці за звичай асоціювали культуру України з радянською спадщиною. Війна, розв'язана Росією проти України, стала не лише боротьбою за територію, а й за право на власну ідентичність, мову, пам'ять і культуру. Саме цей опір став імпульсом до культурного відродження та каталізатором українізації Європи – процесу, в якому українські цінності, традиції та мова поступово набувають дедалі більшого розвою. Європейці почали осмислювати українську культуру як унікальну, самобутню й напрочуд креативну. Це стосується кінофестивалів у Каннах, Берліні та Венеції, художніх виставок у Парижі, Варшаві чи Берліні тощо.

Одним із ключових інструментів такої українізації європейської культури стали проекти ініційовані Міністерством закордонних справ *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

України спільно з Українським інститутом в Німеччині (Ukrainian Institute in Germany) [7], який популяризує українське мистецтво і мову через освітні програми, фестивалі та партнерство з європейськими культурними установами; проєкт «Ukraine. Out of Blackout», що демонструє стійкість української культури під час війни, презентуючи твори сучасних митців у Берліні, Парижі та Празі; серія заходів «Ukrainian Days in the EU» [6], організованих МЗС України – виставки, кінопокази, концерти та лекції, спрямовані на розвінчання міфів про Україну й утвердження її реальної культурної візії; ініціатива «Європейська Солідарність через Культуру» в співпраці з Єврокомісією, яка надала українським митцям можливість брати участь у програмах Erasmus+ та Creative Europe, посилюючи культурний обмін між країнами [6].

Український вплив відчутний і у сфері моди та візуальної культури. Дизайнери Vita Kin, Bevza, Ksenia Schnaider популяризують українські традиційні орнаменти, перетворивши вишиванку на європейський тренд. Тепер європейські бренди використовують українські мотиви як символ автентичності та стійкості. *The Guardian* писав про Vita Kin як про дизайнерку, яка «... перетворила традиційну вишиванку на предмет європейського люксу» [8].

Ці проєкти не лише формують новий образ України, але й відчутно змінюють культурне обличчя самої Європи, яка відкриває для себе багатогранність української культури – від барокової архітектури міст до сучасного українського техно, від фольклорних мотивів у музиці «Go A» до художнього слова Марії Куликовської чи Алевтини Кахідзе [2].

Українська мова дедалі частіше звучить у європейських університетах, медіа, на фестивалях. Так у Франції та Німеччині відкриваються курси української мови, а у Варшаві, Берліні та Брюсселі з'являються українські культурні центри. Це не лише акт солідарності, а й визнання того, що українська культура є невід'ємною частиною європейської.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Отже, попри те, що глобалізація й інтеграція створюють умови для культурної гомогенізації, слід визнати як незаперечний факт ресурсність і цінність саме національної самобутності. Тож Україна як активний культурний агент презентує свої цінності, пропонує практики, мистецькі досягнення, чим неабияк посилює свою присутність у європейському просторі. Така культурна стратегія сприяє становленню України як одного із творців нової Європи [3, с. 80].

Через громадянські ініціативи, моду, мистецтво тощо, українці впливають на європейську свідомість, демонструючи нескореність, гідність та волелюбність. Тому так звана «українізація» Європи – це не насадження «свого», а взаємозбагачення, коли українська культура стає каталізатором переосмислення європейських цінностей. Можна спрогнозувати, що в майбутньому ця тенденція посилюватиметься, адже Україна стала серцем Європи, яке сьогодні задає ритм її культурному поступу.

Список використаних джерел

1. Берзіні Л. Аналіз адаптації українського законодавства і системи державного управління у сфері культури до стандартів ЄС. Аналітичний звіт. 2023. С. 3–37. URL: <https://ants.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/zvit-yevrointegracziyi.pdf> (дата звернення: 15.11.2025).
2. Хроніки культурної євроінтеграції України. *Український тиждень*. 27.09.2023. URL: <https://tyzhden.ua/khroniky-kulturnoi-ievrointehratsii-ukrainy/> (дата звернення: 14.11.2025).
3. Ярош А. В. Культурна політика України в умовах євроінтеграції. *Issues of Culture*, КНУКіМ, 2017. № 33, Р. 78–84. URL: issues-culture-knukim.pp.ua (дата звернення: 17.11.2025).

4. Mateleshko Y. Ukraine's Soft Power: Historiography of the Issue. *Skhidnoievropeyskyi Istorychnyi Visnyk*. Issue 28. 2023. P. 253–262. DOI: 10.24919/2519-058X.28.287549 (дата звернення: 13.11.2025).
5. Mytsyk L. Cultural diplomacy as a tool for shaping the international image of Ukraine. *Literature and Culture of Polissya*. № 105. Series "History Research" № 15. 2022. P.70–84. DOI 10.31654/2520-6966-2021-15i-105-70-84 (дата звернення: 15.11.2025).
6. House of Europe – Cultural Exchange Initiatives <https://houseofeurope.org.ua>. (дата звернення: 13.11.2025).
7. Ukrainian Institute – Cultural Projects. URL: <https://ukrainisches-institut.de> (дата звернення: 14.11.2025).
8. Ukrainian designers bring resilience to the global fashion stage. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/fashion/2015/jul/16/vita-kin-ukrainian-designer-who-made-embroidered-folk-dresses-high-fashion> (дата звернення: 13.11.2025).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Злата Марченко,
факультет детективної та слідчої діяльності,
1 курс, 4 група

МИКОЛА ЛИСЕНКО ТА ЙОГО СПАДЩИНА: ОСНОВНІ ВЕКТОРИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Українська культура неодноразово переживала спроби знищення з боку різних країн, але щоразу відновлювалася та відроджувалася, оскільки дух нашого народу незламний та незалежний. Однією із видатних постатей та утіленням джерела невмирущості України став Микола

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Лисенко – композитор, етномузиколог і просвітник, творчість якого стала мовою духовного спротиву. Головна мета нашого дослідження висвітлити як вплив творчості Лисенка на розвиток української культури сьогодення, так і сучасні форми популяризації його мистецького доробку на світовому рівні.

Музична спадщина Миколи Лисенка залишається і в наш час актуальною: його творчість, заснована на фольклорній традиції, не лише сприяла сформуванню української національної школи у ХІХ ст., а й сьогодні в складний час для України, демонструє символічну духовну пам'ять, яка як відбиття духовних поривань нашого народу знайшла підтримку спільноти на світовому рівні. Так, 15 квітня 2022 року у Лондоні, в рамках мистецького заходу «The Royal Opera – Concert for Ukraine» до програми було включено спеціальний запис українського духовного гімну «Prayer for Ukraine» («Молитва за Україну») на музику Миколи Лисенка, у аранжуванні – Анна Larwood, який виконав хор Лондонської королівської опери «Royal Opera», що є яскравим прикладом підтримки західноєвропейською спільнотою духовно-патріотичних спрямувань нашої країни.

Також важливу роль в популяризації української національної музики на світовому рівні відіграла мистецька подія «Oxford Lieder / «Song at Wolfson: A Celebration of Ukrainian Song», яка відбулася в Оксфорді 9 червня 2022 року, в програмі якої звучали як українські загальновідомі пісенні твори, такі як «Рече та стогне Дніпр широкий» на слова Тараса Шевченка та музику Данила Крижанівського, так і вокальні твори Миколи Лисенка у сучасних аранжуваннях. Зазначений формат поширення серед західної аудиторії української музики є ідентичним з пориваннями та активною творчою діяльністю видатного митця популяризувати вітчизняне музичне надбання й серед української тогочасної спільноти.

Отже, духовні цінності українського суспільства синтезувалися у спільній меті реалізації збереження власної національної ідентичності, духовно-патріотичних ідей через впровадження інтеграційних процесів вітчизняних мистецьких наративів, зокрема української національної музики у світовому просторі.

Список використаних джерел

1. Коменда О. І. Системно-динамічні аспекти творчої діяльності Миколи Лисенка (до 175-річчя від дня народження). *Актуальні питання сучасного мистецтвознавства*. Journal of Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine. 2018. No. 4(41). С. 8–24. [https://doi.org/10.31318/2414-052x.4\(41\).2018.152149](https://doi.org/10.31318/2414-052x.4(41).2018.152149) (дата звернення: 12.11.2025).

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Дмитро Метелюк,

факультет слідчої та детективної діяльності,

1 курс, 1 група

РОЛЬ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПРОЦЕСАХ СВІТОВОГО КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ

Філософська спадщина Григорія Сковороди є одним із найоригінальніших явищ східноєвропейської духовної традиції XVIII століття, що справила помітний вплив на світову культурну думку. У його творчості поєднуються риси українського бароко, християнського містицизму, античної філософії та ідей раннього європейського Просвітництва, що надало його мисленню універсального й наднаціонального виміру. Розгляд Сковороди в контексті світового *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

культурного розвитку дозволяє зрозуміти, як локальна українська традиція інтегрується у глобальні інтелектуальні процеси та передбачає багато сучасних гуманітарних тенденцій [1].

Наукова новизна дослідження полягає у трактуванні Сковороди не лише як національного мислителя, а як глобального культурного філософа, чиї ідеї передбачили напрями розвитку сучасної антропології, психології, екзистенціалізму та екологічної етики.

У центрі його філософії – концепція «внутрішньої людини», що визначає справжню сутність особистості через духовну автономію, совість і здатність до самопізнання. Такий підхід співзвучний з європейським персоналізмом і нагадує екзистенційну постановку питання про сенс життя, свободу та відповідальність, яка з'явиться в європейській гуманітарній думці лише у XIX–XX століттях (С. К'єркегор, М. Шелер) [2]. Сковорода стверджував, що істина не нав'язується зовні, а народжується в глибині людського серця – це випереджало кризу раціоналізму, характерну для пізнього модерну.

Особливо вагомим внеском Сковороди є його вчення про «сродну працю» – працю відповідно до природних нахилів людини. Він підкреслював, що справжнє щастя можливе лише тоді, коли діяльність збігається з духовною природою людини: «коли ти дієш згідно з покликанням, твоя праця – легка і радісна» [1]. Це вчення є світоглядною альтернативою концепції відчуження, що стане ключовою у філософії XIX–XX ст. (К. Маркс, Е. Фромм). Сучасні дослідники неодноразово проводили паралелі між ідеями Г. Сковороди та сучасною психологією творчості, теорією «поток» М. Чіксентмігаї та моделлю самоактуалізації А. Маслоу [3]. Фактично, Г. Сковорода пропонує ранню гуманістичну концепцію самореалізації, що сьогодні є основою сучасної психології праці та освітніх практик.

Етична спадщина Г. Сковороди має безпосередній зв'язок із сучасною екологічною свідомістю. Його вчення про гармонію мікрокосму

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

(людини) і макрокосму (Всесвіту) допускає трактування як ранньої форми «глибинної екології» (Deep Ecology) [4]. Принцип «потрібне – не важке» містить у собі ідею добровільного самообмеження, що збігається з концепціями сталого розвитку, антикризової культури споживання та руху «slow living». На відміну від сучасних екологічних стратегій, які часто зосереджені на технічних рішеннях, Г. Сковорода пропонує морально-антропологічну основу екології, де зміна ставлення до природи починається зі зміни внутрішнього світогляду людини.

Важливим підтвердженням світового значення Г. Сковороди є історія європейської рецепції його творів. У ХІХ ст. його творчість активно вивчали німецькі вчені, зокрема професор Е. Хьорнле у праці «Beiträge zur slavischen Literaturgeschichte» (Гамбург, 1894), де Сковорода характеризувався як слов'янський християнський містик і моральний філософ, який поєднав поетику бароко зі строгим етичним ученням [5]. У Чехії видання його творів здійснювали Слов'янський інститут у Празі та наукові кола Карлового університету, які особливо високо оцінювали «Сад божественних пісень» за його поетичність та духовну глибину [6]. Для чеських дослідників Г. Сковорода став прикладом самобутньої слов'янської філософії, що поєднує релігійну етику, раціональне мислення та художню виразність. У Польщі та Австрії його розглядали як представника українського бароко й носія «загальнослов'янського духовного стилю» [7].

У світовому культурному контексті Г. Сковорода відіграє роль інтелектуального мосту, що поєднує трансцендентне й раціональне, релігійне й гуманістичне, східне й західне. Його філософія пропонує модель гармонійної людини, яка прагне не до матеріального накопичення, а до духовної повноти – перехід від homo economicus до homo felix.

Таким чином, роль Г. Сковороди у світовому культурному розвитку полягає у формуванні універсальних духовних цінностей, що

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

залишаються актуальними у XXI столітті. Його філософія демонструє, що українська духовна традиція здатна генерувати ідеї, які мають світове значення та інтегруються в глобальний інтелектуальний дискурс.

Список використаних джерел

1. Сковорода Г. Твори : У 2 т. Київ : Наук. думка, 1973. URL: https://skovoroda.man.gov.ua/storage/files/skovoroda-povne-zibranja-tvoriv-u-dvuh-tomah-1973.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 27.11.2025).
2. Бичко І. В. Філософія серця в українській духовній традиції. Київ: 1994. URL: https://philosobr.pnpu.edu.ua/article/view/175056?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 27.11.2025).
3. Шинкарук В. С. Григорій Сковорода і світова філософська думка. Київ : Наук. думка, 2002.
4. Кримський С. Б. Архетипи української культури. Київ: Либідь, 2001. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Karas_Ihor/Arkhetyp_vohniu_v_ukrainskii_kulturi.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 27.11.2025).
5. Hoernlé E. Beiträge zur slavischen Literaturgeschichte. Hamburg, 1894.
6. Zelený J. Skovoroda a slovanská filozofie. Praha, 1923: URL: https://aleph.nkp.cz/F/?func=find-b-0&local_base=aut (дата звернення 28.11.2025).
7. Walicki A. Philosophy and Romantic Nationalism. Oxford University Press, 1982. URL: https://archive.org/details/philosophyromant0000wali?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 28.11.2025).

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Дмитро Метелюк,
факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група

ДВОМОВНІСТЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА

Після проголошення незалежності в Україні постає проблема широкого використання російської мови у різних сферах суспільного життя. Білінгвізм або двомовність зумовлені тим, що попри законодавче закріплення української мови як єдиної державної, у повсякденній та професійній комунікації й досі зберігається вплив російської мови [1]. Ситуація ускладнюється тим, що значна частина юристів формується в умовах фактичного білінгвізму, тому виникає змішування мов, використання кальок або не зовсім коректних термінів. В умовах війни та посилення ролі української мови як елемента національної безпеки ця проблема набуває не лише професійного, а й морально-ідеологічного значення.

Мета роботи – з'ясувати, як проявляється мовна інтерференція в умовах українсько-російської двомовності та як вона впливає на професійну діяльність юристів, зокрема на точність мовлення, використання юридичної термінології та ефективність комунікації.

Історичні витоки поширення російської мови в Україні тісно пов'язані з тривалим періодом русифікації, який особливо посилювався за часів Російської імперії та Радянського Союзу. Українська мова системно витіснялася з професійних сфер, а російська закріплювалася як мова можливостей. Через це сформувалося ціле покоління людей, для яких російська стала звичною та основною мовою спілкування, незважаючи на українське походження.

У мовознавстві білінгвізм розглядається як природне явище, коли в одному суспільстві співіснують дві мови, але його наслідки залежать від *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

умов такого співіснування. Л. Масенко звертає увагу на те, що в Україні склався масовий, але нерівноправний білінгвізм, у якому російська мова тривалий час мала сильніші позиції, що вплинуло на стан української [3, с. 45–52].

На думку Ю. Шевельова, тривале домінування однієї мови над іншою призводить не лише до запозичень, а й до глибших змін у структурі мови, зокрема, до спрощення норм і змішування мовних систем. Саме такі процеси можна спостерігати в сучасному мовленні [4, с. 150–200].

Мовознавиця О. Лисенко підкреслює важливість формування мовної культури майбутніх юристів у контексті компетентнісного підходу, де важливу роль відіграє здатність ефективно використовувати мову у професійній діяльності. У цьому процесі мовна інтерференція постає як результат взаємодії різних мов, що може ускладнювати правильне засвоєння норм української мови та впливати на якість професійного мовлення [2]. Це проявляється у кальках, помилках і появі суржику, який став характерною рисою мовного середовища в Україні.

На думку автра, володіння двома мовами само собою не є негативним явищем – це навіть перевага, яка розширює світогляд і комунікативні можливості людини. Однак у сфері юриспруденції необхідно чітко дотримуватися державної мови. Українська мова в цьому випадку виконує не лише комунікативну, а й правову функцію, забезпечуючи точність і єдність правозастосування.

Основною проблемою є розрив між офіційним статусом української мови як єдиної державної та реальною мовною практикою, зокрема у професійному середовищі юристів. Часто спостерігається використання змішаних форм мовлення або кальок, що знижує якість юридичної комунікації. Також існує проблема недостатнього рівня мовної підготовки майбутніх юристів, особливо в частині культури професійного мовлення.

Отже, в умовах війни та посилення ролі національної ідентичності українська мова стає важливим чинником єдності та державності. Тому її *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

утвердження в юридичній сфері є суспільно значущим завданням. У цьому дослідженні акцент зроблено на аналізі білінгвізму саме в контексті професійної мови юриста, що дозволяє по-новому поглянути на проблему мовної інтерференції, оскільки змішування мов впливає не лише на спілкування, а й на точність юридичних формулювань та якість правозастосування. І якщо для пересічного громадянина знання двох мов є позитивним явищем, то для юриста в професійній діяльності пріоритетною має бути державна мова як прояв усвідомленої позиції.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Ст. 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Лисенко О. А. Компетентнісний підхід до формування культури мовлення студентів юридичних спеціальностей. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2023. Вип. 19(87). С. 103–106. URL: <https://www.journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3938/3585>.
3. Масенко Л. Т. Мова і суспільство: постколоніальний вимір. Київ : КМ Академія, 2004. 163 с. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001187
4. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині ХХ століття (1900–1941): стан і статус. Нью-Йорк : Сучасність, 1987. 295 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/movoznavstvo/1640-shevelov-y-ukrayinska-mova-v-pershiy-polovini-hh-stolittya-1900-1941-stan-i-status/>

Науковий керівник: доц. Лисенко О. А.

Назар Музиченко,
здобувач вищої освіти,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПРАЦІВНИКА СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

У професійній діяльності працівників сектору безпеки та оборони академічна доброчесність відіграє ключову роль. Особливо нині, коли Україна стикається з постійними загрозами, фахівці цих сфер щодня ухвалюють рішення, які впливають на життя людей, державну безпеку та стабільність суспільства. Тому доброчесність у навчанні майбутнього працівника сектору безпеки та оборони є фундаментом, на якому будується довіра до нього. Без неї неможливо уявити надійного захисника, а саме в університетських аудиторіях майбутні офіцери, аналітики та оперативники навчаються чесності, яка потім стає основою ефективної служби [2].

Сутність академічної доброчесності полягає в сукупності етичних принципів і правових норм, якими керуються всі учасники освітнього процесу. Це чесність, відповідальність, справедливість і повага до інтелектуальної власності. Ці принципи важливі для всіх, а для працівників сектору безпеки і оборони особливо, бо їхня робота пов'язана з конфіденційною інформацією, високою відповідальністю. Якщо здобувач вищої освіти під час навчання буде дозволяти собі плагіат чи фальсифікацію результатів, то в майбутньому це може трансформуватися в службове правопорушення. Саме тому академічна доброчесність стає передумовою, яка формує моральний імунітет спеціаліста ще на етапі підготовки [3, с. 13].

У секторі безпеки та оборони, зокрема в ЗСУ, СБУ чи Національній гвардії, професійна етика вимагає не тільки знань, а й переконаності у

важливості доброчесної поведінки. Тож працівник, який ще здобувачем нехтував нормами доброчесності, ризикує втратити довіру колег і суспільства. Саме тому в закладах вищої освіти акцент робиться на тому, що доброчесність у навчанні – це прямий шлях до етичної поведінки на службі. Без цього неможливо говорити про формування справжньої професійної еліти [4, с. 45].

Під час війни академічна доброчесність набуває ще більшого значення. Фахівці які прагнуть захищати країну, повинні розуміти, що кожна їхня дія – це частина діяльності великої системи національної безпеки. Порушення норм у навчанні може призвести від помилок у плануванні операцій до підриву авторитету державних інституцій. У Правилах професійної етики військовослужбовця СБУ чітко прописано, що доброчесність є основою службової поведінки [1].

Наслідки ігнорування академічної доброчесності в секторі безпеки і оборони особливо небезпечні. Втрата довіри з боку суспільства, дисциплінарні стягнення, а в крайніх випадках – кримінальна відповідальність за корупцію чи зраду.

Отже, академічна доброчесність – це реальна передумова професійної етики працівника сектору безпеки та оборони. Вона закладає основу для чесності, відповідальності та довіри, без яких неможлива ефективна робота в умовах сучасних викликів. Тільки через системне виховання цих принципів у закладах вищої освіти вдасться сформувати покоління фахівців, готових захищати Україну не лише за допомогою зброї, а й моральної позиції. Саме тому кожному, хто обирає цей шлях, варто пам'ятати: чесність у навчанні – це чесність у майбутній службі.

Список використаних джерел

1. Правила професійної етики та доброчесності військовослужбовця Служби безпеки України, затв. наказом СБУ від

27.11.2023 р. № 474. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2150-23#Text> (дата звернення: 23.04.2026).

2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 23.04.2026).

3. Академічна доброчесність та професійна етика : навч.-метод. посіб. / уклад.: Харитонova О. І., Ульянова Г. О., Кирилюк А. В., Галупова Л. І., Бааджи Н. П.; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2025. 108 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/06076fc3-f515-445e-973e-94af29dacaaf> (дата звернення: 24.04.2026).

4. Ефективне врядування та виховання доброчесності в секторі безпеки та оборони. *Система виховання доброчесності у секторі безпеки та оборони України: методологічні основи, формати партнерства, проблемні питання та шляхи їх вирішення : матеріали IV Міжн. наук.-практ. форуму* (м. Київ, 13 груд. 2023 р.). Київ : Науковий центр проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України. 61 с. URL: <https://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/19783/1/%21%21%21%213бiрник%20тез%20форум%202023%20ВІТЕС.pdf> (дата звернення: 20.04.2026).

Науковий керівник : доц. Меліхова Ю. А.

Маргарита Мушкет,
*факультет прокуратури,
1 курс, 11 група*

МОВНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: УКРАЇНІЗАЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ КУЛЬТУРНОЇ БЕЗПЕКИ

Інтеграція України в Європу – процес, який вимагає не лише гармонізації законодавства, а й зміцнення культурного та інформаційного суверенітету. Послідовна політика українізації, забезпечення домінування української мови у всіх сферах суспільного життя, є не лише внутрішньою справою України, а й стратегічним елементом європейської культурної та геополітичної безпеки. Ця проблематика стала сферою наукового інтересу Т. Захарова, Л. Невари, П. Опанащука та ін., проте її актуальність невичерпна в сучасних інтеграційних реаліях, тому потребує всебічного аналізу, зокрема ролі законодавства у підтримці мовних питань.

Історично склалося, що українська мова постійно зазнавала утисків та спроб знищення. Прикладом цього є Емський указ (1876 року), Валуєвський циркуляр (1863 року), а також радянська русифікація, яка почалася в Україні у 1932 році і продовжувалась до розпаду СРСР. Сучасна українізація – важливий етап деколонізації, спрямований на відновлення історичної справедливості та ліквідацію наслідків імперського панування [2]. Зміцнення української ідентичності є фортецею, що захищає Європу від культурної уніфікації.

Прецедентом такої політики мовної інтеграції є країни Балтії. Наприклад, Латвія. Після відновлення незалежності країна зіштовхнулася з проблемою значної частини не латиського населення, яке не володіло латиською (латвійською) мовою. Тож однією з головних умов отримання громадянства стало обов'язкове складання іспиту на знання латвійської мови та історії [5]. Це стимулювало інтеграцію та вивело латиську мову з під загрози зникнення в її власній державі. Всі рівні державного управління та вища освіта були повністю переведені на латиську мову. Ця політика ефективно маргіналізувала чужомовний інформаційний та освітній

простір. Мовна монополія латиської стала запорукою її політичної та культурної стійкості в європейському культурному просторі.

Українське законодавство теж іде шляхом підтримки ключових європейських стандартів і відповідає практиці держав-членів ЄС щодо захисту національних мов. Висновки Венеційської комісії щодо Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» визначають легітимне право України зміцнювати державну мову [1]. Ухвалення цього закону стало ключовим кроком, який закріпив українську мову як обов'язкову в сферах державної влади, освіти, охорони здоров'я та обслуговування [3]. Також було запроваджено мовні квоти на українську мову в телерадіомовленні та кінопрокаті [4]. Це практичний інструмент витіснення чужомовного контенту, який містить агресивні пропагандистські наративи та виконує функції прямого захисту культурного суверенітету.

Отже, політика українізації – це стратегічний вибір, який перетворює Україну на стійкого та надійного партнера в європейській архітектурі безпеки. Європейська інтеграція буде повноцінною, коли українська культурна та мовна ідентичність буде остаточно визнана та інтегрована як невід'ємна частина європейського культурного спадку.

Список використаних джерел

1. Висновки Венеційської комісії щодо Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019): CDL-AD(2019)032-u. URL: <https://kme.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/Висновок-венеціанської-комісії-960-2019.pdf> (дата звернення: 26.11.2025).

2. Грицак Я. Й. Нарис історії України: Формування модерної української нації XIX–XX ст. Київ : Критика, 2000. URL: https://uamoderna.com/images/biblioteka/Gritsak_history/rozdil_1.pdf (дата звернення: 26.11.2025).

3. Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2019. № 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 26.11.2025).

4. Про телебачення і радіомовлення : Закон України від 21.12.1993 № 3759-XII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 1993. № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12#Text> (дата звернення: 26.11.2025).

5. Vēbers E. The Language Policy and the Protection of National Minorities' Rights in Latvia. *Baltic Journal of Law & Politics*. 2011. Vol. 4, No. 1. P. 136–157. URL: https://www.researchgate.net/publication/28054610_Language_Policy_and_Protection_of_the_State_Language_in_Latvia (дата звернення: 26.11.2025).

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

Єва Наумова,

*факультет прокуратури,
1 курс, 9 група*

ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОГО «ЩЕДРИКА» ЯК СВІТОВОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Українська щедрівка «Щедрик» у обробці Миколи Леонтовича є явищем української та світової хорової культури, яке поєднує давні фольклорні традиції з високим професійним композиторським мистецтвом. Основою мелодії став архетиповий чотиризвучний мотив, що зберігає магічну символіку дохристиянських обрядів і має гіпнотичну повторюваність [6]. Це забезпечує його сприйняття як універсального

музичного коду незалежно від культурних і мовних особливостей аудиторії. Мелодія стала фундаментом для створення хорової мініатюри, ритмічно енергійної з елементами класичного симфонізму [6].

Світ вперше почув «Щедрика» у виконанні Української Республіканської Капели під керівництвом Олександра Кошиця [5]. У 1919-1924 роках капела здійснила масштабне турне Європою та Америкою, давши понад 600 концертів у 17 країнах [4]. Виступи колективу в Празі, Парижі, Лондоні та Нью-Йорку, продемонстрували виразність української хорової музики та здобули численні позитивні відгуки іноземної преси. У програмі концертів, «Щедрик» завжди був центральним номером, що надало впевненість у його емоційній і мистецькій силі та сформувало імідж української музичної традиції на світовій арені.

У 30 р. ХХ ст. «Щедрика» було адаптовано твору до англomовної версії «Carol of the Bells», створеної Пітером Вільховським у США [1]. Мелодична основа М. Леонтовича поєдналася з новим текстом, що акцентував на різдвяних дзвіночках як символі, близькому американській аудиторії. Публічне виконання у Madison Square Garden 1936 року та видання твору сприяли його швидкому входженню в американську культурну традицію [2]. «Carol of the Bells» стала популярною різдвяною піснею, інтегрованою в медіапростір, кіно, телебачення та масову культуру, що сприяло довготривалій присутності твору в пам'яті широкої аудиторії.

Вплив «Щедрика» на світову культуру проявився не тільки у виконанні хорових версій. Мелодія існує у тисячах інтерпретацій – симфонічних, джазових, рокових, популярних, електронних і стала універсальною музичною основою для художніх, медійних та спортивних заходів [8]. Вона звучить у фільмах, наприклад, «Один вдома», «Гаррі Поттер», «Міцний горішок», «Сімейка Адамсів», у радіоефірах, на громадських заходах та святкових програмах у США та Європі [7].

Використання мелодії в різних жанрах і контекстах демонструє її здатність бути культурним маркером зимових свят.

Важливе місце у поширенні твору посідають міжнародні ініціативи та флешмоби, наприклад, радіофлешмоб 2016 року до 100-річчя першого виконання «Щедрика», який об'єднав понад 180 виконавців із десяти країн, що підтверджує глобальне визнання мелодії міжнародною музичною спільнотою [3].

Відомо, що твір виконувався на найрізноманітніших інструментах – від органа і рояля до сопілок, дзвонів, металофонів і навіть побутових предметів [3]. Наведене свідчить про його здатність інтегруватися в різні культурні контексти.

«Щедрик» Миколи Леонтовича – унікальне культурне явище, яке поєднує національну музичну традицію з широким мистецьким простором. Твір став музичним символом України, прикладом успішної культурної дипломатії та елементом світової культурної спадщини [8]. Його популярність показує, що національна мистецька цінність, маючи універсальний емоційний зміст, може трансформуватися в глобальний культурний код, впливати на масову культуру та формувати міжнародну ідентичність країни через мистецтво.

Список використаних джерел

1. Аніпченко Д. Історія пісні «Щедрик» (Carol of the Bells). *Songs.in.ua*. 09 грудня 2022. URL: <https://songs.in.ua/shchedryk-carol-of-the-bells/> (дата звернення: 24.11.2025).

2. Голуб О. «Щедрик, щедрик, щедрівочка, прилетіла ластівочка...». *Подільнин*. 03 січня 2020. URL: <https://podolyanin.com.ua/suspilstvo/41402/> (дата звернення: 29.11.2025).

3. Кінша Д. До сторіччя завершення світового турне: Ukraine WOW відтворила виконання «Щедрик» у 17 країнах світу». *Suspilne..* 2024. URL: <https://suspilne.media/910283-do-storicca-zaversenna-svitovogo-turne-Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку>

ukraine-wow-vidtvorila-vikonanna-sedrika-u-17-krainah-svitu / (дата звернення: 30.11.2025).

4. Павлюк О. У яких іноземних фільмах виконували «Щедрик». *Суспільне Новини*. 01 січня 2022. URL: <https://suspilne.media/194554-u-akih-inozemnih-filmah-vikonuvali-sedrik-suspilne-videonovini/> (дата звертання: 28.11.2025).

5. Пересунько Т. Триумф «Щедрика» у світі. Локальна історія. 2021. 05 січня. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/triumf-ukrayinskoyi-risni-v-paryzhi/> (дата звернення: 23.11.2025).

6. Попович М. «Щедрик» Миколи Леонтовича – культурний код та музичний національний символ України. Подільський державний університет. Кам'янець-Подільський, 2021. URL: <https://pdatu.edu.ua/news-01/shchedrik-mikoli-leontovicha-kulturnij-kod-ta-muzichnij-natsionalnij-simvol-ukrajini.html> (дата звернення: 23.11.2025).

7. Редакція. Джаз, балет і баскетбол: 50 найцікавіших версій «Щедрика». *UaModna*. 27 грудня 2016. URL: <https://uamodna.com/articles/dzhaz-balet-i-basketbol-50-naycikavishyh-versiy-schedryka/> (дата звертання: 28.11.2025).

8. Шевченко А. Легендарний «Щедрик»: історія цього твору музичного мистецтва. *ARTMISTO*. URL: <https://artmisto.net/content/legendarniy-schedrik-istoriya-pisni/> (дата звернення: 24.11.2025).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Анна Нестеренко,
здобувач вищої освіти,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТ ЯКІСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Академічна доброчесність у сучасних умовах розвитку освіти є одним із ключових чинників забезпечення її якості та конкурентоспроможності. В умовах інтеграції України до європейського освітнього простору питання дотримання її принципів у навчальному і науковому процесі набуває особливої актуальності, оскільки забезпечення академічної доброчесності є необхідною умовою формування висококваліфікованих спеціалістів, здатних діяти відповідно до етичних і професійних стандартів. Саме тому дослідження академічної доброчесності як фундаменту якісної вищої освіти в Україні є важливим і своєчасним.

Слід визнати наявність нових підходів до забезпечення стандартів академічної доброчесності в навчальній та науковій діяльності. Наприклад, О. О. Зима наголошує, що академічна доброчесність є фундаментом наукової культури, оскільки забезпечує довіру до результатів досліджень та освітнього процесу загалом [1, с. 249]. О., Л. Стасюк, О., М. Хомік, Т. П. Ліщук-Торчинська та Л. М. Тарасюк розглядають формування академічної доброчесності як важливу професійну компетентність здобувачів освіти, яка повинна формуватися системно у процесі навчання [2]. Отже, дослідники одностайні в тому, що дотримання принципів доброчесності сприяє розвитку критичного мислення, самостійності та відповідальності здобувачів вищої освіти та науковців за результати своєї діяльності.

Однак у практиці функціонування закладів вищої освіти існує низка проблем, пов'язаних із порушенням принципів академічної доброчесності, які негативно впливають не тільки на репутацію навчальних закладів та рівень довіри до їхніх навчальних та наукових досягнень, а й визначають рівень професійної компетентності фахівців-випускників у майбутньому.

Серед поширених такі, як: плагіат; фальсифікація; фабрикація; недобросовісне використання цифрових технологій, які одночасно спрощують доступ до інформації, проте й створюють нові можливості для порушень; формальне ставлення до перевірки академічних робіт тощо. Особливої ваги набувають проблеми, пов'язані з недостатньою ефективністю механізмів відповідальності, що вимагає вдосконалення системи контролю та впровадження сучасних інструментів перевірки академічних текстів. Саме тому питання відповідальності за порушення норм академічної доброчесності набуває особливої значущості.

Як бачимо, перспективи розвитку академічної доброчесності в Україні пов'язані саме з комплексним підходом до її забезпечення, що включає й удосконалення нормативно-правової бази, й упровадження внутрішніх політик доброчесності у закладах освіти, і розвиток культури відповідального навчання та підвищення ролі викладача як носія стандартів академічної доброчесності. Важливим є також формування у здобувачів вищої освіти внутрішньої мотивації стосовно дотримання принципів доброчесності, що забезпечить їхню готовність до професійної діяльності в майбутньому.

Отже, академічна доброчесність натепер є фундаментом якісної вищої освіти та важливим чинником формування академічної культури. Подальший її розвиток сприятиме інтеграції України до європейського освітнього простору.

Список використаних джерел

1. Зима О. О. Академічна доброчесність як фундамент якісної освіти та наукової культури: сучасні підходи і виклики. *Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 3 грудня 2025 р.). Миколаїв : МНАУ, 2025. С. 248–252. URL: https://www.mnau.edu.ua/files/nauk_prof_konf/zb-3-12-2025.pdf#page=249

(дата звернення: 22.04.2026)

2. Стасюк О. Л., Хомік О. М., Ліщук-Торчинська Т. П., Тарасюк Л. М. Формування академічної доброчесності як професійної компетентності здобувачів освіти в умовах закладу вищої освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 20. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16763803>.

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Софія Німчук,

факультет слідчої та детективної діяльності,

1 курс, 1 група

ВНЕСОК ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА В РОЗВИТОК СВІТОВОГО КІНОМИСТЕЦТВА

Олександр Довженко є одним із найвидатніших українських режисерів та сценаристів, який залишив значний слід у світовому кінематографі. Завдяки поєднанню у його творчості національної тематики, поетичної образності та філософської глибини, фільми майстра кіно поширювалися за межами України, здобували визнання в Європі.

Розвиток кіномистецтва відіграє важливе значення, адже саме через фільми відображається національна ідентичність, передається культура, історія та традиції певного народу. Кіно об'єднує людей через універсальні теми, емоції, незважаючи на мовні та культурні бар'єри. Дуже важливою є роль режисера, який за допомогою різних інновацій створює справжній шедевр, що стає джерелом натхнення для творців кіно по всьому світу. Прикладом такого режисера є Олександр Довженко.

Говорячи про його вагомий внесок у формування кіномови, неможливо не згадати про фільм "Земля", який був дуже популярним за кордоном. У ньому О. Довженко першим у світовому кіно виразив *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

світогляд, що відрізнявся від традиційного зображення людей у тогочасному кіно. Це був світогляд хліборобської нації, гідність якої зумовлена її способом життя. Люди та їхнє середовище постають єдиним цілим. Також він показав розрив органічного й містичного зв'язку людини з землею, спричинений колективізацією. У 1958 році «Земля» увійшла до 12 найкращих фільмів всесвітньої історії кіно. Особливими були символізм і метафори, використані Довженком у його кінороботах, тобто кожен образ мав глибокий філософський сенс. Так, у фільмі «Арсенал» революційні події показані через драматичні символічні образи, які передають дух боротьби [1]. Цю особливість відображав також фільм «Звенигора» (1928).

Творчість Олександра Довженка – як літературна, так і кінематографічна – постійно привертала увагу сучасників митця й наступних поколінь. Зокрема, фільми Довженка стали предметом глибоких роздумів італійського режисера Карло Лідзані. Перегляд «Землі» відкрив йому нові горизонти в розвитку італійського кіно. Він вважав, що саме з цього фільму виросла творчість таких майстрів, як Олександр Блазетті («1860») та Роберто Росселліні («Пайза»). У їхніх роботах відчутні творчі впливи українського класика – особливі технічні прийоми, вільний ритм оповіді, підпорядкованість образів природи загальній мистецькій концепції, проникливе розкриття внутрішнього світу людини. Варто також звернути увагу на те, як творчість Олександра Довженка оцінювали зарубіжні критики та якими були прояви вшанування його таланту у світі. Наприклад, французький дослідник Гу-Пеллетан, високо оцінюючи стрічку «Повість полум'яних літ», зараховував її до кола світових шедеврів – поруч із такими творами, як «Іліада», «Енеїда» та «Пісня про Роланда». Англійський кінокритик Пітер Стюард, у свою чергу, вважав Довженка одним із найвидатніших митців світового кіно [3].

Крім того, Олександр Довженко відіграв ключову роль у становленні нового покоління кінематографістів. Як викладач Всесоюзного державного

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

інституту кінематографії, він підготував багатьох майбутніх режисерів. Його педагогіка вирізнялася індивідуальним підходом до кожного студента та прагненням розкрити унікальний творчий потенціал. Він навчав не лише технічним аспектам мистецтва, а й формував розуміння кінематографу як потужного засобу ідейного та емоційного впливу.

Таким чином, ідейна спадщина Олександра Довженка залишається живою й сьогодні, надихаючи сучасних митців та режисерів у всьому світі. Його ім'я увіковічено у фестивалях, преміях і в діяльності Довженко-Центру в Києві, який зберігає та поширює його культурну спадщину. У світовій історії кіно він постає як один із найвидатніших майстрів кіномистецтва, а для України – як символ духовної стійкості й любові до рідної землі, що пронизувала всю його творчість [2].

Список використаних джерел

1. Ісаков А. В. О. Довженко та історія українського кінематографу. URL: <https://honmccm.com.ua/tsiamytmystetstvi-8/> (дата звернення: 23.11.2025).
2. Медвідь Н. О. О. Довженко і світ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2016. № 20, том 1. С. 32.

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Софія Німчук,
факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група

ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ Й КАНАДІ: СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Мова відіграє важливу роль в житті суспільства, оскільки вона слугує не тільки засобом спілкування, а й формує національну ідентичність народу, консолідує його. Саме через мову передаються традиції та культура, історичний досвід суспільства. З огляду на це перед кожною державою постає важливе завдання – сформувати власну мовну політику, яка визначатиме статус певної мови як державної та регулюватиме її використання в різних сферах суспільного життя.

Особливістю деяких держав є визначення офіційними кількох мов одночасно, на відміну від України, де встановлено єдину державну мову. У цьому контексті привертає увагу мовна політика Канади, що базується на принципі офіційної двомовності. Беручи до уваги вищезазначене, доцільним є порівняння державної мовної стратегії Канади та України.

Для кожної країни фундаментом мовного законодавства виступає мовний закон, який встановлює державну мову та мови національних меншин. У такий спосіб мовне законодавство стає провідним чинником, що сприяє формуванню демократії та гарантує реалізацію мовних прав громадян країни [1, с. 53]. Українська мова має статус єдиної державної мови в Україні, що закріплено в Законі України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Згідно з ним українська мова є обов'язковою для використання в публічних сферах суспільного життя, зокрема органами держави та місцевого самоврядування під час здійснення ними своїх повноважень. Водночас дія закону не поширюється на сферу приватного спілкування та здійснення релігійних обрядів, що забезпечує дотримання мовних прав етнічних спільнот [4]. Крім того, Закон України «Про національні меншини» у статті 6 гарантує їм право користуватися рідною мовою у публічних і приватних сферах життя [3]. Таке поєднання законодавчого захисту державної мови та забезпечення прав представників етнічних груп формує важливу особливість мовної політики України.

Ще одним важливим аспектом мовної політики України є акцент на забезпеченні національної безпеки та стійкості держави в умовах сучасних воєнних реалій. Реалізація положень Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» є критично важливою для згуртованості українського суспільства та протидії зовнішньому тиску, оскільки належне функціонування державної мови сприяє зміцненню державності, територіальної цілісності та національної ідентичності. У цих умовах українська мова виконує не лише комунікативну функцію, а й стає інструментом культурної самобутності, консолідації громадян та підтримки національної безпеки, що свідчить про її визначальне значення для державотворчих та суспільних процесів [1, с. 54].

Мовна політика Канади сформувалася під впливом історичної взаємодії англomовного та франкомовного населення. У країні закріплено принцип офіційної двомовності: англійська та французька мови мають рівний статус у державному управлінні та суспільному житті. Закон про офіційні мови (1969) гарантував громадянам право користуватися обома мовами в діяльності державних установ і сприяв захисту мовних прав. Особливість мовної політики Канади полягає в запровадженні мультикультуралізму як складової канадської ідентичності [2, с. 67].

Незважаючи на відмінності, можна знайти багато спільного між мовними ситуаціями України та Канади. Зокрема, статус французької мови в Канаді можна порівняти зі статусом української мови в Україні: обидві вони зазнавали обмежень та дискримінації. Франкомовне населення Канади довго боролось за можливість вільно користуватися своєю мовою, як і українці, які виборювали право на повноцінне функціонування української мови в усіх сферах свого життя протягом тривалого історичного часу. Ще однією схожістю є ризик витіснення однієї мови іншою, який існує як в Канаді, так і в Україні. У Канаді франкомовне населення поза Квебеком перебуває під впливом англomовної культури, *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

що поступово зменшує використання французької мови. В Україні існує нерівне співвідношення російськомовного та україномовного інформаційного та розважального продукту, що також створює ризики асиміляції. Водночас обидві країни забезпечують певні законодавчі гарантії для мовних меншин, що дозволяє підтримувати рідні мови та культурну різноманітність у межах державного інформаційного та соціокультурного простору [2, с.64–65].

Отже, досвід Канади та України щодо реалізації мовної політики показує, що мовне питання потребує дуже обережного і продуманого підходу. Збереження національної мови є важливим для підтримки мовної та культурної ідентичності народу. Водночас, забезпечуючи мовні права національних меншин, держава повинна не допустити послаблення позицій мови корінної нації, сприяючи її стабільному функціонуванню у всіх сферах суспільного життя, включно з державним управлінням, освітою, медіа та культурними інституціями, а також підтримуючи консолідацію національної ідентичності та зміцнення згуртованості суспільства.

Список використаних джерел

1. Євченко О. В. Правові засади мовної політики України в умовах воєнного стану. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Т. 1. Вип. 26. С. 52-55. URL: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.26.1.9> (дата звернення: 16.03.2026).
2. Міхнева С. І. Мовна політика України і Канади: порівняльний аналіз. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Соціологія і політичні науки*. 2014. Т. 19, Вип. 1(20). С. 63–71. URL: <http://heraldiss.onu.edu.ua/old/article/view/39385> (дата звернення: 16.03.2026).
3. Про національні меншини : Закон України від 25.06.1992 № 2494-XII, ст. 6. Верховна Рада України: офіційний вебпортал. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-12#Text> (дата звернення 16.03.2026).

4. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII. Верховна Рада України: офіційний вебпортал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 16.03.2026).

Науковий керівник: доц. Лисенко О. А.

Мілана Новікова,
факультет юстиції,
1 курс, 5 група

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МОВНОГО ПРОСТОРУ

Статус української мови як чинника національної ідентичності закріпленій в українській спільності на рівні історичної, культурної пам'яті та усталений багатовіковою боротьбою за її збереження. Фіксація статусу української мови як державної у ст. 10 Конституції України [1] засвідчує її значущість як компонента конституційного ладу на рівні з державними символами. Формуючи контури національної та громадянської ідентичності сучасної особистості, українська мова в сучасних умовах глобалізації, стрімкої цифровізації та безпрецедентних воєнних випробувань демонструє винятковий потенціал щодо резонування зі зрушеннями в політичному, культурному, правовому житті держави.

Їх віддзеркаленням слугує відкритість, динамічність і варіативність сучасного мовного простору, який позначений бурхливим процесом відродження лексичних скарбів минулого – актуалізацією «термінолексем *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

історико-культурного характеру, за якими постає самобутня історія народу» [2, с. 28]. «Ренесанс» лексичних традицій та словотворних інтенцій пов'язаний і з поверненням до фемінітивів, здавна поширених у побутовому мовленні та зафіксованих ще 1596 р. у словнику «Лексис» Л. Зизанія. Інституціоналізація фемінітивів (при їх стилістичній та нормативній варіативності) закріплена у новій редакції українського правопису 2019 р., що уможлиблює їх статус як елементів сучасної мовної політики держави, лексичних концентратів сучасних суспільних процесів та втілення мовних прав особистості.

Водночас надактивним є процес словотворення та впровадження новацій. Сутнісного значення у цьому процесі набуло «орозмовлення», що під дією екстралінгвальних та інтралінгвальних факторів, тенденції семантичної деривації [3] зумовлює новаційну мовну ситуацію. З одного боку, вона позначена рухливістю, мобільністю, комунікативною невимушеністю, з іншого – проблематичністю щодо формування нових горизонтів літературної мови та категоріально-понятійного конструктів мови науки.

Оновлення лексичних горизонтів української мови відбувається також під дією всеохопної диджиталізації, поширеністю цифрового формату комунікації, певної експансії штучного інтелекту та переміщення комунікативної активності особистості у віртуальний формат, який своєю чергою диктує власні мовні настанови. Їх неоднозначність увиразнюється у «блогосфері», яка слугує потужним інструментом сучасної комунікації в силу демократичності, загальної доступності, високого ступеня впливовості щодо формування нового мовного ландшафту. Характерна для нього пріоритетність сленгу потенційно містить загрозу порушення єдності національного мовного простору, різкої диференціації соціуму на субкультурні сегменти, втрати зв'язку, зокрема й аксіологічного, між поколіннями, проте водночас відбиває здатність мови оперативно віддзеркалювати суспільні реалії, апробувати іншомовні запозичення та

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

гучно адаптувати їх до власних мовних традицій.

Мобільно та гнучко реагуючи на болючі реалії сьогодення, українська мова наповнюється лексемами, які відбивають переоцінку цінностей та безумовну пріоритетність національного начала у лексичному просторі, пов'язаному з осмисленням варварської агресії та окупації.

Збереження балансу між унормованістю та творчою свободою є головним викликом сучасного мовного простору. Адже мова, що набуває багатовимірного розвитку та резонує з усіма реаліями буття української нації, віддзеркалює глибинні суспільні, політичні, правові, художні тощо процеси, є найпотужнішою гарантією її національної ідентичності.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон від 2 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Поліщук Н. Актуалізація термінної лексики в мові сучасної преси. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2020. Вип. 72. С. 25–34.
3. Стишов О. Оновлення сучасного українського лексикону. *Наукові записки Київського університету імені Бориса Гринченка*, 2010. № 1. С. 25–27. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/2326/1/O_Styschov_NZ_GI.pdf.

Науковий керівник: доц. Уманець О. В.

Златослава Онацька,
здобувач вищої освіти,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

ЕТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Базою академічної доброчесності в навчальному просторі є основні етичні концепції. Власне, за ст. 42 Закону України «Про освіту», академічна доброчесність і визначається як сукупність етичних принципів і правил, якими керуються учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів [1]. Однак виникає логічне питання, а чи здатна етика виконувати роль орієнтира, який буде допомагати запобігти таким порушенням?

Негативне ставлення до порушень доброчесності починається з розуміння, що етичні концепції – це не просто норми, а живі цінності, які формують довіру і повагу в колективі. У науковій літературі ці концепції розглядаються також як основа для студентів, які пишуть наукові роботи; викладачів, які оцінюють їх; дослідників, які займаються науковою творчістю. Саме за допомогою етичних принципів часто удається уникнути плагіату, фабрикації даних чи хабарництва, перетворити освіту на прозорий простір [3].

У Бухарестській декларації та рекомендаціях Ради Європи сформульовано такі етичні принципи-орієнтири, як: чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність і відвага [шин]. Про відвагу йдеться, коли, наприклад, здобувач вищої освіти обирає самостійно написати роботу, навіть якщо легше її списати. Довіра і повага стосується, до прикладу, викладача який об'єктивно оцінює та здобувача, який не боїться висловлювати власну думку. Стосовно справедливості та відповідальності – вони є основними «материнськими» принципами, без яких не варто навіть говорити про академічну доброчесність [3, с. 2].

Тобто, межа між дотриманням правил і академічною культурою полягає саме в тому, наскільки глибоко етичні концепції проникають у *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

повсякденне життя університету. Якщо здобувачі вищої освіти, викладачі, керівництво наслідують ці принципи, то доброчесність перестає бути обов'язком і стає рутиною навчального середовища [2].

Для того щоб розв'язати цю проблему і втілити її в життєдіяльності, варто запровадити регулярні тренінги з етики. Це дозволить уникнути конфліктів і перетворити етичні концепції на допоміжний інструмент для формування зрілої, відповідальної особистості. Отже, якщо щодня робити вибір на користь чесності та відповідальності, то врешті можна побудувати освітнє середовище, де довіра і повага будуть вважатися нормою, а не винятком.

Список використаних джерел

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page#Text> (дата звернення: 24.04.2026).

2. Академічна доброчесність залежить від усіх учасників освітнього процесу. *Освітній омбудсмен України*: веб-сайт. URL: <https://eo.gov.ua/akademichna-dobrochesnist-zalezhyt-vid-usikh-uchasnykiv-osvitnoho-protsesu/2021/04/30/> (дата звернення: 23.04.2026).

3. Шинкарук О. В. Академічна доброчесність: міжнародні етичні принципи в освіті і науці. *Інноваційна педагогіка*, 2023. В. 60 Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. С. 25–29. URL: <chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/60/4.pdf> (дата звернення: 24.04.2026).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Вікторія Подгорна,
факультет міжнародного та європейського права,
1 курс, 2 група

ЗНАЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ АРХИПА КУЇНДЖІ ДЛЯ СВІТОВОГО МИСТЕЦТВА

У сучасній мистецтвознавчій науці А. Куїнджі розглядається як центральна постать у процесі переосмислення імперської спадщини та відновлення української ідентичності в контексті глобального світового мистецтва. Протягом десятиліть його творча спадщина привласнювалася російською культурою. Однак, його роботи – це не просто зображення природи, а візуальні метафори свободи, незалежності, внутрішньої гідності людини та української нації. Саме тому, Архипа Куїнджі варто сприймати як українського художника – філантропа грецького походження із турецьким прізвищем – незвична характеристика як для митця середини ХІХ – початку ХХ століття з урахуванням тогочасних історичних реалій [5, с. 147].

Архип Іванович Куїнджі – відомий український художник грецького походження. Його життєвий шлях став прикладом розквіту талановитого митця з Маріуполя до вершин українського та світового визнання. Постать Куїнджі до сьогодні цікавить сучасних дослідників, які розглядають його роль у розвитку пейзажного живопису та становленні національного та світового образотворчого мистецтва. Своєю творчістю А. Куїнджі здійснив потужний вплив на пейзажний живопис, а завдяки українській тематиці багатьох своїх робіт познайомив світ з Україною.

Молодий художник неодноразово долав перешкоди на шляху до здійснення мрії, який розтягнувся на довгі 10 років і пролягав через Феодосію, Одесу і Таганрог. Неодноразові спроби вступити до Академії і постійна робота над вдосконаленням майстерності нарешті дали свої

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

результати і картина «Татарська сакля у Криму», що була представлена на академічній виставці 1868 року, здобула прихильні оцінки і стала поштовхом для майбутнього зльоту [1, с. 61].

Творчість А. Куїнджі є новаторською в галузі світлотіньових ефектів, колориту, передачі повітряного середовища й простору, що поставило його в один ряд із провідними європейськими майстрами другої половини XIX століття. На думку дослідників, саме завдяки захопленню фотографією в творчості художника проявилися складні маніпуляції з зображенням кольору, колірною спектра [4, с. 24]. Однією з найвідоміших картин стала «Українська ніч» (1876), яка також вплинула на подальшу творчість художника. Ця робота є композиційно цікавою, контрастною за кольором і українською за змістом. Завдяки техніці виконання, світлотіньовому вирішенню зображено не просто хутір при місячному світлі, а підкреслено красу українських пейзажів. Водночас вона стала однією з найбільш провокативних робіт художника [4, с. 24–25].

У статті О. Левицької «Намальоване море: мариністика в художній біографістиці про митців» підкреслюється значення морської тематики у творчості А. Куїнджі. Авторка зазначає, що мариністична тематика митця свідчать про його глибоку емоційну та духовну спорідненість з природою. Море безупинно манило його, щоразу показуючи себе в новому світлі, «немов небачене досі» [2, с. 275]. Завдяки цій особливості його творчість виходить за межі реалізму та набуває загальнолюдського змісту. А. Куїнджі розглядається не лише як представник українського пейзажу, але і як філософ світла і простору, чия творчість є частиною світового художнього модерну.

Не варто забувати про значення творчості А. Куїнджі як каталізатора художніх процесів у південному регіоні України. Митець захоплювався пейзажем, тому змальовування краєвидів саме Маріуполя є однією з головних тем у його творчості. Т. Молокова вважає, що завдяки Куїнджі Маріуполь став містом, де поєдналися європейські впливи й українська *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

духовна традиція. Художник активно матеріально заохочував талановиту молодь, тому заснував Конкурс видатних художніх досягнень, де у фонд заходу виділяв значні кошти, а найкращі художники-пейзажисти отримували фінансову допомогу [3, с. 55].

Отже, творчий доробок Архипа Івановича Куїнджі вирізняється багатозаровою ідентичністю, що органічно поєднує українські та загальноєвропейські культурні впливи. Він, попри складні тогочасні обставини й умови, зумів реалізуватися як видатний майстер і здобути широкого світового визнання.

Список використаних джерел

1. Батичко Г. І. Художники Маріуполя в мистецьких об'єднаннях. *Вісник маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія*. 2015. Вип. 10. С. 57–67 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_fks_2015_10_9.
2. Левицька О. С. Намальоване море: мариністика в художній біографістиці про митців. *Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика» (Таврія)*. 2025. С. 269–277.
3. Молокова Т. Г. Історико-культурологічна ретроспектива формування образотворчого мистецтва в Маріуполі *Вісник Маріупольського державного університету Серія: Філософія, культурологія, соціологія Збірник наукових праць*. 2022. Вип. 24. С. 53–58 URL: https://www.academia.edu/110728388/Vipusk_2022_Borishpol_S.
4. Турчак-Лазуренко Л. Творчість Архипа Куїнджі у контексті української та світової художньої культури. *Питання культурології*. 2023. С. 21–31. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.41.2023.276683>.
5. Хмельницька Л., Новородовська Н. Постать Архипа Куїнджі у контексті вивчення явища деколонізації української культури в умовах *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

позбавлення її імперської спадщини в ЗВО. *Український літопис*. 2025. Вип. 4. С. 144–150. <https://doi.org/10.31470/2786-8583-2024-4-144-150>.

Науковий керівник: доц. Лисенко О. А.

Марія Полумисна,
факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група

КУЛЬТУРНА І-ДУХОВНА СПАДЩИНА УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В КАНАДІ

Українська діаспора в Канаді є однією з найбільших у світі. Станом на 2025 рік її чисельність налічує 1.3 млн людей [3]. Протягом свого проживання в Канаді українці змогли реалізувати себе як незалежна структура з власними поглядами, ідеологією, культурними надбаннями, мовою, освітою, медіа тощо. Зберегти національну самобутність українці змогли завдяки своїй згуртованості, активності, підтримці один одного [1].

Говорячи про культурні надбання, можемо виокремити такі головні категорії напрямків діяльності: освіта, мова, мистецтво, науково-громадська діяльність.

Як стверджують дослідники, освіта в діаспорі була розгалуженою та добре розвиненою. Вивчення української мови та історії поширювалося і на заклади вищої освіти, зокрема в Саскачеванському, Манітобському, Оттавському та Торонтському університетах було створено окремі кафедри українознавства, слов'янських мов, дисципліни почали викладати українською мовою [2]. Під час навчання викладачі надавали студентам ту інформацію, яку СРСР намагався приховати від світу, *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

зокрема про штучний Голодомор (1932–1933 рр.), тиск на українську культуру, релігійні та політичні переслідування тощо.

Українцям було складно зберегти свою мову, оскільки, за словами М. Косташ, «канадський уряд жодним чином не сприяв безболісній інтеграції іммігрантів у канадське середовище, а навпаки, робив усе можливе для якнайшвидшої асиміляції новоприбульців» [5]. Авторка стверджує, що «процес розчинення українців у канадському соціумі супроводжувався нав'язливою англізацією, що призводило до поступової втрати материнської мови» [5]. Перші зразки літературних творів писалися українською мовою, але їх почали витіснити твори англійською мовою [4], що в результаті поставило питання збереження української мови на другий план і з часом фактично витіснило його.

Якщо збереження мови викликало труднощі, то у плані мистецтва українська діаспора виявилася більш згуртованою. Так, на території Канади функціонують галереї українського образотворчого мистецтва «Фокус», «Канадсько-Українська Мистецька Фундація» і галерея при Інституті св. Володимира, хор «Бандурист» при церкві св. Володимира, хор «Канада» у Вінніпезі, хори в народних домах Торонто і Монреалю [1]. Окрім того, в Канаді часто влаштовувалися фестивалі, присвячені різним важливим для українців подіям.

Також у Канаді активно розвивалася наукова та громадська діяльність. Було створено Канадське Наукове Товариство імені Тараса Шевченка і Канадську Українську Вільну Академію Наук, які займалися проведенням конференцій, різних заходів, виданням наукових часописів тощо. Одним із провідних меценатів, хто сприяв розвитку та збереженню української національної самобутності, був П. Яцик, завдяки фінансуванню якого проводилися дослідження, спрямовані на поширення правдивої інформації про Україну та українців.

Таким чином, українська діаспора за весь час свого існування змогла зберегти та поширити знання про українську культуру. Цьому сприяли

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

письменники, викладачі, культурні та громадські діячі, які переймалися долею української нації і піклувалися про її збереження та розвиток.

Список використаних джерел

1. Кондрашевська Ю. Національно-культурні здобутки українців Канади. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Історичні науки». 2015. Випуск 23. С. 204 – 208.
2. Недужко Ю. Освітньо-виховні аспекти діяльності української діаспори країн Заходу в контексті боротьби за державну незалежність України (середина 40-х – 80-ті роки ХХ ст.). URL: <http://www.history.org.ua/JournALL/xxx/12/26.pdf>.
3. Середюк О. У Канаді найбільша українська діаспора. *Platform*. 2025. URL: <https://ua-platform.com/u-kanadi-najbilsha-ukrainska-diaspora/>.
4. Шадріна Т. Українська діаспора в Канаді: мова «чужої» країни. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Вип. 2(36). 2016. С. 309–314.
5. Kostash M. *All of Baba's Children*. Edmonton: NeWest Press, 1992. 445 p.

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Марія Полумисна,

факультет слідчої та детективної діяльності,

1 курс, 1 група

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Тривалий час в українській юриспруденції функціонували терміни, притаманні Радянському Союзу, Російській Федерації. Але зміна реалій, ведення так званої гібридної війни, початок повномасштабної російсько-української війни створив виклики для появи нових юридичних термінів, зокрема у військовій юриспруденції. Постало питання появи відповідної термінології в українській правовій системі, що зможе чітко відобразити актуальні проблеми в сучасних воєнних обставинах в Україні. Тож це питання є на часі та потребує детального дослідження.

Мета – проаналізувати мовні аспекти розвитку військово-юридичної термінології під час повномасштабної російсько-української війни.

Військово-юридична термінологія забезпечує чітке та однозначне трактування правових норм, що регулюють військові відносини, відіграє класифікаційну й організаційну роль для понять, які актуалізуються у воєнних умовах [3]. До найважливіших функцій відносимо такі: комунікативна – забезпечення чіткого та однозначного розуміння терміна; інформативна – передання знань про військову справу; організаційна – сприяння організації військово-юридичної діяльності, розробці військової документації тощо; наукова – основа для проведення наукових розробок у військовій галузі [4]. Військова термінологія надзвичайно важлива для військової справи, оскільки забезпечує єдине розуміння військових понять, дієве управління військом тощо.

На сьогодні військово-юридична термінологія в Україні стикається з низкою проблем, що суттєво ускладнюють її застосування та можуть спричиняти правові колізії [3]. Деякі військові терміни є застарілими, у значенні інших відбуваються зміни, з'являються нові терміни у контексті ведення гібридної війни, кібервійни та інших, розробляються нові види зброї, змінюється тактика ведення бойових дій [1]. Наприклад, сьогодні з'явився новий рід військ, який є лише в Україні – Сили безпілотних систем, також відбулася реорганізація різних видів збройних сил, у

результаті чого продовжує з'являтися нова військова термінологія, притаманна саме українським реаліям.

Терміни формуються трьома основними способами: лексичним, семантичним і синтаксичним. Окрім того, термінологія пристосовується до викликів гібридної війни, у результаті чого виникають нові терміни, переоцінюються наявні та створюються оновлені терміносистеми. Але дефініція таких термінів не завжди може бути чіткою. Наприклад, терміни «комбатант», «цивільна особа», «військовий об'єкт» широко вживаються в українському суспільстві, проте у законодавстві визначення їх у повному обсязі не відповідає міжнародним стандартам та тлумаченням.

Варто зазначити, що новітні військові технології, тактики чи концепції не завжди мають прямі або чіткі відповідники в українській термінології. У таких випадках швидко ввести нове поняття до терміносистеми допомагає запозичення. Наприклад, терміни на кшталт «дрон-камікадзе», «FPV-дрон», «кібертероризм», «кіберінцидент» або «санкції» (як елемент гібридної війни) дозволяють оперативно охопити нові реалії. Хоча для деяких з них згодом можуть бути розроблені питомі аналоги, на початковому етапі запозичення виконує важливу функцію [3].

Прикладом одного з оновлених термінів в українському законодавстві стало словосполучення «придатний з обмеженнями» замість скасованого статусу «обмежено придатний». Це стосується особливостей мобілізації до війська людей з різними порушеннями здоров'я. Раніше люди з таким статусом повторно проходили ВЛК, а зараз після медогляду статус «придатний з обмеженнями» передбачає службу у певних підрозділах – адміністративних, логістичних, медичного забезпечення, зв'язку тощо [2].

Отже, після повномасштабного російського вторгнення мова юриспруденції України зазнала значних змін, з'явилися нові військові терміни, які затверджені на законодавчому рівні. Проте досі існують проблеми з тлумаченням іншомовних термінологічних одиниць, що

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

призводить до неточностей уживання та розбіжностей у використанні в міжнародному та національному законодавствах. Тому забезпечення повноцінного та якісного функціонування військової юридичної термінології має вирішальне значення для ефективності правової системи та міжнародної інтеграції України.

Список використаних джерел

1. Акульшина Н. Т. Сучасна військова термінологія: когнітивно-прагматичні виміри (на матеріалі перської, української та англійської мов) : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15. Київ, 2016. 353 с
2. Ладжинська Н. Нова процедура проходження ВЛК з 1 березня 2025 року. *Актум*. 2025. URL: <https://www.actum.com.ua/blog-3-1/nova-protsedura-prohodzhennja-vlk>
3. Лисенко О. А. Розвиток української військово-юридичної термінології в сучасних реаліях. *Вісник науки та освіти*. 2025. № 12 (42). С. 715-727.
4. Рябокінь Н. О., Ночовна Н. В., Дейнека А. А. Військовий термін та військова термінологія. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2025. С. 286–290.

Науковий керівник: доц. Лисенко О. А.

Аріна Помазан,
*факультет прокуратури,
1 курс, 11 група*

АНГЛІЦИЗМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ: ЗАГРОЗА ЧИ ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ?

У сучасному суспільстві англійська мова стає дедалі популярнішою для вивчення й поширеною серед молоді. Проте, актуальним наразі стає активне проникнення англіцизмів в українську мову шляхом запозичення через масову культуру, ІТ-сферу, медіа, рекламу, освіту та глобальні тренди. Багато українців користуються цими словами часто несвідомо, тому що вони короткі, зручні або просто немає точного відповідника в українській.

Англіцизми почали проникати в українську мову з початку ХІХ ст., але їхнє функціонування у нашій лексиці залишалось слабким до 1990-х рр., коли почалося повальне запозичення як слів без відповідних понять – у комп'ютерній термінології (шредер, оверхед, плоттер) і діловій лексиці (дефолт, маркетинг, дилер, офшор), так і заміщення українських слів англійськими для вираження позитивності або негативності, які відсутні у вихідному слові в приймаючій мові (пивна – паб, убивця – кілер). [3, с. 57]

Слова «дедлайн», «коворкінг» чи «скролити» вже не викликають подиву. Вони швидко заповнюють наш словник, витісняючи або не даючи шансу українським відповідникам. Тож що це: загроза чи інструмент удосконалення української мови?

Актуальність теми полягає в тому, що в умовах глобалізації та розвитку цифрових технологій українська мова активно поповнюється англіцизмами. Це викликає дискусію: чи сприяють такі запозичення розвитку української мови, чи становлять загрозу для її самобутності?

Основними способами продукування нових слів залишаються складання слів і афіксація. Останнім часом можна спостерігати інтенсивне утворення слів-гібридів, акронімів. Дуже конструктивною є конверсія, регресивна деривація, запозичення. Далеко не всі неологізми або неосеми реєструються сучасними словниками. Збагачення будь-якої мови відбувається постійно і різноманітними засобами, тому що кожна мова постійно змінюється і рухається в різних напрямках. Це явище

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

американський лінгвіст Е. Сапір охарактеризував як «дрейф» мови [2, с. 61].

Розглядаючи запозичену лексему, особливо важливо усвідомлювати її функціональну роль у мові. Як правило, вирізняють такі функції, як: номінативна – позначення нових понять, предметів, явищ; компресійна – творення компактних форм слів та виразів; дериваційна – творення нових слів; стилістична – кореляція назви з комунікативними умовами. Цілком зрозуміло, що найбільш поширена функція запозичення – це називання нового поняття чи предмета [1, с. 7].

Існує певна класифікація англіцизмів. Наприклад, їх можна класифікувати за різними критеріями: рівнем адаптації, типом запозичення та тематичними групами.

За рівнем адаптації:

– адаптовані англіцизми – слова, що зазнали фонетичних або граматичних змін відповідно до норм української мови. Наприклад, «менеджер» (від англ. manager), «маркетинг» (від англ. marketing);

– неадаптовані англіцизми – слова, які вживаються в оригінальній формі без змін. Це частіше трапляється в технічній або спеціалізованій лексиці: start-up, deadline, email [1, с. 8].

За типом запозичення

– лексичні запозичення – окремі слова, що перейшли в іншу мову: «файл», «кеш», «хештег»;

– фразеологічні запозичення – сталі вирази, запозичені разом зі значеннєвою структурою. Наприклад, вираз «мати сенс» калькує англійське to make sense;

– семантичні кальки – запозичення значення слова без запозичення форми. Наприклад, українське слово «миша» в комп'ютерному значенні повторює семантику англійського mouse.

За тематичними групами: технічні англіцизми («комп'ютер», «сервіс», «софт»), бізнес-англіцизми («офіс», «маркетинг», «бізнес»), медійні англіцизми («фолловер», «лайк», «контент») [1, с. 7].

Отже, можна зробити висновок, що корисними є ті англіцизми, які заповнюють лексичні прогалини або пройшли глибоку адаптацію. Проблемними ж є запозичення, які дублюють уже наявні українські слова або вживаються в неадаптованій формі без потреби.

Чи становлять англіцизми українській мові загрозу? По-перше, вони поступово витісняють питомі українські слова. Сьогодні замість «вигадка» чи «підробка» ми дедалі частіше чуємо «фейк», замість «подія» – «івент», а «відгук» – «фідбек». Коли мовець обирає іншомовну форму там, де існує точний український відповідник, мова збіднюється, а її самобутність зменшується.

По-друге, виникає проблема зрозумілості між різними групами носіїв. Люди, які не володіють англійською або не перебувають у молодіжному середовищі, часто не розуміють значення слів «краш», «хайп», «крінж», «фоловити». Це створює комунікативний бар'єр і розшарування суспільства.

По-третє, англіцизми часто з'являються не через реальну потребу, а через моду. У рекламі, блогах і навіть офіційних текстах інколи навмисно використовують запозичення, аби надати висловлюванню «сучасності». У результаті українська мова опиняється під тиском штучного англійського престижу. Отож англіцизми стають загрозою, коли використовуються невмотивовано, надмірно або замінюють уже наявні українські слова [2, с. 65].

Однак попри побоювання, англіцизми можуть відігравати позитивну роль у розвитку української мови. У багатьох випадках вони збагачують її та роблять більш сучасною. По-перше, допомагають заповнити лексичні прогалини, що виникають унаслідок появи нових понять: «стартап»,

«маркетинг», «стримінг», «контент». Раніше для цих явищ просто не існувало українських відповідників.

По-друге, англіцизми сприяють інтеграції України у світовий інформаційний і професійний простір. У міжнародних наукових, технічних та бізнес-комунікаціях англомова термінологія є загальноприйнятою. Це полегшує контакти та робить українських фахівців конкурентоспроможними.

По-третє, запозичення – природна частина історичного розвитку будь-якої мови. Українська мова століттями збагачувалася польськими, німецькими, французькими й латинськими словами. Англіцизми – лише новий етап цього процесу, що допомагає розширювати словниковий запас [3, с. 51].

Отже, англіцизми можуть бути як загрозою, так і користю для української мови. Надмірні запозичення здатні витіснити власні слова, але водночас вони допомагають називати нові явища й роблять мову сучасною та конкурентною. Головне, використовувати їх доречно та усвідомлено.

Список використаних джерел

1. Архипенко Л. М. Англіцизми в українській мові: причини, наслідки, перспективи запозичування. Харків : ХНЕУ ім. Кузнеця, 2021. С. 7–8 URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27225> (дата звернення: 12.12.2025).
2. Байбакова І. М., Байбаков К. В. Англіцизми в українських комп'ютерних програмах та мові професіоналів. Львів : НУ «Львівська політехніка», 2000. С. 60–65. URL <https://ena.lpnu.ua/items/11763cc0-676f-4c93-bd71-b4aa5bb11325> (дата звернення: 11.12.2025).
3. Мартинова Т. І., Кукушкін В. В. Англіцизми у сучасній українській мові. *Науковий вісник УжНУ*. 2023. С. 50–57. URL доступу:

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/3fa717f1-b54c-4422-9de6-8aa46aa8f20f>
(дата звернення: 12.12.2025).

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

Варвара Прібилова,
факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група

РЕГУЛЮВАННЯ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Проблема врегулювання мовної політики в Україні актуальна ще з часів Радянського Союзу, оскільки радянська влада активно насаджувала українському народові політику русифікації, що гальмувало розвиток української мови. Однак гостро питання функціонування української мови постало після здобуття незалежності.

На сьогодні, в умовах російського вторгнення, регулювання мовної політики значно актуалізувалося, адже мова є передусім інструментом формування національної ідентичності та забезпечення національної безпеки, що в умовах війни відіграє важливу роль [2, с.764].

Метою роботи є визначення особливостей регулювання мовної політики в умовах повномасштабного вторгнення, а також обґрунтування її важливості для державної безпеки.

Мовна політика в Україні формувалася поступово під впливом різних історичних та соціальних чинників. Одним із перших нормативно-правових актів, який визначив офіційний статус української мови як державної став Закон УРСР «Про мови в Українській РСР» 1989 року [5]. Із здобуттям незалежності українська мова була визнана державною, що було

закріплено передусім у Конституції України у статті 10. У 2010 році була прийнята «Концепція державної мовної політики» з метою подолання деформацій національного мовно-культурного та мовно-інформаційного простору, що було спричинено політикою русифікації. Відповідно до неї завдання мовної політики полягає у зміцненні пріоритету української мови на всій території України, захисті мовного простору в країні, сприянні єдності народу, а також утвердженні української мови на міжнародному рівні. З початком повномасштабного вторгнення значення цієї концепції значно посилюється, оскільки, мова відіграє не лише комунікативну роль, а й забезпечує національну безпеку держави, консолідацію українського суспільства та протидіє інформаційній агресії ворога [4].

Для забезпечення реалізації мовної політики у 2019 році було прийнято Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», який визначив українську мову державною та закріпив обов'язковість її використання на всій території України [3]. Важливість цього закону полягає в тому, що він визначив механізми регулювання застосування державної мови у різних сферах, однак на приватне та релігійне життя дія закону не поширюється, дозволяючи громадянам вільно обирати мову. Закон сприяв посиленню ролі державної мови та формуванню єдиного мовного простору [3].

З початком повномасштабного вторгнення мовна ситуація в Україні значно змінилася. З лютого 2022 року більшість українців почали активно переходити на українську мову та відмовлятися від мови окупанта. Це пов'язано не лише з політичними чинниками, а й зі зміною суспільної свідомості, українці усвідомили важливість мови для національної ідентичності [1, с. 116].

Російська влада вже тривалий час активно використовує російську мову для геополітичної експансії, поширюючи через неї політичний вплив та обґрунтовуючи свою агресію проти України. У цьому разі мова виступає як інструмент для реалізації російської ідеології. Росія

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

неодноразово проголошувала ідею захисту російськомовного населення, таким чином виправдовуючи своє втручання у внутрішню політику України. На противагу цьому українці активно використовують українську мову в усіх сферах життя, навіть за кордоном, показуючи росіянам, що українська мова є важливим елементом національної ідентичності та безпеки в країні. Активний розвиток використання національної мови показує прагнення населення до збереження власної державності [1, с. 108-109].

Для підтримки української мови по всій Україні діють безкоштовні гуртки, які надають свої послуги переселенцям, зокрема людям з Луганщини, Донеччини та Запоріжжя, що дозволяє їм підтримувати зв'язок з Україною та підвищувати рівень знань української мови. Мовні клуби проводять свої заняття як офлайн – у міських клубах та бібліотеках, так і онлайн, що дозволяє українцям вчити рідну мову навіть за кордоном або на окупованих територіях. Найпопулярнішими гуртками є ГО «Рух Єдині», ГО «ЗНОВУ», які допомагають подолати мовний бар'єр та адаптуватися в новому середовищі.

Отже, регулювання мовної політики в Україні в умовах війни відіграє ключову роль в державній політиці, забезпечуючи національну свідомість та національну безпеку держави. Повномасштабне вторгнення Російської Федерації значно вплинуло на мовну ситуації в країні, адже саме з лютого 2022 року більшість українців обрали для спілкування українську мову, посиливши її роль в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Безсмертна Н. Становище української мови під час російсько-української війни: правовий та лінгвоцидний аспекти. *Українознавство*. 2024. № 4 (93). С. 106–121.
2. Пивоваров В. М. Мовна політика у сфері національної безпеки та вираження національної ідентичності. *Міжнародна та національна Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. Дніпро : ДДУВС, 2023. С. 764–765.

3. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 01.03.2026).

4. Про Концепцію державної мовної політики : Указ Президента України від 15.02.2010 р. № 161/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161/2010/conv#o65> (дата звернення: 01.03.2026).

5. Про мови в Українській РСР : Закон від 28.10.1989 р. № 8312-XI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8312-11> (дата звернення: 01.03.2026).

Науковий керівник: доц. Лисенко О. А.

Варвара Прібилова,
факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група

ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА НА РОЗВИТОК СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

*Час великодушний і справедливий – він очищає пам'ять, знімає наклепи й
образи із засуджених, воскрешає забутих, судить неправедних*
Сергій Параджанов [1]

Сергій Йосипович Параджанов – безперечно, один із найвидатніших кінорежисерів ХХ століття, творчість якого вплинула не лише на радянську культуру, а й на світову культуру загалом. Постать відомого режисера безпосередньо пов'язана з фільмом «Тіні забутих предків», завдяки якому *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

про «українське поетичне кіно» дізнається увесь світ. Фільм «Тіні забутих предків» відкрив нову сторінку в українському та європейському кіномистецтві: він поєднав у собі етнографічні мотиви та міфологічний підхід, таким чином занурюючи глядача в культурну ідентичність через народні символи та мову.

Творчість вірменського режисера Сергія Параджанова має унікальний характер, адже у своїх роботах він створив неймовірний синтез двох культур: української та вірменської. Створюючи свої відомі картини, такі як «Тіні забутих предків», «Золоті руки», «Українська рапсодія», «Київські фрески» та багато інших, Сергій Параджанов розвивав українське кіно в умовах тоталітаризму радянської системи, яка перешкоджала розвитку української культури [2].

Найвідомішим фільмом Сергія Параджанова прийнято вважати «Тіні забутих предків», який отримав 39 міжнародних нагород та 28 призів на кінофестивалях. Прем'єра фільму стала сенсацією для всього світу, але варто зазначити, що вона мала не лише культурне підґрунтя, а й політичне, адже саме з прем'єрою фільму пов'язаний протест проти арештів української інтелігенції, який став першим у СРСР публічним спротивом політичним репресіям.

До створення стрічки «Тіні забутих предків» Сергій Параджанов підійшов із особливим ентузіазмом. Що й не дивно, адже під час перегляду фільму помітно наскільки чітко передано особливості життя українського народу. Ця автентичність пов'язана з бажанням режисера створити унікальну роботу: заради глибокого занурення в культуру Гуцульщини він особисто відправився у подорож до Карпат, де проживав серед місцевого населення, досліджуючи їхні традиції та обряди [1].

Значення творчості Сергія Параджанова для української культури неможливо переоцінити, оскільки своєю працею він показав наскільки багата наша культура традиціями та наголосив на тому, що вона є самостійною та могутньою.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Міжнародне визнання прийшло до Сергія Параджанова разом із його найвідомішим фільмом «Тіні забутих предків». Світова реакція на фільм була бурхливою: стрічка отримала багато нагород, а також особисте визнання від відомих режисерів Фелліні, Антоніоні, Куросава. Найяскравішим жестом поваги до митця став вчинок Анджей Вайда, який встав перед Параджановим на коліну та поцілував йому руку, висловлюючи таким чином свою вдячність за створення цього шедевра. Цей резонанс на світовому рівні показав, що новаторський підхід Сергія Параджанова вплинув не лише на радянський кінематограф, а й на світову режисуру загалом [3].

Справжнім переворотом у культурі став відхід Сергія Параджанова від традиційного викладу сюжету на користь поетичної мови в кіно. Його фільми неможливо розповісти словами, адже їхня справжня суть передається через композицію кадру, якому режисер надавав особливого значення. Параджанов довів, що фільм здатен передати справжню історію не лише через діалог, а й через побудову відповідного ракурсу, підбору гармонійних кольорів, написання музики, яка надає глядачеві ще більше емоцій. Це дозволило режисерам усього світу дослідити власні національні образи, які б вони могли втілити у своїй творчості як основу для створення нових картин [2].

Отже, вплив творчості Сергія Параджанова на розвиток української й світової культури загалом полягає у створенні нових форм у кіномистецтві, а також у затвердженні ідеї того, що митець є незалежним у своїй творчості, який здатен відкривати національну красу для всього світу. Його фільми досі є джерелом натхнення для сучасних режисерів, а також художників та навіть дизайнерів. Ім'я Сергія Параджанова у світовій культурі постає як символ творчої свободи, що не знає меж у часі.

Список використаних джерел

1. Дотик до людини-кіно: кінорежисер Сергій Параджанов Міська спеціалізована молодіжна бібліотека. URL: <https://msmb.org.ua/biblioressursi/bibliografiya/osobistosti/dotik-do-lyudini-kino-kinorezhiser-sergiy-paradzhanov/> (дата звернення: 23.11.2025).
2. Петренко Х. 101 рік від дня народження Сергія Параджанова: згадуємо легенду кінематографа. URL: <https://glavcom.ua/country/culture/100-rokiv-vid-dnja-narodzhennja-serhija-paradzhanova-zhadujemo-lehendu-kino-979227.html> (дата звернення: 23.11.2025).
3. Симоненко Є. А. Сергій Параджанов: особистість проти системи. *Вісник студентського наукового товариства*. ДонНУ ім. В. Стуса. 2021. Том 2, № 13. С. 59–62 URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/11205/11096> (дата звернення: 23.11.2025).

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Вікторія Пузанова,
факультет юстиції,
1 курс, 4 група

СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ВИЩА ОСВІТА: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Освіта завжди була показником інтелекту нації, культури та розвитку країни на міжнародному рівні. Також вона є дуже важливим кроком до працевлаштування, однак, є низка проблем, що роблять рівень безробіття в країні доволі високим.

Перш за все, існує певний снобізм вищої освіти і вважається, що вона є обов'язковою, а її відсутність може викликати упереджене ставлення щодо розумових здібностей людини. Одними із найпопулярніших спеціальностей є маркетинг, менеджмент, психологія, філологія і право. Більшість абітурієнтів подавалися на вступ саме за цим фахом. Тим самим створюється певний дефіцит спеціалістів технічного напрямку, які є дуже потрібними країні.

Наступною проблемою є те, що в Україні дисципліни, що викладаються, не відповідають європейським. Це ускладнює перспективу мобільності студентів між університетами України та ЄС, що могло б спростити працевлаштування молоді. Також треба звернути увагу на високий обсяг матеріалу для самостійного опрацювання. Це призводить до зниження рівня знань здобувачів вищої освіти. Понад 50-60% всього матеріалу має бути опрацьовані здобувачем [1, с.19–20]. Це також є вагомим чинником до наступної проблеми – зниження мотивації студентів. Мотивація відіграє важливу роль в освітньому процесі, а такі чинники, як високий обсяг матеріалу, значні самостійні роботи, не об'єктивне оцінювання та упереджене ставлення певних викладачів, тільки знижують мотивацію, а це, в свою чергу призводить до зниження якості засвоєння матеріалу.

Дуже важливою проблемою є освітня міграція. Українська молодь все масовіше виїжджає за кордон для отримання освітніх послуг і подальшого працевлаштування. Це призводить до проблеми молодіжного безробіття в Україні. Саме молодь (до 25 років) є найвразливішою на ринку праці. Через популярність окремих спеціальностей в Україні незбалансовано кількість здобувачів вищої освіти, які навчаються за певним фахом. Більшість (38%) навчаються в сфері соціальних наук, в той час як всього 13% навчаються за інженерним напрямом і ще менше студентів вчать природничі науки [2, с. 151–152].

Наразі сучасна українська освіта має свої мінуси, що демотивують молодь та спонукають їх виїжджати за кордон, що в свою чергу спричиняє високий рівень безробіття. Для подолання цих проблем суспільство має усвідомити важливість всіх професій, позбавитись моди на деякі спеціальності і, взагалі, упереджень щодо обов'язковості вищої освіти, вмотивовано обирати фах та бути готовими до дієвих реформ у сфері освіти.

Список використаних джерел

1. Денисенко М. П., Бреус С. В. Вища освіта в Україні: проблеми та перспективи. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2013. Вип. 33. С. 17–24.
2. Сиченко В. В., Шевченко О. О., Рибкіна С. О. Проблеми системи вищої освіти в Україні та шляхи їх вирішення в післявоєнний період. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. Т. 33(72). С. 149–155.

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

Євгенія Рудік,
факультет адвокатури,
1 курс, 1 група

ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Процес трансформації української культурної ідентичності в контексті євроінтеграційних процесів, що триває з моменту здобуття незалежності, значно активізувався та вийшов на якісно новий рівень

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

розвитку внаслідок повномасштабного вторгнення Росії. Війна каталізувала формування нової суспільно-політичної реальності, позначеної безпрецедентною консолідацією українців навколо єдиної національної ідеї та боротьби за демократичні цінності. Глибоке усвідомлення народом своєї національної самобутності та ідентичності в умовах війни стало ключовим елементом національної безпеки, стратегічною необхідністю для розуміння глибинних суспільних зрушень, прогнозування майбутніх траєкторій розвитку та формування ефективної державної політики.

Європейська інтеграція для України – насамперед цивілізаційний вибір і форма екзистенційного самозбереження [1], пряма відповідь на безпекові загрози з боку автократичної моделі Росії та водночас найбільш дієвий інструмент глибокої внутрішньої трансформації, що має на меті утвердження верховенства права та побудову стійких демократичних інституцій.

Трансформація культурної ідентичності відбувається під впливом конкретних інституційних механізмів та програм. Ключове значення має Угода про асоціацію між Україною та ЄС (2014 р.), яка передбачає глибоку інтеграцію в політичній, економічній, соціальній та культурній сферах [2], створює правову рамку для співпраці, гармонізації законодавства та реалізації спільних проєктів та відкриває шлях до єдиного культурного простору. У 2016 р Україна приєдналася найбільшій програмі ЄС із підтримки культурних, креативних та аудіовізуальних індустрій «Креативна Європа» [3]. Її компоненти – «Культура», «МЕДІА» та «Міжсекторальна співпраця» – мають на меті захист культурного розмаїття та підвищення конкурентоспроможності сектору та ґрунтуються на пріоритетах, як міжнародна мобільність, розвиток аудиторії, цифровізація та інклюзивність. Для України участь у програмі стала потужним інструментом для інтеграції культурних операторів у

європейські мережі, отримання фінансування, реалізації спільних проєктів та обміну досвідом.

Інтеграція в європейський освітній та науковий простір також є одним із ключових напрямів реформ, спрямованим на створення відповідної вимогам ЄС та сучасного ринку праці конкурентоспроможної системи освіти [4], адаптацію законодавства до вимог Болонського процесу, модернізацію освітніх програм, впровадження нових інтерактивних форм навчання та інформаційних технологій, інтеграцію українських вчених у світовий науковий простір. Реформи охоплюють усі рівні: від дошкільної освіти та «Нової української школи» до вищої та професійної освіти.

Вплив євроінтеграційних процесів наочно простежується як на рівні суспільної свідомості, так і в конкретних проявах культурного життя. Так, сучасний український кінематограф, декларуючи європейські та національні наративи, стає визнаною частиною світового фестивального простору. Ознакою глобалізації та інтеграції в європейський простір є зростання попиту на літературу іноземними мовами. Активізацію українського видавничого сектору на європейському книжковому ринку закарбувала зокрема участь України у Франкфуртському книжковому ярмарку. Маркований позиціонуванням української літератури як невід'ємної частини європейської культурної мапи – національний стенд України на ярмарку мав гасло «Filling in» («Доповнення»), що стало втіленням культурної дипломатії та протидії російським наративам, навіть в умовах присутності там підсанкційних російських видавництв.

Отже, європейський вектор для України це не лише зовнішньополітичний курс, а і фундаментальний інструмент цивілізаційного самоствердження. Інтеграція культурних індустрій, модернізація освітніх стандартів та цифровізація вже є не просто адаптацією, вона є органічним етапом розвитку. У цьому процесі українська культура не розчиняється, а навпаки – посилює свою суб'єктність. Таким чином, сильна, свідома та модернізована національна *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

ідентичність стає головною запорукою не лише успішної інтеграції, але й самої стійкості та майбутнього української держави.

Список використаних джерел

1. Рябчук М. Ю. Долання амбівалентності: Дихотомії української ідентичності. Київ : КІС, 2019. 256 с.

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 12.12.2025).

3. Угода між Україною та Європою про участь України у програмі «Креативна Європа» (2021–2027). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-21#Text (дата звернення: 12.12.2025).

4. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 12.12.2025).

Науковий керівник: доц. Уманець О. В.

***Катерина Рудницька,**
факультет прокуратури,
3 курс, 8 група*

МОРАЛЬНА АВТОНОМІЯ ГЕРОЯ У ВОЄННІЙ ПРОЗІ ХХІ СТОЛІТТЯ: АНАЛІЗ ЗБІРКИ АРТЕМА ЧЕХА «ТОЧКА НУЛЬ»

Воєнна проза ХХІ століття в українській літературі отримала нових сенсів після початку збройної агресії на Сході України у 2014 році. Одним із найяскравіших зразків цього напрямку стала збірка Артема Чеха «Точка нуль» (2017), що є документальною прозою про десять місяців служби автора у лавах ЗСУ в 2015-2016 роках. Твір має низку престижних нагород, зокрема премію імені Джозефа Конрада-Коженювського (2019) та премію ЛітАкцент (2017). Актуальність дослідження моральної автономії героя зумовлена специфікою екзистенційної ситуації, в якій опиняється людина на війні – в умовах, де традиційні моральні координати розмиваються, а особистість змушена самотійно визначати межі припустимого [2].

Моральна автономія, за І. Кантом, становить здатність суб'єкта до самовизначення на основі власного законодавства, керуючись об'єктивними та універсальними правилами поведінки, зумовленими розумом, а не зовнішнім примусом чи емоціями. У контексті воєнної дійсності проблема набуває особливої гостроти, адже військовослужбовець перебуває у стані подвійної детермінованості: з одного боку підпорядкований жорсткій ієрархічній системі, з іншого – залишається моральним суб'єктом, що несе персональну відповідальність за власні вчинки.

Назва збірки є ключовою метафорою трансформативного досвіду війни. Автор пояснює поняття як «межу, якій передують безглузда лузга омани й за якою починається звільнення від думок, почуттів, бажань». Парадоксально, але саме екстремальні умови війни стають для героя простором обнулення соціальних масок і нав'язаних ззовні моральних імперативів. Війна постає не як арена героїзму чи виконання патріотичного обов'язку, а як екзистенційна ситуація радикального самопізнання [3].

Герой «Точки нуль» – не традиційний воїн, а рефлексуючий інтелектуал, киянин, мобілізований до армії. Чех свідомо відмовляється від героїчної риторики, наголошуючи на буденності військового досвіду: «Солдатам війна не цікава, ще менше вона їм потрібна». Така позиція принципово відрізняється від патетичної воєнної прози попередніх епох і

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

відкриває простір для дослідження моральної автономії у стані вимушеної гетерономії – підпорядкування зовнішній необхідності військової служби. Герой усвідомлює абсурдність війни і водночас неминучість власної присутності [1].

Одним із ключових вимірів моральної автономії у збірці є збереження здатності до співчуття і людяності в умовах дегуманізації. Військова машина прагне зруйнувати індивідуальність, перетворити людину на функціонального виконавця наказів. Проте герой Чеха систематично опирається тенденції через увагу до деталей, фіксацію повсякденних спостережень, збереження чутливості до краси природи і тепла міжлюдських контактів. В оповіданні «У нашу річницю десь на Донбасі», герой переживає річницю весілля, перебуваючи на передовій. Здатність пам'ятати про особисте життя, зберігати емоційний зв'язок із близькими стає формою опору тотальності війни [4].

Моральна автономія у збірці проявляється через відмову від спрощених дихотомій «свій-чужий», «добро-зло». Герой не демонізує ворога, не вдається до пропагандистських кліше. Натомість він фіксує складність моральних виборів, неоднозначність ситуацій, в яких опиняються учасники конфлікту. Такий підхід не означає морального релятивізму, а радше свідчить про відповідальне ставлення до судження, небажання спрощувати реальність до зручних схем. Герой зберігає здатність до критичного мислення, не підпадає під тиск колективної істерії. Структура збірки, що складається з коротких оповідань-фрагментів, відображає специфіку фронтового досвіду – розірваність, відсутність єдиного наративу. Кожне оповідання становить окремий епізод, окрему ситуацію морального вибору. Фрагментарність працює як художній прийом, що відтворює психологічний стан людини на війні, де час перестає бути лінійним. Герой перебуває у стані перманентного «тут і тепер», що змушує його щоразу заново визначати моральні координати без опори на стійкі норми.

Особливої уваги заслуговує мова збірки. Чех свідомо уникає героїзуючої риторики, патетики, мілітаристської лексики. Його оповідь суха, стримана, часом іронічна, позбавлена зайвих емоцій. Інтонаційна аскетичність відповідає етичній настанові героя – говорити правду без прикрас, без самооправдання, без спроб надати власному досвіду героїчного значення. Мовна стриманість стає формою моральної чесності, відмови від маніпулятивних стратегій. Герой не претендує на роль моралізатора, він просто фіксує власні спостереження і рефлексії. Важливим аспектом моральної автономії є здатність героя зберігати ідентичність, не розчинятися у колективі. Військова організація прагне уніфікувати індивідів, перетворити їх на взаємозамінні елементи системи. Проте герой Чеха залишається собою – письменником, спостерігачем, рефлексуючою свідомістю. Сам акт письма, ведення щоденникових записів стає формою самозбереження, підтвердження власного існування як автономного суб'єкта. Письмо є практикою свободи, де герой може бути собою [2].

Збірка Чеха демонструє, що моральна автономія не означає егоїстичного індивідуалізму чи відмови від солідарності. Навпаки, автентична моральність передбачає відповідальність перед іншими, здатність до емпатії, готовність підтримати побратима. Герой переживає глибоку емоційну прив'язаність до своїх однополчан, відчуває відповідальність за їхні життя. Проте така відповідальність не нав'язана ззовні, не продиктована ідеологією – вона народжується з безпосереднього досвіду спільного буття в екстремальних умовах.

Особливо цікавою виглядає трансформація ставлення героя до власного тіла. Війна перетворює тіло на об'єкт маніпуляцій, на інструмент виконання завдань. Проте герой не дозволяє редукувати себе до чистої тілесності. Він зберігає усвідомлення себе як цілісної особистості, де тіло становить невід'ємну частину людського буття. Увага до фізичних відчуттів

– втоми, голоду, болю – не послаблює моральну автономію, а навпаки, робить конкретною і життєвою.

Важливим виміром моральної автономії виступає здатність до самокритики, до визнання власних помилок і слабкостей. Герой Чеха не ідеалізує себе, не приховує своїх страхів, сумнівів, моментів морального компромісу. Така чесність перед собою і читачем свідчить про зрілу моральну свідомість, що не потребує самооприділення чи героїчних масок. Автентичність передбачає прийняття власної вразливості, визнання того, що моральна досконалість недосяжна, але прагнення до неї залишається орієнтиром.

Збірка демонструє, що війна є простором не тільки деградації і дегуманізації, але й парадоксального морального зростання. Екстремальні умови можуть актуалізувати глибинні моральні ресурси особистості, спонукати до більшої чесності, відповідальності, усвідомленості. Однак автор не романтизує війну, а послідовно підкреслює її руйнівний характер, нездатність вирішити будь-які проблеми. Моральне зростання героя відбувається всупереч війні, а не завдяки їй, воно є результатом внутрішньої роботи особистості, що відмовляється капітулювати перед обставинами.

Проблема моральної автономії у воєнній прозі Чеха виходить за межі суто літературного дискурсу і набуває ширшого культурного значення. Збірка ставить фундаментальні питання про природу моральності, можливість зберегти людяність в нелюдських умовах, межі особистої відповідальності у ситуаціях примусу. Подібні питання актуальні не тільки для розуміння воєнного досвіду, але й для осмислення природи моральної суб'єктності взагалі.

Збірка «Точка нуль» Артема Чеха є значним внеском у розвиток української воєнної прози XXI століття. Вона пропонує новий погляд на війну – не як на епічну боротьбу добра зі злом, а як на екзистенційну ситуацію, що вимагає від людини граничної моральної чесності і самосвідомості. Моральна автономія героя проявляється не у героїчних вчинках, а у *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

здатності зберігати людяність, критичне мислення, емпатію. Така модель моральної суб'єктності, що поєднує індивідуальну свободу з відповідальністю перед іншими, особисту автентичність з солідарністю, може стати орієнтиром для розуміння етичних викликів сучасності.

Список використаних джерел

1. Автономія і гетерономія. Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/Автономія_і_гетерономія (дата звернення: 10.11.2025).
2. Баблюян З. «Точка нуль» Чеха: книжка, що розвертає обличчям до нас самих. *Читомо*. 27.11.2019. URL: <https://chytomo.com/tochka-nul-cheha-knyzhka-shcho-rozvertaie-oblychchiam-do-nas-samykh/> (дата звернення: 10.11.2025).
3. Головченко Н. Жанр колективного літопису в сучасній українській літературі (на прикладі проекту О. Забужко «Літопис самовидців: Дев'ять місяців українського спротиву»). Н. Головченко. Укр. л-ра в загальноосв. шк., 2015. № 2. С. 56–60.
4. Колінько О. П. Нон-фікшн як особливий феномен сучасної белетристики / О.П. Колінько. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2016. № 24. Т. 2. С. 74–77.
5. Моральна автономія. Професійна етика. URL: <http://pe.ptngu.com/05.html> (дата звернення: 10.11.2025).
6. Чех А. Точка нуль: збірка есеїв. Харків: Віват, 2017. 224 с.

Науковий керівник: доц. Лисенко О. А.

Аліна Скаб'як,
факультет слідчої та детективної діяльності,
1 курс, 1 група

УКРАЇНІЗАЦІЯ ЄВРОПИ: МИСТЕЦЬКИЙ ОБМІН ПІСЛЯ 2022 РОКУ

Після початку війни у 2022 році Україна опинилася у центрі уваги всього світу. Якщо раніше її часто сприймали лише як частину пострадянського простору, то тепер почали бачити як незалежну країну, що має цікаву культуру та людей, які вміють творити навіть у найважчі часи. У той же час українці почали відкривати для себе європейські традиції, спосіб життя і погляди. Так з'явився справжній культурний обмін, який об'єднує людей набагато сильніше, ніж політика.

У багатьох містах Європи проходять дні української культури, а саме: концерти, виставки, фестивалі. Наприклад, у Берліні, Відні, Парижі, Празі можна побачити виступи наших митців («ДахаБраха», «Go_A», «Onuka» та ін.). ЇЇ заходи стали символом сучасної України: сміливої, оригінальної, відкритої до світу. Завдяки популяризації української музики, європейські гурти та співаки почали підтримувати Україну, порушувати питання війни та виконувати кавери на популярні українські пісні. Наприклад, Ден Рейнольдс, американський співак та соліст гурту Imagine Dragons, в рамках свого виступу в Італії під час виконання пісні «Believer» взяв жовто-блакитний прапор та пройшовся з ним сценою, вкотре продемонструвавши свою підтримку Україні. Також до другої річниці повномасштабного вторгнення РФ в Україну група німецьких музикантів створила спільний кавер на легендарну пісню «Обійми» гурту «Океан Ельзи». У проєкті взяли участь 15 незалежних виконавців із Німеччини, які виконали композицію українською мовою. Пісня, знайома кожному українцю як щира сповідь про біль і надію під час війни, отримала нове звучання для європейської аудиторії. Вона привернула міжнародну увагу, коли гурт Coldplay виконав «Обійми» разом з українським вуличним музикантом під час концерту у Варшаві [2].

Українські письменники теж стали більше відомими за кордоном. Книги Сергія Жадана, Оксани Забужко, Андрія Куркова перекладають *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

різними мовами, а самі письменники беруть участь у літературних фестивалях. Наприклад, у 2023 у місті Франкфурт (Німеччина) на книжковому ярмарку стенд з українськими книжками став одним із найбільш відвідуваних.

Став популярним і український кінематограф, зокрема документальні стрічки. Наприклад, «20 днів у Маріуполі», «Памфір», «Залізні метелики» демонструвалися на фестивалях у Каннах, Берліні, Венеції. Вони допомагають людям зрозуміти, що переживає Україна, відчувати наш біль та не піддаватися під вплив російської пропаганди [1].

Європейський культурний досвід теж впливає на українців – пунктуальність, екологічність, толерантність, повага до закону, любов до своєї історії. Багато українців перейняли звичку пити каву «to go», сортувати сміття, відвідувати заходи просто неба, наприклад, «Atlas Weekend» або «Faine Misto», які дуже схожі на європейські музичні фести. Також дедалі більше кафе роблять vegan або eco-friendly меню, що теж є типовим для Європи.

У сфері освіти та культури вплив Європи ще сильніший. Молодь активно бере участь у програмах Erasmus+, навчається в Польщі, Чехії, Німеччині, а потім повертається з новими ідеями. Наприклад, багато українських викладачів зараз переймають європейський підхід до навчання – більше практики та вільні дискусії на парах [3].

Отже, українці реально стають частиною європейського культурного простору – вчаться цінувати свободу, порядок, повагу до людей і довкілля. Україна поступово змінюється, і ці зміни видно в усьому: у музиці, освіті, спілкуванні, навіть у проведенні дозвілля.

Список використаних джерел

1. Культурна політика України: національна модель у європейському контексті : аналіт. доп. / С. І. Здіорук, О. М. Литвиненко, О. П. Розумна ; за ред. С. І. Здіорука. Київ : НІСД, 2012. 64 с. URL: [*Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*](#)

https://www.niss.gov.ua/sites/default/files/2012-08/Kul_tura2012-6090f.pdf

(дата звернення: 19.11.2025).

2. 15 für UA : офіційний сайт музичного проєкту. / відп. за контент С. Гордєєв. URL: <https://15fuerua.de/> (дата звернення: 17.11.2025).

3. Петришин О. В., Кагановська Т. Є., Передерій О. С. Трансформація в Україні правової культури суспільства під впливом процесів європейської інтеграції : аналітична стаття. Нац. акад. пр. наук України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Харків. Харків : НАН України, 2022. С. 89–107. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/petryshyn_o._v._transformaciya_v_ukrayini_pravovoyi_kultury_suspilstva_pid_vplyvom_procesiv_yevropeyskoyi_integraciyi_2022.pdf (дата звернення: 25.11.2025).

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Уляна Смолянiнова,

факультет права та економічної безпеки,

1 курс, 1 група

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В УКРАЇНІ

Сучасний етап розбудови української державності визначає мовне питання не лише як культурний, а й як фундаментальний правовий чинник. Державна мова виступає ключовим інструментом забезпечення цілісності конституційного ладу та формування єдиного правового простору. Фундаментом цієї системи є конституційний статус української мови (ст. 10 Конституції України) [1], що є нормою прямої дії та зумовлює її обов'язковість у сферах публічної влади.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Аналізуючи рішення Конституційного Суду України, доходимо висновку, що мовна ідентичність є невід'ємною частиною державного суверенітету. Будь-яка юридична двозначність у цій сфері може спровокувати правовий хаос, що в умовах сьогодення є прямим ризиком для національної безпеки.

Варто зазначити, що Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» став тим правовим механізмом, який надав практичного змісту конституційним нормам, чітко розмежувавши публічне та приватне спілкування [2].

У межах цього регулювання вбачається особлива цінність у запровадженні стандартів мовної компетенції для державних службовців. Оскільки їхня діяльність безпосередньо пов'язана з підготовкою нормативно-правових актів, навіть незначна лінгвістична помилка чи використання неточного терміна може призвести до деформації змісту правової норми. Зробити державну службу справді професійною неможливо, якщо службовець не володіє державною мовою, адже це є запорукою якісної комунікації між державою та громадянином.

Юридична точність у судах є критично важливою, оскільки єдина державна мова в документах допомагає уникати помилок та забезпечує однакове розуміння закону всіма учасниками. Дотримання мовних правил у суді – це гарантія того, що кожна людина зможе захистити свої права та отримати справедливе й зрозуміле рішення.

Отже, законодавство про державну мову – це не просто правила, а важлива частина професійної діяльності юристів. Від того, наскільки точно ми використовуємо українську мову в судах чи документах, залежить справедливість і те, чи правильно нас зрозуміють люди. Важливо не лише знати ці закони, а й постійно вдосконалювати свою мовну грамотність.

Список використаних джерел

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 13.04.2026).

2. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 14.04.2026).

Науковий керівник: доц. Шумейко О А.

Софія Сокур,

факультет адвокатури,

1 курс, 3 група

КОМУНІКАТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ ЧИ МОДА: АНГЛІЦИЗМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

В умовах глобалізації, стрімкого розвитку цифрових технологій та активного входження України у світовий інформаційний простір, спостерігається інтенсивне запозичення англіцизмів до сучасної української мови. Ці запозичення пронизують усі аспекти суспільного життя, охоплюючи такі сфери, як економіка, бізнес, інформаційні технології, медіа, молодіжна субкультура, освіта, спорт та повсякденне спілкування. Тому сьогодні англійська мова має статус, який можна порівняти зі статусом латинської мови в добу Середньовіччя та французької мови у XVIII столітті [1, с. 5].

Вивчаючи запозичені слова, важливо усвідомлювати їхню функцію в мові. Основні функції включають: називання нового (номінативна),
Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

стиснення інформації (компресійна), створення нових слів (дериваційна) та зв'язок з контекстом (стилістична) [1, с. 7]. Англіцизми проникають в українську мову переважно тому, що для нових понять, дій та процесів, які виникли та отримали назви в англійській, в українській ще немає відповідних слів [2, с. 126].

Необхідно визнати, що існує проблема, коли запозичення, що подаються як нововведення, насправді не є необхідними. Іншомовні слова можуть ускладнювати мову, додаючи зайві лексичні одиниці. Вони можуть витіснити або замінювати вже наявні в українській мові слова, які є загальноживаними та добре засвоєними, або ж давно освоєні запозичення, які вже пройшли перевірку тривалою мовною практикою. Прикладом такого явища є запозичення слів виключно через їхній «престиж» або через модні тенденції, пов'язані з популярними мовами [3, с. 8].

Окремо варто відзначити роль англіцизмів у формуванні сучасного українського молодіжного сленгу. Під впливом масової культури, популярних медіа та західної моделі способу життя англійські запозичення активно інтегруються в неформальне мовлення молоді, виконуючи переважно експресивну та ідентифікаційну функції [4, с. 39].

Отже, спираючись на викладену інформацію, слід усвідомлювати що запозичення – це природний, неминучий та необхідний процес поповнення лексичної системи новими словами, який є характерний для всіх мов без виключення. Їхній вплив на сучасну українську мову має як позитивні, так і потенційно негативні наслідки: вони збагачують словниковий запас, допомагають швидко називати нові явища, полегшують професійну та міжкультурну комунікацію. Водночас надмірне захоплення іншомовними словами може поступово витіснити українську лексику, ускладнювати мовлення та послаблювати мовну самобутність. Тому саме від усвідомленого мовного вибору носіїв залежить, чи стануть

англіцизми інструментом розвитку мови, чи перетворяться лише на модну, але не завжди виправдану тенденцію.

Список використаних джерел

1. Архипенко Л. М. Англiцизми в українській мові: причини, наслідки, перспективи запозичування. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32 (71), № 5, ч. 1. С. 1–6.
2. Павелків К. Вплив англiцизмів на сучасну українську мову. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2023. Вип. 63, ч. 2. С. 135–140. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-2-21>.
3. Архипенко Л. М. Англiомовна лексика в сучасних українських медіа (про функції англiомовних запозичень). *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022.
4. Баган М. П. Англiзація сучасного українськомовного комунікативного простору. *Українська мова*. 2020. № 1. С. 83–92.

Науковий керівник: доц. Слюсаренко Т. О.

Ян Стеценко,

здобувач вищої освіти,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: МЕЖА МІЖ ДОПОМІЖНИМ ІНСТРУМЕНТОМ І ПЛАГІАТОМ

Стрімке впровадження генеративних систем штучного інтелекту (ШІ) у дослідницькій та навчальній сферах спричинило чимало законодавчих, етичних та інституційних проблем. Наприклад, питання традиційного *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

авторського права та нових ідей регулюється законом України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон) [1]. Результати ж, отримані за допомогою алгоритмічної праці, вважаються «...неоригінальними об'єктами, створеними комп'ютерною програмою» і є особливим видом права (*sui generis*) відповідно до ст. 33 Закону. Це породжує фундаментальний правовий конфлікт: оскільки текст, який не походить від людини не є «твором» у класичному сенсі. До того ж, представлення такого тексту як власного інтелектуального продукту, є порушенням принципів академічної доброчесності, тоді як В. Цомра, С. Корільчук та Д. Оленюк наголошують, що розв'язання конкретних проблем, пов'язаних із використання ШІ через загальні принципи цивільного права, більше не має сенсу [3, с. 45]. Унаслідок такого інституційного вакууму формується усвідомлення того, що вищі навчальні заклади та уряд не мають спільного та єдиного стандарту доказів, щоб довести, що текст створено ШІ. Це створює нагальну потребу застосування нових методів верифікації. Як і сканування підроблених державних документів або виявлення дезінформації, ідентифікація тексту ШІ залучає специфічні OSINT-аналізи; пошук характерних лінгвістичних ознак, синтаксичних аномалій, суперечностей (так званих «галюцинацій» ШІ) та перевірку фактичних основ [2, с. 395]. Відсутність методології та програмних інструментів робить об'єктивну оцінку оригінальності суб'єктивним судженням екзаменатора, що є неприпустимим.

ШІ як допомога у зборі даних, розробці структури матеріалу або початковому OSINT-аналізі є прийнятним додатковим кроком. Однак, створення готових висновків і їх запозичення є не доброчесним як у науці, так і в професійній діяльності. Для розв'язання означеної проблеми університетам, науковим установам слід упровадити прозорі протоколи з чіткою класифікацією використання ШІ. Найкращою моделлю є так званий «світлофор»: зелена зона – дозволено використання ШІ як технічного асистента, що стосується автоматизації перекладу, перевірки орфографії

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

та граматики, а також збору і початкового структурування великих масивів відкритих даних, OSINT та підготовки бібліографічних списків); жовта зона – потребує нагляду (генеративні моделі для мозкового штурму, побудови структури звіту або плану, пошуку контраргументів); червона зона (тобто заборонено/плагіат – дозволити алгоритму написати аналітичну частину тексту, придумати важливі юридичні інтерпретації шляхом синтезу інсайтів і представлення тексту, створеного як власної ідеї). На основі наведеного, межа є тим місцем, де закінчується технічна оптимізація рутинних процесів і починається інтелектуальна заміна оригінального автора алгоритмом [2 с. 400].

Важливою є й обов'язкова декларація (маркування) використання ШІ, яку слід запровадити, щоб легалізувати його як інструмент, коли статус «секретної допомоги» скасовується. Для будь-якої дослідницької або аналітичної роботи нейронні мережі повинні бути включені як регулярна частина методологічного розділу. Це повинно мати конкретні терміни, такі як: указування, з яким конкретним пристроєм здійснювалася робота та конкретних деталей щодо завдань, поставлених перед алгоритмом – повинні бути чітко визначені «ШІ використовувався для стилістичної корекції тексту» або «алгоритм використовувався для пошуку невідповідностей у законодавчій базі». Важливо, щоб список ключових запитів (підказок) також був у додатку, що стане кроком до прозорості процесу. Цей метод скасовує припущення стосовно приховування і пов'язує генеративний ШІ з основним спеціалізованим програмним забезпеченням (наприклад, програми статистичного аналізу) [2, с. 399].

Крім того, необхідно затвердити єдині стандарти доказів та алгоритмів ідентифікації, адже сучасні детектори тексту ШІ мають високий рівень помилкових спрацьовувань. Не можна використовувати «відсоток машини» як єдиний доказ науково та юридично обґрунтованого плагіату. Щоб надати юридичного обґрунтування звинуваченням, потрібно затвердити повну процедуру доказів, що містить: технічний аналіз

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

(перегляд метаданих електронного документа, наприклад, якщо 15-сторінковий текст «написаний» в одному місці в документі за 3 хвилини без жодного збереження (або чернетки) – це є об'єктивним доказом копіювання тексту, а не просто його генерації); лінгвістично-фактичне виявлення маркерів ШІ, таких як шаблонні вступні конструкції, неприродний синтаксис і надмірне узагальнення, пошук фактологічних «галюцинацій» (визнання про існування або неіснування судових рішень, фіктивних наказів і фіктивних авторів), що є беззаперечним доказом відсутності авторського контролю; процес захисту (упередженість екзаменатора усувається на обов'язковій стадії захисту [3, с. 50]. Якщо є підозра, автор повинен мати можливість надати робочі матеріали (чернетки) або пройти усне інтерв'ю з комісією, щоб перевірити рівень розуміння тексту, який був написаний).

Список використаних джерел

1. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 23.04.2026).
2. Ніколенко К. В., Протас О. Л., Ярмоленко Т. А. Використання інноваційних технологій ШІ в освітніх закладах України: перспективи забезпечення доброчесності. *Наукові записки. Серія: Право*. 2023. Вип. 12 (30). С. 393–406. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/5931/5964> (дата звернення: 23.04.2026).
3. Цьомра В. Ю., Корільчук С. Т., Оленюк Д. О. Правові засади регулювання штучного інтелекту в Україні. *Адміністративне право і процес*. 2025. № 2. С. 45–52. URL: <https://applaw.net/index.php/journal/article/view/856/717> (дата звернення: 23.04.2026).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Дарина Талашко,
факультет адвокатури,
1 курс, 1 група

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ КОД: ВІД ЛОКАЛЬНОГО ДОСВІДУ ДО ГЛОБАЛЬНОГО ДІАЛОГУ

Формуючись на перехресті культурних впливів, художня творчість української нації, з одного боку, витончено поєднувала запозичене із унікальними рисами самобутності, символічності, сакральності. З іншого боку – десятиліття ізоляції за «залізною завісою» тоталітарного режиму, виявилися в українському мистецтві у глибокому культурному розриві зі світовими тенденціями. Саме тому після здобуття Україною незалежності перед сучасним українським мистецтвом постали дуалістичні виклики – як відродження автентичного мистецтва, утвердження власної ідентичності, так і активної інтеграції в актуальні, глобальні мистецькі процеси.

Українські художники демонструють свій таланти, презентуючи свої витвори на міжнародних арт-ярмарках: Art Basel, Liste Art Fair Basel, ARCOmadrid. Ці заходи міжнародного рівня виконують сьогодні роль майданчиків торгівлі, інструменту ділової комунікації та барометра актуальних тенденцій водночас, хоча процес інтеграції в цю сферу сповнений серйозних викликів. Та незважаючи на це, українські творці досягають вражаючих комерційних успіхів та посилюють інтерес з боку іноземних критиків та колекціонерів до їх творчості. Вони стають визнаними у контексті міжнародного арт-простору, а їх роботи, що виокремлюються з-поміж інших полотен авторськими техніками та часто присвячені актуальній соціально-політичній тематиці, є неоціненним внеском у світовий мистецький простір [1].

Ще одним ключовим вектором входження української культури в глобальний художній простір є мистецтво муралу. Вже декілька *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

десятиліть поспіль мурали трансформують простори міських кварталів у всьому світі з сірого полотна, вкритого хаотичними графіті, на потужний інструмент культурної комунікації. Значущість цього жанру в Україні доводить велика кількість стріт-арт фестивалів, присвячених актуальним викликам сучасності, забарвленню міст образами власної ідентичності, переосмисленню настанов минулого. Мурали українських творців у тандемі з відомими іноземними художниками нерідко стають туристичними візитівками, отримують визнання на міжнародних конкурсах та перетворюють фасади вулиць на справжні галереї просто неба.

Поряд з візуальною складовою, у світовому мистецькому просторі поширення набуває і феномен world music, що поєднує автентичні народні мотиви із новітніми ритмами та аранжуванням. Його вплив у нашій країні яскраво підкреслюється творчістю гурту «ДахаБраха», який прагне фундаментально переосмислити український фольклор, розмити жанрові межі, урізноманітнити національні предковічні мелодії експериментальними звучаннями голосів нового покоління. Їхня творчість – вражаючий синтез національного сценічного вбрання, затамованих рухів, старовинних музичних інструментів, народних висловів та таємничих силуетів костюмів, експресивної пластики, мотивів східного ударного та духового інструментарію, сучасних пісенних прийомів. Виконавці не лише успішно заявляють про себе на міжнародній арені, а й утверджують виняткову роль збереження і трансформації традицій як «містка» до всебічного культурного полілогу [2].

На окрему увагу заслуговує таке культурне явище, як артивізм – напрям сучасного мистецтва, який водночас стає каталізатором соціо-політичних змін та інструментом вираження громадянської позиції. В українському вимірі він знаходить відображення у витворах художниці Жанни Кадирової, яка, за допомогою злиття різноманітних жанрів, перетворює звичні нам матеріали на багатозначні образи викликів сучасності. Тематичні напрямки її робіт варіюються від досліджень *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

консюмеризму до осмислення травматичного досвіду української нації в умовах повномасштабного вторгнення. У контексті такої культурної резистенції, мисткиня не просто демонструє свій творчий доробок, а й висвітлює та обстоює проблематику, актуальну і для світової, і для української спільноти [3].

Шлях українського мистецтва в світовий культурний простір сьогодні – це баланс між перейняттям глобальних тенденцій та значенням культурного самовизначення. Україна нині постає як повноправний суб'єкт такої творчої комунікації та демонструє свою здатність втілювати автентичні сенси в образах, зрозумілих усьому світу. Унікальні художні витвори, новаторські прийоми звучання у музичних композиціях, всебічна залученість у суспільні процеси формують фундаментально новий, багатовимірний культурний ландшафт нашої країни.

Список використаних джерел

1. Войтович Н. Українські митці на міжнародних ярмарках сучасного мистецтва: тенденції та перспективи. *Українська академія мистецтва*: зб. наук. пр. 2024. Вип. 36. С. 105–114.
2. Федорова І. Ф. WORLD MUSIC: Походження, особливості еволюції та сучасні модифікації явища : дис. ... канд. Мистецтвознавства / Національна музична академія України імені П. І. Чайковського. Київ, 2020. С. 121–163.
3. Леонтьєва О. В. Роль жінок-художниць у презентації сучасного українського мистецтва на венеційській бієнале: гендерний аналіз. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 2024. Вип. 2. С. 152–158.

Науковий керівник: доц. Уманець О. В.

Єгор Таран,
факультет прокуратури,
1 курс, 11 група

СИНТЕЗ УКРАЇНСЬКИХ І ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ РІЗДВЯНИХ ПРАКТИК

У сучасних умовах глобалізації та активного поступу України на шляху євроінтеграції відбуваються глибокі зміни в соціально-культурному середовищі, що впливають і на наші святкові традиції. Найяскравіше ці трансформації помітні на прикладі різдвяних святкувань. Вони охоплюють не тільки зміну дати Різдва, а й оновлення щоденних звичаїв, підготовчих ритуалів і навіть форм спілкування, які створюють особливий настрій цього періоду [1, с. 5].

Україна багато років святкувала Різдво 7 січня, проте останні державні рішення, підтримані провідними християнськими конфесіями, ознаменували перехід на 25 грудня. Такий крок не лише засвідчує культурну близькість до європейської спільноти, а й узгоджує релігійний календар із сучасним ритмом життя українців, що дедалі активніше інтегруються у європейський простір.

Попри сталість українських традицій – колядок, Святої вечері, куті, вертепів – сьогодні дедалі виразнішими стають європейські впливи. Українці охоче переймають нові атрибути свята: адвент-вінки, декоративні елементи у стилі європейських різдвяних ярмарків, сучасні благодійні акції тощо.

У містах поширюється мода на святкові інсталяції, авторські арт-об'єкти та тематичні фотозони, які створюють зовсім інший, більш урбаністичний образ Різдва. Так формується нова естетика, в якій традиційна символіка гармонійно переплітається з сучасним європейським візуальним стилем [1, с. 3].

Регіональні різдвяні практики – гуцульські співанки, подільські колядки, слобожанські вертепи та інші локальні традиції також залишаються живими й передаються від покоління до покоління. Хоча вони частково адаптуються до життя у великих містах, їхня автентична основа зберігається. Саме це поєднання старого й нового створює своєрідний культурний симбіоз, у якому українське Різдво набуває неповторного звучання.

Особливо активною рушійною силою змін є молодь. Соціальні мережі стають платформою, де одночасно популяризуються як європейські різдвяні практики, так і українська спадщина. Завдяки комунікації зі світовою спільнотою молоді українці виступають каталізаторами змішаних культурних форм, творячи сучасний образ Різдва, близький їм за світоглядом і стилем [2, с. 133].

Трансформація різдвяних святкувань в Україні – це яскравий приклад гармонійного поєднання національної спадщини з європейськими культурними тенденціями. Таке переплетіння надає святу нових барв, не позбавляючи його глибинної сутності. Отже, українське Різдво постає водночас сучасним, відкритим до світу й унікальним у своїй автентичності.

Список використаних джерел

1. Поправко О. В. Різдво: християнські традиції й виклики сучасності. Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, місто Мелітополь, 2018. С. 1–5. URL: <https://elar.tsatu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ef316f56-6712-47c4-b53c-291df4fe20da/content>.
2. Сорочук Л. Символіка Різдва: українська самобутність та світова практика. С. 132–138. URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9a32d674-9e28-4369-a6d5-5d2ea60150dc/content>

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

Софія Усенко,
факультет прокуратури,
1 курс, 13 група

ФЕНОМЕН М. ПРИМАЧЕНКО ТА АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОГО МИСТЕЦТВА

«Важливо те, що паралельно з різноманітними відкриттями філософи відкидають всю метафізику й ставлять антропологічні питання, які лунали й раніше: «А хто ми такі? А зірки ми прийшли?». Відповіді на ці питання не могло дати академічне мистецтво»»

М. Карповець [3]

Будь-яке мистецтво – це спроба осмислити довкілля. Інколи для того, щоб досягнути його багатогранності, слід дивитися на світ подитячому. Саме цього прагнули художники-примітивісти, які вдавалися до навмисного спрощення засобів виразності, певної грубості техніки, чистоти кольорів, відсутності просторових перспектив, гіперболізації й емоційності зображення тощо.

У становленні примітивізму як глобальної художньої ідеї важливу роль відіграли й українські митці. Загалом українське наївне мистецтво – великий пласт примітивізму й водночас його окремий напрям, який стосується творчості художників-самоуків, що не мали академічної освіти. Проте, на думку дослідників (М. Маценко, В. Коваль, М. Карповець та ін.), «наївне» мистецтво не тотожне примітивізму, хоча й існує паралельно із ним, час від часу перетинаючись або навіть конфронтуючи. Дуже влучно цю відмінність спостеріг сучасний український художник М. Маценко: «Люди з народу, які не знають професійної «кухні», пишуть картини, бо не можуть не писати. Вони творять від душі. І досягають результату. Професіонали намагаються досягти того ж впливу на серце глядача, але діють згідно з певною професійною формулою» [3]. Тож творчість примітивістів – штучна потреба. Наприклад, П. Пікассо чітко уявляв та

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

реалізовував у своїх роботах власний творчий задум на відміну від наївістів – братів Руссо, які навряд чи свідомо моделювали такі завдання. Народні художники не знають тонкощів професійних майстрів і пишуть, бо не можуть не писати, бо так говорить їхня первісно щира душа» [2].

Однією з найяскравіших представниць українського наїву є Марія Примаченко, роботи якої мали колосальний вплив на мистецтво другої половини ХХ ст. – поч. ХХІ ст. й не втратили його і досі. Це художниця з унікальним світоглядом. Її твори виростають із багатого та глибокої народної художньої традиції. У них поєднується щире емоційне сприйняття реального життя з чарівним світом народної казки. Художниці властиве тонке відчуття ритму та гармонії, тому форми її образів урівноважені, проте сповнені руху й енергії, що надає їм особливої теплоти й людяності [3].

За типологією картини М. Примаченко можна поділити на сюжетні (фігурні), знакові та ритміко-орнаментальні [1, ст.4]. Сюжетні вона брала з народного мистецтва й, переосмисливши, створювала свій казковий простір, передаючи власне бачення світу.

Серед художників-наївістів, творчість Марії Примаченко вирізняє зображення фантастичних тварин («Звірі з Болотні»). Вони не просто головні персонажі, а сенси і символи, за допомогою яких художниця прагне передати певні почуття й перестороги («Будь проклята війна!») [1, с. 5].

Неважко помітити, що чотириголовий болотяний звір, рак, тигр – усі вони мають напрочуд олюднені очі, сповнені величезного спектру емоцій та почуттів: суму, радості, здивування, гніву тощо. До таких картин належить і одна з найвідоміших робіт художниці «Гороховий звір». Тварина забарвлена в нетиповий червоний колір і, на думку дослідників, може уособлювати зв'язок людини з землею, родючість та мир. Завдяки м'яким лініям і дитячій щирості, вона викликає особливо теплі почуття [1, с. 7].

Цими чудернацькими примаченківськими істотами надихався сюрреаліст Марк Шагал, який почав зображати на своїх картинах звірів, дуже схожих на персонажів української художниці. Він називав їх двоюрідними братами 4].

Талант художниці, його самобутність було визнано в Україні – в 1966 р. вона стала лауреатом Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, а у 1988 отримала звання «Народний художник України». За рішенням ЮНЕСКО 2009 рік було визнано роком Марії Примаченко. У тому ж році бульвар Лихачова в Києві був перейменований на честь художниці.

Однак ще набагато раніше твори художниці експонувалися в багатьох країнах світу: Канаді, Польщі, Німеччині тощо. У 1937 р. роботи М. Примаченко демонструвалися на Всесвітній виставці в Парижі разом із роботами її подруги П. Власенко та українського скульптора і художника І. Гончара. Саме там із творчістю мисткині познайомилися П. Пікассо, М. Шагал та Л. Арагон. І, начебто, П. Пікассо, не стримуючи свого захоплення, сказав: «Я стаю на коліна перед мистецьким дивом цієї унікальної української жінки» [2].

Утім, на думку О. Семенік – автора праці «Марія Приймаченко без міфів», документального підтвердження цим словам Пікассо немає. Історик стверджує, що найімовірніше виникнення такої легенди пов'язане з бажанням прогресивної творчої громадськості, наприклад художниці Є. Дмитрієвої, в 1960-х роках привернути увагу радянської влади до М. Примаченко. Мовляв, знаєте, що сказав про неї комуніст Пабло Пікассо? Що вона геніальна. І це спрацьовувало [6, с. 29].

Проте, попри суперечливе ставлення дослідників до достовірності наведених фактів про реакцію П. Пікассо на роботи М. Примаченко, очевидним є те, що манеру української художниці мистецтвознавці пов'язують зі всесвітньо знаними художниками А. Матісом, А. Модільяні, В. Ван Гогом та Н. Піросмані.

Про популярність української художниці свідчить і ситуація, що трапилася у 2013 році з новою колекцією відомого фінського бренду Marimekko, у якій мистецтвознавці «впізнали» ліс із картини М. Примаченко «Щур в дорозі», щоправда в інших колірних рішеннях. Урешті фінська компанія змушена була визнати факт плагіату. Дизайнер Христина Ізола вибачилася за інцидент, а свою ідею із запозиченням пояснила щиросердним бажанням поділитися творчістю українки з усім світом, не зауваживши на очевидне порушення авторського права [5].

Згодом компанія FinnAir, яка співпрацює з брендом «Марімекко», нанесла зображення примаченківського лісу на один з пасажирських лайнерів «Аеробус А330», що здійснює рейси в Нью-Йорк і в регіон Далекого Сходу [5].

Отже, Марія Примаченко зробила унікальний внесок у світове мистецтво [7]. Її творчість є поєднанням народної мудрості, емоційної глибини та фантазії й резонує із сучасними викликами, надихаючи поціновувачів на любов до життя.

Список використаних джерел

1. Берлач О., Лесик-Бондарук О. Мистецька оригінальність і художньо-сміслова багатогранність дивовижних звірів Марії Примаченко як унікальне явище українського живопису та світового мистецтва. *Fine Art and Culture Studies*. 2021. № 1. С. 4. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20186/1/159.pdf> (дата звернення: 13.11.2025).

2. Дунаєвська Р. Марією Примаченко захоплювався Пабло Пікассо, тепер нею захоплюється Вільнюс. *LRT.lt*. URL: <https://www.lrt.lt/ua/novini/1263/2485908/mariieiu-primachenko-zakhopliuvavsia-pablo-pikasso-teper-neiu-zakhopliuiet-sia-vil-nius?s> (дата звернення: 13.11.2025).

3. Коваль В. Український наїв та його послідовники. *Gorod*. 2017. URL: https://m.gorod.cn.ua/news_84895.html#google_vignette (дата звернення: 14.11.2025).
4. Коротіцина І. Історія художниці Марії Приймачено, яка підкорила Пабло Пікассо. *Вгору*. 12 січня 2019 р. URL: <https://vgoru.org/novini/istoriia-khudozhnytsi-marii-prymachenko-iaka-pidkoryla-pablo-pikasso> (дата звернення: 14.11.2025).
5. Примаченко Марія Оксентіївна. Герої України. URL: <http://heroes.profi-forex.org/ua/primachenko-marija-oksentiivna> (дата звернення: 23.12.2025).
6. Семенік О. Марія Примаченко без міфів. Київ, 2025. 200 с.
7. Prymachenko Maria. *Ukrainian Art Library*. URL: <https://en.uartlib.org/ukrainian-artists/prymachenko-maria> (дата звернення: 23.11.2025).

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

Поліна Хрол,

факультет міжнародного та європейського права,

1 курс, 3 група

АНГЛІЦИЗМИ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ПРОЯВИ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОЇ ДИНАМІКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Глобалізація як цивілізаційний процес охоплює всі сфери суспільного життя – економіку, політику, культуру, комунікацію. Особливо відчутним її наслідком є трансформація мовного простору, адже мова виступає не лише засобом спілкування, а й інструментом самоідентифікації особистості та нації. Слід зазначити, що тема впливу *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

світових інтеграційних процесів на мовну свідомість цікавила багатьох вчених, мислителів, науковців (А. Панарін, Б. Ажнюк, Т. Возняк, В. Радчук та ін.). На разі українська мова як основа національної ідентичності, переживає активний вплив глобалізаційних тенденцій, що проявляється у цифровізації комунікації та формуванні нового типу мовної особистості [1, с. 45].

Глобалізаційні процеси створюють умови для посилення міжмовних контактів, насамперед завдяки домінуванню англійської мови як універсального засобу міжнародної комунікації, науки, технологій і культури. Вона посідає провідне місце у світовому бізнесі, освіті та дипломатії. Значна частина наукових, технічних і медіа-публікацій, а також інтернет-ресурсів, написана англійською мовою, що сприяє глобальному поширенню знань і прискоренню міжкультурного обміну [2, с. 178]. Це явище в українському контексті спричинило активне запозичення іншомовної лексики, переважно англіцизмів (наприклад, брендинг, менеджмент, челендж, апдейт, дедлайн), а також поширення змішаного мовлення в молодіжному середовищі (кодові перемикання, суржик глобалізаційного типу).

Водночас мовознавці зазначають, що такі процеси не обов'язково є негативними, адже вони свідчать про живу еволюцію мови, її адаптивність до сучасних комунікативних реалій. Питання збереження і розвитку української мови набуває особливої ваги у контексті глобалізації, коли національні культури зазнають уніфікації. В сучасних реаліях мова виступає одним із найвагоміших елементів націєтворення – засобом духовного єднання, передавання традицій, культурних смислів і цінностей. Мовна політика визначає ступінь культурної незалежності держави, а отже, і стійкість її ідентичності у глобальному світі. Збереження української мови як державної передбачає не лише законодавчий захист, а й підтримку престижу мовлення у всіх сферах – від освіти до мас-медіа.

Мовна особистість XXI століття формується у просторі багатомовності, цифрових технологій і гібридних культурних ідентичностей. Для українського суспільства це означає поєднання традиційного мовного світогляду з відкритістю до глобальних комунікативних практик. Особистість нового типу характеризується «мультимовною компетенцією», здатністю адаптуватися до контексту спілкування без втрати власної культурної приналежності. За Н. Зайцевою, поняття «мультимовна компетенція» є комплексною здатністю ефективно спілкуватися різними мовами, зберігаючи культурну самототожність та повагу до різних лінгвокультур [3, с. 74]. Таким чином, ключовим завданням сучасної освіти стає виховання свідомого мовця, який володіє українською як базовою мовою ідентичності, але вільно орієнтується в інших культурних кодах.

Крім уживання іноземних слів, інтеграційні процеси також призводять до змін у мовних практиках та способах спілкування. Інтернет та соціальні мережі стають важливими факторами в формуванні таких трансформацій, дозволяючи користувачам обирати свою мову спілкування та створювати нові мовні засоби та жаргони. Це впливає на розвиток мов та мовну ідентичність в умовах глобальної інтеграції. Цифровий дискурс формує нові мовні норми – скорочення, неологізми, емоджі, транслітерації, що змінюють традиційні уявлення про «правильну» мову. Українська мова в онлайн-просторі дедалі активніше адаптується до світових трендів, однак зберігає власну культурну маркованість через українські меми, національні символи, блогерську культуру та інформаційні кампанії, спрямовані на популяризацію державної мови.

Глобалізація є викликом і водночас можливістю для української мови. Вона стимулює її розвиток, розширює комунікативні горизонти, проте вимагає зваженої мовної політики та підвищення мовної культури громадян. Формування мовної особистості сучасного українця

Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку

передбачає гармонійне поєднання національної самосвідомості з відкритістю до світового мовного простору.

Список використаних джерел

1. Семигінівська Т. Г. Вплив глобалізації на мову як аспект культури суспільства. *Вісник СумДУ. Серія Філологія*. 2007. № 1, Т. 2. С. 45–49. URL: <https://tractatus.sumdu.edu.ua/Arhiv/2007-2/9.pdf>.

2. Кобякова І., Аліфіровець М., Шинкаренко Д. Вплив глобалізації на розвиток української та англійської мови. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 72, Т. 2. С. 176–181. URL: https://aphn-journal.in.ua/archive/72_2024/part_2/28.pdf.

4. Зайцева Н. Historical background and proposals for the development of bilingual (multilingual) education in Ukraine based on European experience. *Наукові записки БДПУ. Серія: Педагогічні науки*. 2023. Вип. 3. С. 67–78. URL: <https://pedagogy.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Zaytseva-N.-Historical-background-and-proposals-for-the-development-of-bilingual-multilingual-education-in-Ukraine-based-on-european-experience.pdf>.

Науковий керівник: доц. Шумейко О. А.

Поліна Шевченко,

здобувач вищої освіти,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

«САМОПЛАГІАТ» АБО ПАСТКА ПЕРЕРОБКИ: АКАДЕМІЧНИЙ РЕСАЙКЛІНГ МІЖ РОЗВИТКОМ ІДЕЇ ТА ДУБЛЮВАННЯМ ПРАЦЬ

Існують етичні дилеми та практичні межі повторного використання власних текстів. Питання на тему, чи має автор право використовувати *Українська культура в контексті глобального культурного полілогу: стратегії розвитку*

фрагменти ранніх робіт (наприклад есе першого курсу) в магістерській або курсовій роботі викликає певну дискусію.

У сучасній академічній практиці проблема самоплагіату набула особливого значення, саме через зростання вимог до оригінальності наукових і студентських робіт. Відповідно до ст. 26 Закону України «Про академічну доброчесність» (від 18 грудня 2025 року), самоплагіат визначається як оприлюднення власних раніше опублікованих наукових результатів без зазначення інформації про джерело попереднього оприлюднення [1]. Розглянемо ситуацію, на досвіді перших курсів, коли здобувачі вищої освіти пишуть індивідуальні роботи у вигляді наукових тез, есе, рефератів з оригінальним аналізом певної проблеми. Через декілька років, на етапі написання магістерської роботи, тема перегукується з попередньою. Чи може здобувач використати частину свого тексту, переробивши його? Більшість наукових керівників ставляться до цього негативно, класифікуючи це як самоплагіат [1]. Однак чи є така позиція справедливою щодо інтелектуальної власності автора?

Негативне ставлення до самоплагіату починається з асоціації з повторним використанням власного тексту без належного цитування або визнання новизни внеску. Міжнародний Комітет з етики публікацій пропонує більш нейтральний термін «текстовий ресайклінг», визначаючи його як повторне використання текстового матеріалу в новому документі без вказівки джерела [2]. У науковій літературі ресайклінг розглядається як спектр практик від повного повторення точних формулювань для точності комунікації до прихованого дублювання результатів і висновків [3].

Відомо декілька видів ресайклінгу: розвивальний – використання чернеток чи попередніх версій у фінальній роботі (етично допустимий); повторне використання методології – повтор тексту опису методів (прийнятний за умови цитування); дублікатне публікування – подання майже ідентичної роботи як нової (недопустимий) [3].

Отже, межа між етичним розвитком власної ідеї та недопустимими дублюванням пролягає не в самій наявності переробленого тексту, а в його контексті: чи вноситься нова аналітика або оновлюються висновки. Якщо з боку наукових керівників відбувається жорстка заборона ресайклінгу, слід усвідомлювати, що це суперечить як українському законодавству, так і міжнародним рекомендаціям і фактично стримує академічний прогрес замість його захисту [3].

Для практичного розв'язання дилеми, варто запроваджувати чіткі правила: перероблені фрагменти слід виділяти у вступі або методологічному розділі, а в разі сумнівів – проводити самоцитування за стандартними правилами АРА чи ДСТУ. Це дозволить уникнути конфліктів і перетворити «пастку переробки» на інструмент справжнього наукового зростання, зберігаючи при цьому принципи академічної доброчесності.

Список використаних джерел

1. Про академічну доброчесність : Закон України від 18.12.2025 р. № 4742-9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> (дата звернення: 23.04.2026).
2. Визначення поняття «самоплагіат» та його типові приклади. *Дніпровська академія неперервної освіти*: веб-сайт. 2026. URL: <https://www.dano.dp.ua/diyalnist/akademichna-dobrochesnist/2119-viznachennya-ponyattya-samoplgiat-ta-jogo-tipovi-prikladi> (дата звернення: 24.04.2026).
3. Handling text recycling (also known as self-plagiarism). Committee on Publication Ethics (COPE). URL: <https://publicationethics.org/guidance/cope-position/handling-text-recycling-also-known-self-plagiarism> (дата звернення: 23.04.2026).

Науковий керівник: доц. Меліхова Ю. А.

Електронне наукове видання

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОГО КУЛЬТУРНОГО ПОЛІЛОГУ: СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

**Збірник тез
доповідей наукової конференції здобувачів вищої освіти**

12 грудня 2025 року – 24 квітня 2026 року

Сайт: <https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/vnd/zbirnyky-naukovyh-konferenczij/>

Видається в авторській редакції

Відповідальна за випуск доц. *В. М. Пивоваров*

Комп'ютерне макетування *М. М. Сорокун*

Оприлюднено через мережу Інтернет 20.03.2026 р.

Формат 60x84^{1/8}. Обл.-вид. арк. 9,15 (584 КБ).

Національний юридичний університет

імені Ярослава Мудрого

Редакційно-видавничий відділ наукових видань

Україна, 61024, м. Харків, вул. Григорія Сковороди, 77, к. 518

тел. (057) 757-76-16

e-mail: epdsp@nlu.edu.ua, niksor@ukr.net

Свідоцтво

про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,

виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції

Серія ДК № 7560 від 28.12.2021 р.